
Jaarstukken 2023

10 juni 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. In één oogopslag.....	6
Jaarverslag.....	9
3. Programmaverantwoording 2023.....	10
Programma 1 Openbaar bestuur.....	11
Programma 2 Klimaat en Milieu.....	25
Programma 3 Ruimte en Water.....	39
Programma 4 Bereikbaarheid.....	59
Programma 5 Groen.....	77
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn.....	94
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid.....	112
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering.....	116
4 Paragrafen.....	123
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	124
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen.....	140
4.3 Financiering.....	144
4.4 Bedrijfsvoering.....	149
4.5 Wet open overheid.....	154
4.6 Verbonden partijen.....	156
4.7 Grondbeleid.....	173
4.8 Provinciale heffingen.....	178
5 Jaarrekening.....	186
6. Bijlagen.....	302

---

1. Inleiding

Inleiding

Het afgelopen jaar stond in het teken van de verkiezingen voor Provinciale Staten. Na de verkiezingen hebben de coalitiepartijen BBB, VVD, GL en PvdA een college gevormd. Op 6 juli 2023 is het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In dit akkoord staan de ambities voor de komende vier jaar. Direct na het zomerreces zijn de financiële afspraken uit het akkoord verwerkt in de begroting 2024. De opzet van de begroting is daarbij ook aangepast. Deze jaarrekening 2023 is opgesteld in lijn met de opzet van de begroting 2023.

Na het zomerreces is de uitvoering van het akkoord direct ter hand genomen. In de eerste fase van een nieuwe collegeperiode ligt het accent vaak op beleidsontwikkeling. Maar nu is de focus ook sterk gericht op uitvoering, omdat de opgaven urgent zijn. De provincie staat namelijk voor grote ruimtelijke opgaven, terwijl de ruimte in zowel in het landelijke gebied als in de steden schaars is. De provincie staat voor de uitdaging hierin keuzes te maken. Deze keuzes worden uitgewerkt in het Ruimtelijk Voorstel waarvoor de provincie in 2023 de basis heeft gelegd.

Ook het woningtekort is een opgave die geen uitstel duldt. In de afgelopen periode zijn twee Woondeals gesloten. Daarin is afgesproken om de nieuwbouwproductie tot en met 2030 te verhogen en om twee derde van deze productie in het betaalbare segment te realiseren. In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt om gemeenten te helpen bij het realiseren van deze opgave. Om de nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten en de toenemende drukte op de wegen en het OV te verminderen, werkt de provincie aan duurzame mobiliteit. Ook zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor vervanging en onderhoud van provinciale wegen, verkeersveiligheid en het OV.

Afgelopen jaar is onder de titel *Buitengewoon Noord-Holland* de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) gereed gekomen. Het PPLG is een beleidskader voor het landelijk gebied van Noord-Holland waarin thema's als leefbaarheid, biodiversiteit, landbouw en waterkwaliteit samenkomen en in gebiedsprocessen zullen worden uitgewerkt. In de regio's vraagt de overgang naar duurzame energie en versterking van de benodigde infrastructuur ook provinciale inzet. De provincie heeft zich gecommitteerd aan 55% CO₂-reductie. In de afgelopen bestuursperiode lag de nadruk op de versnelde aanleg van de elektriciteitsinfrastructuur en de ontwikkeling van waterstof. Dankzij deze inspanningen heeft Noord-Holland in 2023 de Europese status van Hydrogen Valley gekregen.

In 2023 is de economische groei teruggelopen naar 0,1%. De inflatie is gedaald tot 4,1%. De werkloosheid nam iets toe, maar blijft historisch laag. In Noord-Holland is de vraag naar arbeidskrachten in veel sectoren hoog. Naast welvaart staat het belang van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving hoog op de agenda. Vanuit haar VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) heeft de provincie zich ingezet om schadelijke emissies verder terug te dringen en beter inzicht te krijgen in de gezondheidseffecten van bepaalde industriële processen.

De provincie is als middenbestuur bij het uitvoeren van beleid sterk afhankelijk van het Rijk en gemeenten. De val van het kabinet en de formatie van een nieuwe regering hebben dan ook grote impact op de provinciale plannen. Met het vorige kabinet zijn afspraken gemaakt over de gezamenlijke aanpak van een aantal grote vraagstukken, zoals het landelijk gebied en het klimaat. Hiervoor heeft het Rijk uit de transitiefondsen ook middelen in het vooruitzicht gesteld. Het is onzeker of een nieuw kabinet opnieuw voor deze aanpak kiest en daarvoor voldoende middelen beschikbaar stelt.

Het college is zich bewust van deze onzekerheden, maar gaat uit van eigen kracht. Samen met gemeenten, waterschappen en andere partners doet de provincie wat mogelijk is om de ambities te realiseren. De provincie maakt daarbij zelf keuzes, maar blijft in gesprek met het Rijk om de randvoorwaarden zo goed mogelijk in te vullen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer wordt een overzicht gegeven van de opbouw van de jaarstukken en worden een aantal algemene onderdelen toegelicht.

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)' schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. De jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2023 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- SiSa-verantwoording

Bijlagen

Brede Basismonitor

Sinds 2022 wordt voor de beleidsindicatoren in de Begroting en de Jaarstukken gebruik gemaakt van de Brede Basismonitor. Bij de Begroting 2023, waar de Jaarstukken 2023 betrekking op hebben, is hiervoor gewerkt met statische grafieken uit de Brede Basismonitor 2022 die in de begrotingsteksten zijn opgenomen. De gegevens in deze grafieken komen uit het voorjaar 2022. Inmiddels zijn voor veel onderwerpen actuelere cijfers beschikbaar. Daarom zijn in de Jaarstukken 2023 de grafieken vervangen door een link naar de Brede Basismonitor 2023: <https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor>.

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans, gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de SiSa-verantwoording. Tevens maakt vanaf dit boekjaar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uit van de jaarrekening. Deze documenten tezamen vormen de onderwerpen waar de accountant hoofdzakelijk de controle op richt. Hij beoordeelt

daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid.
Daarnaast beoordeelt hij of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft over het financieel handelen en rechtmatig (volgens de regels) tot stand komen van de baten, lasten en balansmutaties.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)

	Ontwerp begroting 2023 **	Actuele begroting 2023 **	Jaarrekening 2023 **	Bedrag verschil *
Lasten	656.399	677.911	611.660	66.251
Baten	-566.858	-598.022	-586.289	-11.733
Saldo van baten en lasten	89.541	79.889	25.371	54.518
Storting reserves	156.611	211.626	240.897	-29.271
Ottrekking reserves	-244.502	-322.247	-310.348	-11.899
Resultaat	1.650	-30.733	-44.080	13.348

*een positief verschil is voordelig

**een negatief bedrag bij resultaat is voordelig

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het gerealiseerde resultaat (inclusief reservemutaties) bedraagt in 2023 € 44,1 miljoen voordelig. Het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat is met € 13,3 miljoen toegenomen. Het totaal saldo van baten en lasten (exclusief reservemutaties) bedraagt € 25,4 miljoen (negatief). Het saldo is hiermee € 54,5 miljoen hoger dan was begroot. De gerealiseerde baten zijn ten opzichte van de laatste begroting € 11,7 miljoen lager. Deze lagere lasten en baten worden onder de kopjes 'Lasten' en 'Baten' op hoofdlijnen verder toegelicht.

Lasten

De lasten van Provincie Noord-Holland bedroegen in 2023 € 611,7 miljoen ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie, cultuur en welzijn, Economische herstel en duurzaamheid en Financiën en Bedrijfsvoering. Deze lasten zijn € 66,3 miljoen lager dan begroot.

Het grootste verschil in de lasten ten opzichte van de begroting bestaat in de programma's Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Economie, cultuur en welzijn en Financiën en bedrijfsvoering.

Bij programma Ruimte en Water bestaat het grootste verschil tussen begroting en realisatie door de Samenwerkingsovereenkomst Meekoppelkansen. In de begroting was rekening gehouden met € 15 miljoen aan lasten. € 9,6 miljoen van dit bedrag is echter een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de werkelijke lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat overigens een lagere onttrekking uit de reserve.

Binnen programma Bereikbaarheid is onder andere sprake van lagere lasten bij OV-concessies van € 6 miljoen en netwerkmanagement en verkeerskundig beheer van € 2,4 miljoen. De lagere lasten bij OV-concessies worden veroorzaakt door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem en IJmond waar slechts 85% van de dienstregeling is gereden. Daarnaast is er een overschrijding op de laatste begrotingswijziging door een omissie in de laatste begrotingswijziging en een onderschrijding op het project Zaanbrug.

De lagere lasten binnen het programma Economie, Cultuur en welzijn wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten voor subsidies UVR Rijksmonumenten (afhandeling vindt in 2024

in plaats van 2023 plaats) en lagere vaststellingen subsidies. Tegenover de lagere lasten staan ook hier lagere onttrekkingen uit de reserve.

Verder zijn de capaciteitskosten voor de provinciale organisatie lager dan begroot. Aan lonen is € 7,9 miljoen minder besteed door openstaande vacatures. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. Aan overige kosten is € 0,2 miljoen minder besteed.

Overige verschillen zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Baten

De provincie had in 2023 € 586,3 miljoen aan baten. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): € 234,9 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 290,0 miljoen;
- Specifieke doeluitkeringen circa € 34 miljoen.
- Ontvangen dividend: € 10,8 miljoen.

De afwijking op de baten voor 2023 bedraagt € 11,7 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het project Zaanbrug. Zowel de baten van € 14,3 miljoen als de lasten zijn € 13,4 miljoen lager dan begroot. De verklaring hiervoor is dat deze baten en lasten ten onrechte begroot waren.

Ook de overige verschillen van de baten zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2023 € 215,2 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2023. Daarnaast bedroeg de vrijval € 3,8 miljoen en is € 91,4 miljoen overgeheveld naar andere reserves. De totale onttrekkingen bedragen hiermee over 2023 € 310,3 miljoen. De stortingen in de reserves, ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren, bedroegen in 2023 € 149,5 miljoen. De overhevelingen vanuit andere reserves bedroegen in 2023 € 91,4 miljoen. De totale stortingen bedragen hiermee over 2023 € 240,9 miljoen.

Balans

In 2023 bedroegen de bruto investeringen (na aftrek van bijdragen van derden) in openbare ruimte met maatschappelijk nut (grond-, weg- en waterbouwkundige werken) € 134 miljoen. Dit betreft onder andere investeringen in N243 (€ 18,1 miljoen), N241 (€ 19,9 miljoen) en HOV 't Gooi (€ 13,2 miljoen).

De grootste bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 miljoen). Deze investeringen worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Daarnaast vonden in 2023 agiostortingen plaats in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. Deze investeringen bedroegen in 2023 € 7,4 miljoen voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 8 miljoen voor ROM Regio B.V. en € 0,9 miljoen voor Innovatiefonds Noord-Holland. Daarnaast is er een nieuwe voorziening van € 1,5

miljoen getroffen voor de deelneming InWest Regio B.V. (ROM) en heeft een vrijval uit de voorziening PDENH plaatsgevonden van € 1,2 miljoen. De liquide middelen zijn, mede als gevolg van de investeringen in vaste activa, verder afgenomen. De liquiditeit is in 2023 op peil gehouden met kasgeldleningen, met een totale omvang op 31-12-2023 van € 100 miljoen. De liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

De stand van de algemene reserve wordt toegelicht in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen. Ook in 2023 voldeed de algemene reserve aan de normen die hiervoor zijn afgesproken. De totale omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2023 € 119,6 miljoen.

Een volledige toelichting op de balans(mutaties) is opgenomen onder de toelichting op de balans.

Jaarverslag

---

3. Programmaverantwoording 2023

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

---

1. Openbaar Bestuur

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

1.3 Verzekeren van veiligheid

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

1.3.2 Risicokaart beheren

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

---

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. De provincie zet daarop in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, maar ook door duidelijk te communiceren over wat de provincie zelf doet. En verder door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- [Gemeentewet](#)
- [Provinciewet](#)
- [Wet algemene regels herindeling](#)
- [Beleidskader gemeentelijke herindeling](#)

Provinciaal beleidskader

- [Evaluatiekader Subsidies 2018](#)
- [MRA-agenda 2020-2024](#)
- [Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland](#)

- [Beleidsnota IBT 2022-2025](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland](#)
- [Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht](#)
- [Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing](#)
- [Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019](#)
- [Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019](#)
- [Gedragcode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commissaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012](#)
- [Regeling gedragscode ambtelijke integriteit](#)
- [Regeling melden vermoeden misstand](#)
- [Agenda toekomst van het toezicht](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1	Openbaar bestuur			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	23.070	24.905	22.949	1.956
Stortingen reserves	3.043	3.043	3.043	0
Ottrekking reserves	-395	-969	-943	-26
Resultaat	25.718	26.979	25.049	1.930

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie faciliteert Provinciale Staten. Hieronder volgt een korte samenvatting van activiteiten die georganiseerd zijn door en namens de Provinciale Staten.

Het jaar 2023 stond in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen.

- De Statengriffie heeft een afscheidsvergadering en een installatievergadering gefaciliteerd.
- Een uitgebreid inwerkprogramma inclusief een bustour en een Statenweekend hebben de Statenleden een goede kijk op het werk binnen de provincie gegeven.
- De nieuwe Statenleden besloten over de nieuwe vergadercyclus en de nieuw te vormen commissies.
- In 2023 vonden de ‘Gast van de Staten’-bijeenkomsten niet plaats, vanwege de werkzaamheden rondom de verkiezingen, het inwerkprogramma voor Statenleden en het ontbreken van enkele Statenvergaderingen.
- Op woensdag 10 mei 2023 hield Boris van der Ham de 18e Willem Arondéuslezing 2023.

- De Ribbius Peletier penning is de afgelopen 5 jaar uitgereikt aan Noord-Hollandse vrouwen in de politiek. De vakjury adviseerde aan het Presidium om in het vervolg de Ribbius Peletierpenning eens in de 4 jaar uit te reiken.

Ook dit jaar werden jongeren actief betrokken bij de provincie.

- Op 30 januari was de eerste aflevering van het AT5 programma 'Whats Next' (Anno X) over de provincie Noord-Holland en de verkiezingen.
- Scholieren konden het hele jaar weer deelnemen aan alle activiteiten van het programma 'Baas van Noord-Holland'. Daarmee maken jongeren kennis met politiek en de provincie. Er deden 209 leerlingen mee aan het debat
- Op weg naar Het Lagerhuis; de grootste debatwedstrijd van Nederland. Jaarlijks doen zo'n 200 scholen mee.
- De 29e editie van het Provinciaal Jeugddebate werd op 17 november georganiseerd door de Nationale Jeugd Raad (NJR) en de provincie Noord-Holland. Het evenement onderstreept het belang van jongerenparticipatie in politieke processen en biedt hun een unieke kans om direct in gesprek te gaan met beleidsmakers.

Prestatieindicator 1.1.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	2	

Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft twee onderzoeken in het jaar 2023 afgerond.

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten (GS) verantwoord. Het gaat onder meer over secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

De provincie onderzoekt, evalueert en monitort om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen. De volgende beleidsonderzoeken en -evaluaties zijn in 2023 uitgevoerd:

- Tussenevaluatie beleidskader erfgoed en cultuur.
- Evaluatie eenmalige subsidie Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland.
- Tussenevaluatie Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, Evaluatie subsidie Kleine Infra.

In 2023 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd:

- Dashboard Asielopvang

- Dashboard OV-Knooppunten
- Dashboard plancapaciteit
- Dashboard duurzame mobiliteit
- Dashboard detailhandel
- Warmteviewer, iMPI-viewer (integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur).

Enkele belangrijke in 2023 uitgevoerde en geactualiseerde monitors zijn:

- Brede Basismonitor,
- Monitor detailhandel,
- Monitor kantoorlocaties,
- Monitor Noordzeekanaalgebied
- Monitor werklocaties.

Een overzicht van onze interactieve kaarten en viewers, monitors en dashboards is te vinden op het [Portaal Kaart en Data](#). Daarnaast is afgelopen jaar ook het [open dataregister](#) verder gevuld.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht:

- Aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel).
- Inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren bouw, ICT en milieu.
- Aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties.

Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor:

- De provincie Utrecht
- De provincie Flevoland
- Incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten

De provincie heeft zich in 2023 ingezet om andere overheden te ondersteunen als kennispartner.

- Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren
- en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld.

- Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te brengen en om dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken.
- De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom is er beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.1		Organiseren van provinciaal bestuur			
Laasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.332	5.225	5.213	12
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.084	2.864	2.600	264
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	4.061	3.880	3.733	147
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	716	783	702	81
Totaal lasten		12.193	12.752	12.247	505
Totaal baten		-16	-16	-15	-1
Totaal saldo		12.177	12.736	12.232	504
Stortingen					
		0	0	0	0
Onttrekkingen					
		0	0	0	0
Resultaat		12.177	12.736	12.232	504

*een positief verschil is voordelig

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

De provincie heeft zich in 2023 samen met gemeenten ingezet om de kwaliteit van het openbaar bestuur verder te versterken.

- Regionale en gemeentelijke ontwikkelingen werden tijdens collegebezoeken en ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning besproken.
- In deze gesprekken hebben gemeenten regelmatig hun zorgen geuit over de houdbaarheid van de gemeentelijke financiën op lange termijn.
- Deze signalen bespraken Gedeputeerde Staten binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en met het Rijk.
- Daarnaast ondersteunde de provincie gemeenten om de bestuurskracht te versterken.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft begin 2023 Provinciale Staten 2022 geïnformeerd over de uitkomsten van de ['verkenning Sterke gemeenten, sterke regio's'](#).

- De suggesties die in de brief aan Provinciale Staten zijn meegegeven, zijn na de coalitievorming opgepakt.
- De suggestie voor een Noord-Holland Academie is samen met de Vereniging Noord-Hollandse Gemeenten onderzocht. Er bleek onvoldoende vraag te zijn naar een academie, omdat er al veel opleidingsmogelijkheden zijn. Naar aanleiding daarvan is eind 2023 gestart met het ontwikkelen van een overzicht van dat aanbod.
- De provincie heeft gemeente Wijdemeren ondersteund in hun onderzoek naar bestuurskracht.
- De provincie is samen met de gemeente Dijk en Waard, en op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, eind 2023 een evaluatieonderzoek gestart naar de uitkomsten van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Dit komt voort uit een motie van de Tweede Kamer met het verzoek om te onderzoeken of een grenscorrectie voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is.

Voor de ontwikkelingen ten aanzien van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zie 1.4.2.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is omschreven in de beleidsnota Interbestuurlijk Toezicht 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2023 zijn te vinden in het Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht dat gepubliceerd is op de website van de provincie Noord-Holland [Interbestuurlijk toezicht - Provincie Noord-Holland](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		78%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage		51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		-/-	Gegevens voor de verkiezingen in 2023 niet beschikbaar bij bronhouder Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal		1	Totaal Nederland: 8 Bron: Rijksoverheid.nl

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van de rijkstaken is een uitvoerige verantwoording te vinden in het [jaarverslag van de commissaris van de Koning 2023](#).

Prestatie-indicator 1.2.3

Indicator	Begroot in 2023	Gerealiseerd	Toelichting
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	38	37	

Toelichting

Aantal gemeenten waaraan de commissaris van de Koning in zijn huidige ambtsperiode (1 januari 2019 - 1 januari 2025) per einde van het jaar een bezoek heeft gebracht.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2		Organiseren van openbaar bestuur in de provincie			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	2.920	2.751	2.577	174
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.582	1.734	1.613	121
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.151	1.213	1.006	207
	Totaal lasten	5.653	5.698	5.196	502
	Totaal baten	-43	-43	-43	
	Totaal saldo	5.610	5.655	5.154	501
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	5.610	5.655	5.154	501

*een positief verschil is voordelig

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. Om de advisering en het toezicht te organiseren, is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder die werkzaam is bij de directie Beheer en Uitvoering.

Adviseren bij crises

De crisisrespons ligt geheel bij de veiligheidsregio's. De commissaris van de Koning organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel 2 netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing'. Deze werd ook georganiseerd in 2023. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing.

1.3.2 Risicokaarten beheren

Toelichting

Met [de Risicokaart](#) krijgen inwoners een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

- Gemeenten en omgevingsdiensten zorgen voor het actueel houden van de meeste risicogegevens.
- De provincie zorgt daarbij specifiek voor het actueel houden van de risico's van overstromingen.
- Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies.
- De Risicokaart is via het internet in te zien op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid.
- Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart verstrekt de provincie een jaarlijkse bijdrage aan het IPO.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Hoe de provincie ondermijning tegengaat en de weerbaarheid stimuleert, is terug te vinden in het [jaarverslag van de commissaris van de Koning 2023](#).

In 2023 is het plan van aanpak voor een integere en weerbare organisatie uitgevoerd dat voortkomt uit het interne weerbaarheidsbeleid. Het verslag van de weerbaarheid is terug te vinden op de website van de provincie '[Ondermijning - provincie Noord-Holland](#)'.

Prestatieindicator 1.3.3

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	Aantal	0	30	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd. Begroot was 0, dit was te voortvarend er was nog een achterstand in te halen van 7 quickscans in 2023 wat neerkomt op een totaal van 30.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.3		Verzekeren van veiligheid			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
1.3.1	Toeziens op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	179	192	120	72
1.3.2	Risicokaarten beheren	134	146	117	29
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	242	191	51
Totaal lasten		463	580	429	151
Totaal baten			-9	-5	-4
Totaal saldo		463	571	424	147
Stortingen		0	0	0	0
Onttrekkingen		0	0	0	0
Resultaat		463	571	424	147

*een positief verschil is voordelig

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Toelichting

Op 15 maart 2023 hebben de Noord-Hollanders hun nieuwe volksvertegenwoordiging gekozen. Vervolgens is in juni van hetzelfde jaar het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In het coalitieakkoord zijn de ambities voor de komende 4 jaar geformuleerd. Actieve participatie van de inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid is een belangrijk speerpunt. Dat geldt ook voor de samenwerking met de partners en de stakeholders in de regio. Een groot deel van de provinciale opgaven kan alleen gezamenlijk realiseren. Met gemeenten, Rijk en waterschappen werkte de provincie zoveel mogelijk als één overheid samen.

Daarnaast behartigt de provincie de Noord-Hollandse belangen in Brussel en zet zich in om Europese subsidieregelingen, zoals Kansen voor West en Interreg, zo goed mogelijk te benutten. Na de val van het kabinet en de formatie van een nieuw kabinet zet de provincie zich ook in om de Noord-Hollandse belangen zelf en in IPO-verband onder de aandacht te brengen van de formerende partijen.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

2023 stond voor de provincie Noord-Holland vooral in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen en de daaropvolgende coalitievorming. Samen met de griffie heeft de afdeling Communicatie tal van activiteiten ontplooid om kiezers te informeren over de verkiezingen.

Voorbeelden daarvan zijn:

- Een stembulp,
- Een speciale verkiezingswebsite,
- Een podcast,
- Activiteiten voor jongeren en scholieren en de campagne 'Kies maar!'.

Na de verkiezingen werd de voortgang van de coalitieonderhandelingen actief gecommuniceerd. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord is een nieuwe communicatiestrategie voor de provincie opgesteld.

- Begin 2023 opende de provincie een eigen studio waar talkshows, webinars, filmpjes, participatiebijeenkomsten en opleidingen voor de eigen medewerkers kunnen worden opgenomen en uitgezonden.
- Ook kreeg de provinciale organisatie in 2023 een nieuw intranet, de centrale interne werkplek die medewerkers toegang biedt tot informatie en applicaties die zij nodig hebben bij hun werk.
- In de zomer vond Sail Den Helder plaats, waarvoor in de begroting 2023 extra sponsorbudget was opgenomen.
- Ook werden de door Provinciale Staten vastgestelde uitgangspunten voor inwonersparticipatie in de organisatie geïmplementeerd. Op basis daarvan is in 2023 een participatiecampagne rond het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) uitgevoerd met behulp van een online platform.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

De provincie monitort - en beïnvloedt waar mogelijk - de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving in Brussel. De kaders voor de Noord-Hollandse inzet in de EU is vastgelegd in de [Europastrategie 2022-2030](#). Voor een efficiënte en impactvolle uitvoering van de strategie werkt de provincie samen met andere partijen en wordt zij bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties,

- Zoals in het [Comité van de Regio's](#).
- Ook wordt samengewerkt in Randstadverband, met andere Nederlandse provincies en met het IPO in het [Huis van de Nederlandse Provincies \(HNP\)](#).

Daarnaast is de provincie lid van EU-netwerken zoals;

- de [CPMR](#) (belangenorganisatie en denktank van maritieme regio's),
- [POLIS](#) en [ERIAFF](#).

Noord-Holland is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

- Hieronder vallen [Kansen voor West 3](#) (KVVW3).
- en [Interreg](#).
- De programma's North West Europe en North Sea Region.
- Dit geldt ook voor het Europese Just Transition Fund dat voor Noord-Holland aan de regio [IJmond](#) is toegewezen.

In 2023 zijn er in al deze programma's openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. Deze programma's dragen bij aan de uitvoering van het Noord-Hollandse coalitieakkoord. Daarom heeft de provincie in 2023 2 uitvoeringsregelingen vastgesteld met als doel Noord-Hollandse partijen te stimuleren meer gebruik te maken van deze EU-subsidieprogramma's.

Binnen de provincie volgt de afdeling Public Affairs de ontwikkelingen in Den Haag en brengt het de provinciale belangen onder aandacht van de Tweede Kamer. In 2023 lag de focus op;

- het kennismaken met nieuwe Kamerleden
- en de inbreng bij de verkenning en (in)formatie van een nieuw kabinet.
- In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is de provincie betrokken bij de uitvoering van de MRA-agenda en de versterking van de MRA in Europa en daarbuiten.
- Op Noord-Holland Noord-niveau is samengewerkt in het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (IBAO)
- en drie bestuurlijke overleggen op het gebied van economie, mobiliteit en wonen.
- Ook met de bestuurlijke deelregio's is de samenwerking voortgezet.

In 2023 bezochten Gedeputeerde Staten;

de regio Amstelland Meerlanden. Dit regiobezoek was met alle colleges van de gemeenten in de bestuurlijke regio.

Daarnaast is een Statentour georganiseerd naar Noord-Holland Noord en de MRA.

- Ook is er verder gewerkt aan het verkennen, maken, monitoren of actualiseren van regionale samenwerkingsagenda's, zoals de voortgangsrapportage 'Samen op Kop'.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.4		Representeren van het provinciaal bestuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.282	1.552	1.318	234
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.538	4.391	3.821	570
	Totaal lasten	4.820	5.943	5.139	804
	Totaal baten				
	Totaal saldo	4.820	5.943	5.139	804
	Stortingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	3.043	3.043	3.043	0
	Onttrekkingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-395	-969	-943	-26
	Resultaat	7.468	8.017	7.239	778

*een positief verschil is voordelig

Programma 2 Klimaat en Milieu

Doelenboom

---

2. Klimaat en milieu

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

---

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

---

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

2.2.1 VTH-taken uitvoeren en coördineren

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

De provincie ambieert in 2050 klimaatneutraliteit en circulariteit, met een focus op het verminderen van CO₂-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen in sectoren als wonen, werken, vervoer en landbouw. De provincie heeft geïnvesteerd in energietransitie, circulaire economie, duurzaam wonen, infrastructuur en past het energienetwerk aan met behulp van innovatieve technologieën. De CO₂-impactanalyse (2022) voorspelt een verwachte daling van 33% in de CO₂-uitstoot binnen Noord-Holland in 2030 ten opzichte van 1990.

In het kader van de energietransitie heeft de provincie beleid ontwikkeld voor energie-infrastructuur, duurzame energieopwekking op land (via Regionale Energiestrategieën (RES)), warmtetransitie en waterstof. Er zijn strategische plannen en deelplannen opgesteld in lijn met het Actieprogramma Klimaat. Ook de provinciale organisatie zelf en het vastgoed in bezit van de provincie moeten uiterlijk in 2030 volledig klimaatneutraal zijn. Het huidige energietransitieprogramma heeft in 2023 vooruitgang geboekt in de verduurzaming van energieopwekking (via RES) en het beheer van de energie-infrastructuur. De provincie heeft meer regie genomen bij de ruimtelijke inpassing van de energie-infrastructuur.

In 2023 werd de eerste Provinciale Circulaire Economie Rapportage gepubliceerd. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en de conclusies van deze onderzoeken geven een eerste beeld van de voortgang van de transitie naar een circulaire economie in de provincie. Ook de Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2023 een rapport opgesteld over het beleid van de provincie voor de transitie naar een circulaire economie. De Randstedelijke Rekenkamer is onder andere positief over de raakvlakken die zijn gezocht met de andere provinciale opgaven, de aandacht die er is voor de ruimtelijke impact van de transitie naar een circulaire economie en de lobby van de provincie om wet- en regelgeving aan te passen, zodat MKB makkelijk de stap naar circulair ondernemen kan maken. De Randstedelijke Rekenkamer concludeert dat de provincie in de afgelopen jaren mooie resultaten heeft behaald met de uitvoering van de Actieagenda, maar geeft ook aan dat er meer nodig is om de transitie te versnellen en heeft daarvoor aanbevelingen gedaan.

De provincie streeft ernaar om een gezondere fysieke leefomgeving te creëren voor haar inwoners. De provincie heeft zich gericht op de aspecten van de leefomgeving waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. Deze aanpak is gericht op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de bodem en ondergrond. De provincie voldeed aan de wettelijke normen en heeft ook actief gekeken waar meer gezondheidswinst te behalen valt. In het bijzonder was er aandacht voor de regio IJmond, waar een gezonde leefomgeving onder druk staat door de ligging in het Noordzeekanaalgebied en de nabijheid van TATA Steel. Ook werkte de provincie aan het toepassen en ontwikkelen van kennis, innovatieve methodes en technische innovaties die leiden tot een gezondere leefomgeving. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten die ingezet zijn om de leefomgeving te verbeteren en werden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten.

Wettelijk beleidskader

- [Klimaatwet](#)
- [Warmtewet](#)
- [Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie](#)
- [Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Verkenning ondergrondvisie](#)
- [Beleidsregel geurhinder](#)
- [Actieplan geluid](#)
- [Actieprogramma klimaat](#)
- [Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024](#)
- [Plan van aanpak waterstof](#)
- [Actieagenda - Provincie Noord-Holland](#)
- [Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat \(pMIEK\) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid](#)
- [Elektriciteitswet](#)
- [Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023](#)
- [Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie](#)
- [Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2	Klimaat en Milieu			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	46.947	71.278	65.402	5.876
Stortingen reserves	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	49.853	65.198	62.795	2.403

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Toelichting

Prioriteiten:

- De provincie heeft samen met andere overheden, bedrijfsleven en particulieren uitvoering gegeven aan de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Om de Doelstelling voor Duurzame opwek 6.3 TWh (zon en wind op dak en land) voor 2030 te behalen. In 2023 heeft de provincie dat ondermeer gedaan door het ondersteunen van gemeenten en initiatiefnemers bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en wind.
- In 2030 moeten in Noord-Holland 260.000 woningen verduurzaamd zijn. De provincie ondersteunt gemeenten om deze doelstelling te behalen. Het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) doet dat in opdracht van de provincie, zo ook in 2023, door kennisdeling, praktijkgerichte leertrajecten en advies. Daarnaast heeft de provincie in 2023 ter ondersteuning een aantal uitvoeringsregelingen open gesteld.
- Het aanleggen van warmtenetten is een belangrijke stap naar een duurzamere energievoorziening. In 2023 heeft de provincie gemeenten ondersteunt door inzet van

warmteregisseurs, inzicht aangescherpt in beschikbaarheid warmtebronnen (warmtebronnenregister) en o.a. een aanbod van een subsidies ter ondersteuning

- Om, zoals afgesproken in het energiebesparingsakkoord 2022-2025, in 2025 te voldoen aan de wettelijke besparingsplicht bij bedrijven. De provincie heeft in 2023 de laatste aanvragen voor de SEB subsidie gehonoreerd. Deze subsidie is bedoeld om de naleving van de wettelijke energiebesparingsplicht door bedrijven actief te stimuleren en daar waar nodig actief op te handhaven. In 2023 zijn veel gemeenten bezig met de uitvoering van de ingediende stimulerings- en handhavingsactiviteiten controles.
- In 2023 heeft de provincie als partner in de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland gewerkt aan het oplossen van netcongestie en aan de het energienetwerk van de toekomst. In de Taskforce werkt de provincie samen met de netbeheerders Liander, TenneT en Gasunie en de gemeenten.
- In 2023 heeft de provincie via het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en het partnerschap van de New Energy Coalition gestimuleerd in de regio Noord-Holland Noord in de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Via het programmabureau Noordzeekanaalgebied stimuleert de provincie in het Noordzeekanaalgebied de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Inzetten van de CO2-impactanalyse (of provinciale klimaat- en energieverkenning, pKEV) als instrument heeft plaatsgevonden om meer inzicht te bieden in de verwachte effecten van het gevoerde klimaatbeleid binnen de provincie.
- Naast de uitvoering van de acties zoals die zijn opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, is in 2023 ook een tussentijdse beleidsevaluatie van de Actieagenda opgesteld.

Omgevingsfactoren:

- De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Het vraagt niet alleen grote investeringen in technologie maar ook in mensen. Door de omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waar rekening mee gehouden moet worden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis om de transitie mogelijk te maken. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die beschikbaar is. En doordat het elektriciteitsnetwerk steeds meer onder druk komt te staan (netcongestie), kan dat de energietransitie vertragen.
- De mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar of uitbreiding van circulair werken en produceren.
- De mate waarin de rijksoverheid verdere wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie stimuleert.
- De mate waarin mensen bereid zijn hun consumptiepatroon aan te passen dat leidt tot minder consumptie, overproductie en ongebruikte reststromen. De belangrijkste omgevingsfactoren die van invloed zijn op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie is de economische situatie van de Noord-Hollandse bedrijven. Dit bepaalt de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar circulair ondernemen.

- De provincie heeft beperkte mogelijkheden om wet- en regelgeving aan te passen en is hierbij afhankelijk van de mate waarin de rijksoverheid wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie bevordert.
- Ook de mate waarin consumenten bereid zijn om anders te consumeren bepaalt hoe de transitie vordert.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

In het uitvoeringsprogramma voor de Regionale Energiestrategieën (RES) staat hoe de regio's concrete projecten van zonne- en windenergie stimuleert.

- Gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het contact met bewoners en belanghebbenden in hun werkgebied. De provincie voert regie op contacten met buurgemeenten indien zoekgebieden nabij gemeentegrenzen zijn gelegen.
- Daarnaast is de provincie nauw betrokken geweest bij de mogelijkheden van nieuwe energie-ontwikkelingen in relatie tot natuur, landschap, leefbaarheid, energie-infra en economie. Zo heeft de provincie gezorgd dat een goede integrale afweging gemaakt wordt tussen de vele belangen die spelen.
- In 2023 heeft de provincie gemeenten en initiatiefnemers ondersteund bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en Wind, door onder meer;
  - projectbegeleiding en procesondersteuning,
  - Het organiseren van kennissessies
  - Het bevorderen van participatie
  - Het laten uitvoeren van onderzoeken,
  - Verstrekken van vergunningen voor Wind.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

De provincie heeft in 2023 gemeenten ondersteund bij het verduurzamen van de warmtevoorziening van gebouwen.

- Zo stelt de provincie het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) jaarlijks beschikbaar, welke het afgelopen jaar diverse trajecten aangeboden heeft zoals een basiscursus energietransitie voor een groot aantal nieuwe ambtenaren, leerlabs over het opstellen en uitvoeren van energiearmoedebeleid en isolatiecampagnes en kennissessies voor gemeenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van warmtenetten.
- De provincie heeft in 2023 aan 4 gemeenten een subsidie verleend voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan zodat het verduurzamen van de warmtevoorziening verder wordt geconcretiseerd.
- Met het onderzoeksprogramma SCAN is meer inzicht ontstaan in de geschiktheid van de bodem in Noord-Holland Zuid voor winning van geothermie (aardwarmte) en met een

proefboring in Amstelland is deze kennis verder toegenomen. In 2023 heeft de provincie heeft een regeling opgesteld waarmee wordt bijgedragen in de kosten voor dit onderzoek.

- Daarnaast is er een subsidie opgesteld in 2023 ten gunste van gemeenten voor het opstellen en uitvoeren van een samenhangend programma waarmee particuliere eigenaren-bewoners en particuliere verhuurders worden gestimuleerd om verduurzamingsmaatregelen te treffen.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

De provincie heeft het beleid voor de energie-infrastructuur opgepakt in het samenwerkingsverband Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland.

- In 2023 is deze samenwerking verder geprofessionaliseerd en is de samenwerking met gemeenten versterkt. Op initiatief van de provincie is in 2023 binnen de Taskforce een ondersteunend werkspoor data en digitalisering ontwikkeld.
- De provincie heeft ingezet in 2023 op het oplossen van de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk door het versnellen van de geplande netuitbreidingen en door in te zetten op slimme oplossingen waarmee het bestaande elektriciteitsnet optimaal wordt benut.
- Er is inzicht gegeven in de ontwikkelingen in het toekomstig energienetwerk door 2 energievizies te maken (voor Noord-Holland Noord en voor Noord-Holland Zuid). Deze visies geven inzicht in de keuzes en de invloed daarvan op het energiesysteem.
- In het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) worden de regionale energie-infrastructuur projecten geprioriteerd die belangrijk zijn voor het toekomstig energiesysteem in Noord-Holland. De pMIEK is in het voorjaar 2023 aangeboden aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de netbeheerders.
- Er is een uitvoeringsregeling opengesteld voor duurzame waterstofprojecten met een subsidieplafond van € 1,5 miljoen in 2023.
- In 2023 heeft de provincie de Europese status van Hydrogen Valley verworven en is de provincie 'Hydrogen Valley of the year 2023' geworden.

Activiteiten ter ondersteuning van de energietransitie in zijn geheel:

De CO2-impactanalyse uit 2022 krijgt conform de opdracht van Provinciale Staten gegeven in 2023 een vervolg in het ontwikkelen van een provinciale klimaat en energieverkenning, zodat niet enkel achteruit maar ook vooruit gekeken kan worden naar de voortgang richting gestelde doelen.

- Alle beschikbare digitale informatieproducten zijn in 2023 bijeengebracht in een 'kennis- en dataspace' Klimaat en Energie.
- Ook is de provincie voor drie jaar een strategisch partnerschap aangegaan met Data Science Alkmaar, een platform voor innovatie waar bedrijfsleven, overheden en onderwijs uit Noord-Holland Noord zicht krijgen op de kansen die big data en kunstmatige intelligentie bieden, onder ander voor de energietransitie.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

De acties zoals opgenomen in de [Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025](#) zijn grotendeels volgens planning uitgevoerd.

- Er zijn meerdere CIRCO-tracks (trainingsprogramma voor bedrijven) uitgevoerd.
- Ook zijn er verschillende bijeenkomsten en werkbezoeken georganiseerd door de circulaire ambassadeur.
- Er is voor gekozen om het Circulaire Matchmakingprogramma niet voort te zetten in de huidige vorm, maar onder te brengen in het Programma Investeringsgereed MKB (PIM Noord-Holland), omdat een zelfstandig uitgevoerd matchmakingprogramma veel inspanning vraagt.
- Begin 2023 is de subsidieregeling circulaire ketensamenwerking als pilot opengesteld. Er was veel belangstelling vanuit bedrijven, maar dit leidde niet tot een verlening van een subsidie. Uit de pilot bleek dat de voorwaarden van de regeling te beperkt zijn geformuleerd.
- Via Kansen voor West werden 2 subsidies opengesteld gericht op circulair bouwen (€ 3 miljoen) en circulair textiel (€ 1 miljoen). In 2023 werden er meerdere aanvragen ingediend, maar er zijn nog geen subsidies verstrekt.
- Het circulair bouwprogramma, mede gefinancierd door de provincie, werd uitgevoerd door stichting C-Creators. De circulair bouwexpert heeft meerdere Noord-Hollandse gemeenten ondersteund bij het circulair aanpakken van bouwprojecten.
- Ook heeft de provincie een ketenaanjager circulair bouwen aangesteld die zich richt op het verminderen van het grondstofgebruik in de bouwsector door samenwerking in grondstofketens te faciliteren. Op initiatief van de ketenaanjager en in samenwerking met Circulair West-Friesland is gewerkt aan de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen waarin afspraken zijn vastgelegd over het circulair slopen van gebouwen.
- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het ondertekenen van een deal, met als doel om circulair bouwen te stimuleren, door 37 partijen, waaronder gemeenten, sloopbedrijven, aannemers, projectontwikkelaars en woningcorporaties.
- De onderzoeken naar de kansen en mogelijkheden van biobased grondstoffen en knelpunten en sturingsmogelijkheden op het gebied van afvalstromen zijn afgerond.
- Het onderzoek naar de ruimtelijke voorwaarden van de circulaire economie in het Noordzeekanaalgebied is afgerond en vormde een bouwsteen voor het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.
- Verder is er vervolg gegeven aan de uitvoering van de lobbyagenda, met als belangrijkste lobbypunt de verschuiving van de belasting van arbeid naar grondstoffen. In mei 2023 is onder voorzitterschap van de provincie Noord-Holland een resolutie aangenomen over dit lobbypunt door de leden van de North Sea Commission van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR).

- Er zijn drie subsidies verstrekt via de Uitvoeringsregeling Subsidie Kleinschalige Circulaire Activiteiten waarmee activiteiten van stichtingen en verenigingen worden gesteund die bijdragen aan bewustwording en gedragsverandering van inwoners.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		14.093.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2022 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Ergieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		26.674.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2021 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.1		Bijdragen aan de energietransitie			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	4.222	7.227	6.639	588
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	826	13.592	13.337	255
2.1.3	Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	1.941	5.932	4.399	1.533
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.460	1.305	1.166	139
Totaal lasten		8.449	28.056	25.542	2.514
Totaal baten				-95	95
Totaal saldo		8.449	28.056	25.446	2.610
Stortingen					
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	2.867	2.867	2.867	0
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	3.267	12.867	12.867	0
2.1.3	Reserve Energietransitie	3.967	3.967	3.967	0
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	350	350	350	0
Onttrekkingen					
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	-1.380	-3.334	-3.363	29
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	-750	-12.746	-12.406	-340
2.1.2	Reserve Subsidies Warmtetransitie	0	-775	-784	9
2.1.3	Reserve Energietransitie	-1.616	-6.358	-4.615	-1.743
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	-890	-740	-604	-136
Resultaat		14.263	24.153	23.724	429

*een positief verschil is voordelig

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:

Er zijn voor dit beleidsdoel geen prioriteiten opgenomen in de begroting 2023.

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland uitgevoerd.

- De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland zijn verdeeld over de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' heeft de provincie volgens afspraak de handavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.
- In 2023 heeft de provincie haar Nota uitvoering en handhaving geactualiseerd. Deze Nota wordt nader vastgesteld en gedeeld met Provinciale Staten.

- De omgevingsdiensten hebben in 2023 gezamenlijk een Uitvoerings- en handhavingsstrategie vastgesteld die voor alle deelnemers richting geeft aan een meer uniforme en regionale aanpak van de VTH-taken. Binnen deze kaders hebben de omgevingsdiensten de VTH-taken uitgevoerd volgens de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.
- In het bijzonder de dossiers Tata Steel, stikstof en inwerkingtreding Omgevingswet vroegen extra aandacht. Op basis van risico-inventarisaties brachten zij in overleg met de provincie prioriteit aan in hun werkzaamheden. Dit vertaalde zich in meer inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Woo-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.
- Ook hebben de omgevingsdiensten fors geïnvesteerd in de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de Omgevingswet gaat de verantwoordelijkheid voor veel bodemtaken over van de provincie naar gemeenten. Deze overdracht is in goed overleg met de gemeenten en omgevingsdiensten verlopen ('warme overdracht bodemtaken').
- Ook zag de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied een structurele toenemende vraag naar specialistisch advies op het gebied van milieu. Het werven van medewerkers met deze expertise duurt langer dan voorheen door de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor blijft de actualisatie van vergunningen een aandachtspunt en namen in bepaalde gevallen de doorlooptijden toe.
- In 2023 werkten de omgevingsdiensten, gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk landelijk aan het versterken van het VTH-stelsel, via het interbestuurlijk programma VTH. Onder voorzitterschap van de provincie werd regelmatig overleg gevoerd met het Openbaar Ministerie en de omgevingsdiensten over op welke wijze de uitvoering van VTH-taken in Noord-Holland gelijkvormig uitgevoerd en verder versterkt kan worden.

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

- Het Programma Gezonde Leefomgeving kende een doorlooptijd tot en met 2023.
- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om enerzijds een merendeel van de activiteiten uit het programma te continueren vanuit de reguliere provinciale beleidsinspanning en anderzijds het beleid ten aanzien van Gezonde Leefomgeving verder te ontwikkelen.
- In 2023 is besloten nog niet te starten met de actualisatie van het geurbeleid, maar dit te betrekken bij het verder ontwikkelen van breder beleid voor Gezonde Leefomgeving in 2024.
- Op het operationeel doel 2.2.2 is in 2023 minder uitgegeven dan was voorzien. Dit is het gevolg van het doorschuiven van voorgenomen activiteiten naar 2024.

Via het Programma Tata Steel en de Programma NOVEX heeft de provincie herhaaldelijk het belang van een gezonde leefomgeving, en daarmee ook een verbetering van de landelijke wet- en regelgeving, op de agenda gezet.

- De inzet van de provincie blijkt voorzichtig effectief te zijn. In 2023 zijn nieuwe landelijke milieunormen ontwikkeld voor windturbines. Het gaat om nieuwe regels voor geluid, veiligheid en slagschaduw. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 juli 2025.
- De provincie heeft daarnaast een position paper ingediend, waarin het Rijk wordt oproepen tot een verbod op de uitstoot van PFAS.
- In april 2023 is een rapport '[Industrie en Omwonenden](#)' uitgekomen van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV). Gedeputeerde Staten hebben in het najaar van 2023 een inhoudelijke reactie gegeven op dit rapport.

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn bestaande beleidsregels die betrekking hebben op de gezonde leefomgeving komen te vervallen.

- Deze beleidsregels zijn in december 2023 door Gedeputeerde Staten ingetrokken en hebben zij nieuwe regels, die inhoudelijk niet zijn gewijzigd en zijn gebaseerd op de Omgevingswet, vastgesteld. Het gaat concreet om de beleidsregels 'beoordeling geurhinder milieubelastende activiteit Noord-Holland' en 'gecontroleerd stilliggend ontgassen binnentankschepen met een mobiele ontgassingsinstallatie Noord-Holland'.

In 2023 heeft de provincie het belang van een gezonde leefomgeving actief geagendeerd en geeffectueerd in een aantal grote gebiedsprocessen.

- Voorbeelden zijn het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied, de ontwikkeling van Spoorzone Beverwijk en in NOVEX-gebied Schiphol.
- Het agenderen en benoemen heeft ertoe geleid dat de provincie inzicht heeft gekregen welke keuzes er gemaakt moeten gaan worden. De provincie is verantwoordelijk om de uitstoot van deze bedrijven te verminderen, maar ziet ook dat deze bedrijven voldoende ruimte nodig hebben om te opereren en in te kunnen spelen op transities, zoals de energietransitie.

De provincie is partner van het Schone Lucht Akkoord.

- Hiervoor is in 2023 door Gedeputeerde Staten een plan van aanpak vastgesteld.
- De provincie Noord-Holland heeft een eigen provinciaal luchtmeetnet, waar zij jaarlijks over rapporteert. Het voornemen was om in 2023 apparatuur te vervangen, dit heeft niet plaats gevonden en deze activiteit is doorgeschoven naar 2024.
- In 2023 is een evaluatie gestart. In de regio IJmond konden bewoners meedenken en hun ervaringen en behoeften ten aanzien van het provinciaal luchtmeetnet delen.

Met het project Hollandse Luchten heeft de provincie met burgermetingen op specifieke plekken in de provincie de luchtkwaliteit in kaart gebracht.

- Meetgroepen zijn ingericht in de regio IJmond, Zaanstad, Haarlem en Gooi- en Vechtstreek.
- In Gooi- en Vechtstreek heeft de provincie in 2023 ook geluidsmetingen toegevoegd aan het meetnet.
- In de regio IJmond is in 2023 een pilot gestart met het meten van houtstook.

- Daarnaast hebben scholieren in de gemeente Zaanstad en Amsterdam op weg naar school data verzameld met zogenaamde 'snuffelfietsen' die luchtmetingen verrichten.
- Dankzij het netwerk elektronische neuzen, zogenaamde eNoses in het Amsterdams Havengebied en langs het Noordzeekanaal en Amsterdam Rijnkanaal, is in 2023 actief toezicht gehouden op varend ontgassen in Noord-Holland.
- Het Rijk heeft in 2023 beslist, mede op basis van de provinciale lobby, om een landelijk verbod in te stellen voor varend ontgassen. Het verbod moet op 1 juli 2024 ingaan.

Overige activiteiten:

- Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS.
- De provincie is opdrachtgever aan het RIVM voor een onderzoek naar veilige recreatie op het park Nauerna. Deze opdracht is grotendeels in 2023 uitgevoerd.
- In 2023 heeft de provincie Noord-Holland een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van SWUNG-2 (Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid). In 2023 is, in tegenstelling tot hetgeen verwacht was, alleen gestart gemaakt met de implementatie van SWUNG-2 voor provinciale wegen en is de start voor implementatie van Industrierreinen van Regionaal Belang een jaar uitgesteld. De actualisatie van het Actieplan Geluid is wel gestart in 2023, maar nog niet afgerond. Voor deze activiteiten geldt dat het budget doorgeschoven is naar 2024.
- Met betrekking tot Omgevingsveiligheid heeft de provincie zich in 2023 ingezet om met gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam te werken aan beleid voor omgevingsveiligheid in het gebied Westpoort.
- Het Programma Tata Steel is gedurende 2023 geactualiseerd. Een aantal activiteiten uit de vorige programmaperiode, die niet zijn uitgevoerd, is opgenomen in het geactualiseerde programma. Reden is, dat meer tijd nodig was voor besluitvorming, bijvoorbeeld omdat afstemming met externe partijen noodzakelijk is. Hierdoor is de planning van deze activiteiten doorgeschoven naar 2024.
- In 2023 is de pilot Scherp Vergunnen afgerond. Vanuit het Programma Tata Steel wordt er al vol ingezet op scherp vergunnen. Voor de rest van de bedrijven in Noord-Holland waar de provincie bevoegd gezag voor is, is een start gemaakt met de pilot.
- In 2023 zijn weer nieuwe onderzoeken in opdracht van de provincie opgeleverd zoals het depositieonderzoek. Er zijn extra bronmetingen uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Vergunningen zijn verder aangescherpt en waar nodig is er gehandhaafd. Gedurende het jaar 2023 zijn er belangrijkste stappen gezet in de verduurzaming van Tata Steel met het project Heraclius-Groen Staal. De procedure voor een projectbesluit is gestart. Met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de provincie opdrachtgever geweest aan het RIVM om onderzoek te doen naar de invloed van Tata Steel Nederland op de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving. Er zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners in de IJmond om hen informeren over de ontwikkelingen rondom Tata Steel en om nieuwe informatiebehoeftes op te halen.

Het Bestuurlijk Overleg Industrie en Gezondheid IJmond is in 2023 8 keer bijeen gekomen.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

- In 2023 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de Mijnbouwwet uit aan het Rijk.

Bodemconvenant / Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond

- De provincie heeft in 2023 de provinciale bodemtaken voortgezet conform de landelijke Bestuurlijke Afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030.
- Medio 2023 is de warme overdracht van de bodemlocaties naar de gemeenten afgerond.
- Er is verder gewerkt aan het versterken van de kennisinfrastructuur en het vormgeven van het Regionale Kennischakelpunt (RSP) bodem en ondergrond met de omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen.
- In samenwerking met het Rijk, kustprovincies en Rijkswaterstaat werd onderzoek gedaan naar PFAS in seaspray en in zeeschuim. De provincie voerde daarnaast (vervolg)onderzoek uit naar PFAS in duintuinen en op mogelijke saneringslocaties. Voor diffuus lood is onderzoek uitgevoerd naar lood in school(moes)tuinen. Daarnaast is een subsidieregeling diffuus lood opengesteld voor gemeenten.

De provincie Noord-Holland had 95 spoedlocaties bodemsanering.

- Op 53 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 36 locaties is een sanering gaande en op 6 locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico's in ieder geval zijn beheerst.
- In 2023 is gestart met onderzoek naar loodverontreiniging in schooltuinen.
- In 2023 is gestart met een onderzoek naar de risico's van verspreiding van grondwaterverontreinigingen voor de drinkwaterwinning bij Laren. Dit onderzoek loopt nog.

Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

- De provincie heeft het sluiten van de stortplaats Insteekhaven in Den Helder per 1 januari 2024 voorbereid. Besloten is om een langere levensduur aan te houden voor de aangebrachte alternatieve bovenafdichtingen van de stortplaatsen Schoteroog en Hollandse Brug. Op basis hiervan is de sluitingsprocedure van de stortplaats Schoteroog weer opgestart.
- De Asset Liability Management-studie van het Nazorgfonds is begin 2023 gestart en bevindt zich in een afrondende fase.

- De provincie werkt mee aan een langjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.2		Bevorderen gezonde leefomgeving			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	31.723	38.675	37.764	911
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	5.497	6.071	4.662	1.409
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	6.058	5.467	2.541	2.926
Totaal lasten		43.278	50.213	44.967	5.246
Totaal baten		-4.780	-6.991	-5.011	-1.980
Totaal saldo		38.498	43.222	39.956	3.266
Stortingen					
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	3.300	3.300	3.300	0
2.2.3	Reserve Bodemsanering	319	319	319	0
Onttrekkingen					
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-3.467	-3.308	-2.589	-719
2.2.3	Reserve Bodemsanering	-3.060	-2.488	-1.915	-573
Resultaat		35.590	41.045	39.071	1.974

*een positief verschil is voordelig

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

---

3. Ruimte en Water

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens

---

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

---

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

---

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

---

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

---

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

---

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

---

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

In 2023 heeft de provincie de rol in de ruimtelijke ordening stevig opgepakt. Er is in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gewerkt aan het Ruimtelijk Voorstel, het Ontwikkelperspectief NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) Noordzeekanaalgebied, NOVEX Schipholregio en NOVEX Groene Hart, als ook het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. De drie NOVEX ontwikkelperspectieven zijn in 2023 vastgesteld. Voor de NOVEX Schipholregio is in 2023 tevens een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Voor het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord is een analysedocument vastgesteld in 2023.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.

Ruimtelijke kwaliteit is in 2023 gestimuleerd via de inzet van de ARO en de PARK.

De provincie heeft in 2023 vanuit verschillende rollen bijgedragen aan bovengenoemde doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit, onder andere via kennis en onderzoek en cofinanciering van projecten. Tevens is de [Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland](#) in 2023 vastgesteld. De agenda bevat maatregelen op het gebied van knooppuntontwikkeling, OV-bereikbaarheid en ketenmobiliteit.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband 'Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder'. Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld 'Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster' als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

In 2023 is het Masterplan Wonen afgerond, maar vanwege de verkiezingen niet vastgesteld. In het coalitieakkoord zijn diverse maatregelen uit het Masterplan Wonen opgenomen, waaronder een pilot voor actief grondbeleid, en die worden verder uitgewerkt tot concrete maatregelen om de woningbouw te versnellen. Tevens is de flexibel schilregeling volop ingezet voor projecten en hebben we de woningbouw versneld via het kernteam versnelling en in de inzet van de bouwambassadeur.

Om de primaire keringen op orde te houden en om ruimtelijke kwaliteit langs de dijken te versterken, zet de provincie zich ook in 2023 in om de samenwerking met onze partners te versterken, de procedures te doorlopen en om inhoudelijk en financieel aan projecten bij te dragen die de ruimtelijke kwaliteit versterken. Voor de meekoppelkansen van de Markermeerdijken is in 2023 een addendum op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden.

In 2023 is verder gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020-2023'. Omdat deze notitie eind 2023 afliep, is gewerkt om zoveel mogelijk van de ambities en doelen uit dit document te verwezenlijken. Er is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft.

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn. In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma. Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van drie KRW pilots van de waterschappen.

Waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. In 2023 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd: Innovatie en duurzaamheid, Kleine voorzieningen en diensten en Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart.

Wettelijk beleidskader

- [Woningwet/Huisvestingswet](#)
- [Wet versterking regie op de Volkshuisvesting](#)
- [Wet ruimtelijke ordening \(incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening \(Barro\) en Besluit ruimtelijke ordening\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer](#)
- [Wet luchtvaart](#)
- [Luchthavenverkeersbesluit \(LVB\) Schiphol](#)
- [Luchthaven Indelingsbesluit \(LIB\) Schiphol](#)
- [Wijzigingswet Wet luchtvaart \(regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens \(RBML\)\)](#)
- [Waterwet](#)
- [Waterschapswet](#)
- [Drinkwaterwet](#)
- [Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden](#)
- [Europese Richtlijn Overstromingsrisico's](#)
- [Europese Kaderrichtlijn Water](#)
- [\(concept\) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting](#)

Provinciaal beleidskader

- [Provinciale Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Omgevingsverordening Noord-Holland 2022](#)
- [Provinciale Woonagenda 2020 - 2025](#)
- [Masterplan Wonen versie 1, versie 1.5 en versie 2 Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten \("Maak Plaats!"\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw](#)
- [Visie Noordzeekanaalgebied 2040](#)
- [5e Nota Grondbeleid](#)
- [Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030](#)
- [Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens](#)
- [Visie publieke mobiliteit \(2024-2034\)](#)
- [Regionaal waterprogramma 2022 - 2027](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3	Ruimte en Water			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	17.279	33.467	24.068	9.399
Stortingen reserves	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	25.259	24.159	26.988	-2.829

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De Omgevingsvisie is uitgedragen door de provincie;
- De provincie heeft de Omgevingsverordening NH2020 en de opvolger Omgevingsverordening NH2022 uitgedragen die gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden;
- De provincie heeft de ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Het gedachtegoed van de Omgevingsvisie NH2050 is binnen en buiten de provinciale organisatie uitgedragen.

- Intern door advisering aan Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie.
- Extern door het geven van voorlichting, informatie en advies.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. De provincie voldoet daarmee aan de landelijke eisen.

- Er is volop getest en geoefend met nieuwe instrumenten en bijbehorende werkwijzen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit gebeurde zowel intern alsook samen met samenwerkingspartners, zoals gemeenten en omgevingsdiensten. De provincie is hierdoor in staat haar taken onder de Omgevingswet uit te voeren.
- Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.
- De OV NH2022 is in de productieomgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet geplaatst en voldoet daarmee aan de Omgevingswet. De OV NH2022 treedt op 1 januari 2024 in werking, gelijktijdig met de Omgevingswet.

3.1.2 Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Gedeputeerde Staten beschikken over verschillende instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, waaronder de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO).

- De ARO is in 2023 7 keer bijeengekomen en heeft 40 adviezen gegeven. Over de plannen die in 2022 zijn besproken, de adviezen die zijn uitgebracht en de trends die zijn gesignaleerd, is in 2023 een jaarverslag gemaakt in de vorm van een [online magazine](#).
- De PARK heeft in 2023 2 adviezen gegeven. De adviezen van de PARK en een impressie van het debat voor (kandidaat)leden van Provinciale Staten en waterschappen zijn openbaar en te vinden op de [website van de provincie](#). Het contract van de PARK liep af op 1 juni 2023.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.1		Ontwikkelen ruimtelijk beleid			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	2.300	2.349	2.246	103	
3.1.2 Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuleren	1.565	1.460	1.433	27	
Totaal lasten	3.865	3.809	3.679	130	
Totaal baten					
Totaal saldo	3.865	3.809	3.679	130	
Stortingen					
	0	0	0	0	
Onttrekkingen					
	0	0	0	0	
Resultaat	3.865	3.809	3.679	130	

*een positief verschil is voordelig

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de partners nieuwe afspraken gemaakt. Dit heeft er toe geleid dat door de provincie eind 2023 een nieuw convenant is getekend met de gemeente Velsen, Zeehaven IJmuiden, Havenbedrijf Amsterdam, Tata Steel, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
- Het Rijk, regio en partners werken samen met de provincie vanuit één gezamenlijke koers voor het Noordzeekanaalgebied. Deze koers is in 2023 vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.
- Samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder heeft de provincie op 29 juni 2023 een bestuursakkoord voor de gebiedsontwikkeling van het havengebied Den Helder afgesloten.
- Het actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woonomgeving. Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de omgeving van Schiphol) is overgenomen als prioriteit in het in 2023 opgestelde Ontwikkelperspectief en Uitvoeringsprogramma NOVEX-gebied Schiphol.
- In 2023 breidde de provincie zich voor op de toekomstige ontwikkeling van regionale luchthavens via onder andere kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en deelname aan de Amsterdam Drone Week. Ook is de provincie in 2023 gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.
- Aan het opstellen van een ruimtelijke strategie voor Noord-Holland Noord is invulling gegeven door het maken van een analysedocument ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.
- In het kader van het programma Westeinderscheg is eind 2023 gestart met de ruimtelijke verkenning voor transformatie van verouderde glastuinbouw Greenport Aalsmeer.

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

In het coalitieakkoord 2019-2023 is een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld, met als doel cofinanciering van projecten die bijdragen aan: Integrale gebiedsontwikkelingen rondom OV-knooppunten (wonen, werklocaties, voorzieningen), de verbetering van de OV-bereikbaarheid en het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deurreis).

- In 2023 zijn onder andere 10 onderzoeken en instrumenten ontwikkeld, uitgevoerd of geactualiseerd (zie [Kennisportaal OV-knooppunten](#)), waaronder de [Monitor OV-knooppunten 2022/2023](#), actualisatie en uitbreiding [dashboard OV-knooppunten](#), oplevering P+R-onderzoek Zaancorridor, oplevering Serious Game VerduurSamen (ingezet bij stationsgebieden Heerhugowaard en Hoorn).

- De provincie heeft samen met regionale en landelijke partners samengewerkt aan de verdere uitwerking en actualisatie van acties die voortkomen uit de regionale strategieën en actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland: de Zaancorridor, de OV-knooppunten IJmond/Zuid-Kennemerland, de Gooicorridor, de Hoornse Lijn, de Westfriese Lijn en de Helderse Lijn. Samen vormen deze de [Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland](#) die in 2023 is vastgesteld.
- De provincie Noord-Holland heeft in 2023 gemeenten ondersteund met kennis en procesinstrumenten bij 27 knooppunten (inclusief 4 buitenpoorten en P+R/mobiliteitshubs).
- De provincie stimuleert daarnaast knooppuntontwikkeling door cofinanciering van projecten. Voor 2 van bovengenoemde 27 knooppunten is de provincie gevraagd om cofinanciering (Alkmaar Noord en Castricum). Voor 1 knooppunt is een subsidie verstrekt (Heemskerk). Dit project is onderdeel van de lijst met kleinere projecten op het gebied van ketenreis boven het Noordzeekanaal die in 2023 is vastgesteld.

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Samen met decentrale overheden trekt de provincie op in de Bestuurlijke Regie Schiphol (Bestuurlijke Regie Schiphol – Provincie Noord-Holland) om in gesprek met het Rijk te komen over een goede balans tussen de verdere ontwikkeling van de luchthaven, gezonde leefomgeving en maatschappelijke opgaven.

- In 2023 resulteerde dit in het Ontwikkelperspectief en het Uitvoeringsprogramma NOVEX Schipholregio, waarin zowel de provincie alsook het Rijk en de regio samenwerken aan de verbetering van de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio. Met de gezamenlijke Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio heeft de provincie in 2023 de interbestuurlijke en interdepartementale samenwerking vormgegeven.
- De provincie heeft toezicht gehouden op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour.
- In 2023 heeft de provincie de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen, blijvend onder de aandacht gebracht bij het Rijk.

De provincie is bevoegd gezag voor de regionale luchthavens in de provincie.

- In 2023 verleende de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen.
- In 2023 heeft de provincie de luchthavenregeling voor vliegveld Middenmeer aangepast.
- Tenslotte is na vaststelling door Provinciale Staten van het luchthavenbesluit Amsterdam Heliport in 2021, de standplaats voor de traumahelikopter op deze luchthaven in 2023 in gebruik genomen.
- In overeenstemming met afspraken met het Rijk is de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) in 2023 geëvalueerd. Deze evaluatie heeft niet het resultaat

opgeleverd, dat de provincie verwachtte. Onder andere mist de evaluatie breedte en diepgang door de focus te leggen op de knelpunten, die de luchtvaartsector als gevolg van de RBML ervaart. Die knelpunten concentreren zich rondom de decentrale beleidskeuzes van de afzonderlijke provincies (zoals het aanvraagproces en de leges voor ontheffingen) en de praktische verantwoordelijkheidsverdeling voor luchthavengebruik (provincie bevoegd gezag) en luchtruimgebruik (ministerie van I&W bevoegd gezag). Het stelsel, dat tot deze knelpunten leidt, was geen onderwerp van deze evaluatie.

- De provincie beraadt zich in overleg met andere provincies over vervolgstappen. De provincie zal pleiten voor onder meer een vervolg op deze evaluatie, met aandacht voor het stelsel, dat de bevoegdheidsverdeling rond luchthavens van regionale betekenis en de verantwoordelijkheden, die daarvan het gevolg zijn, beschrijft. In de tussentijd zijn de relevante uitkomsten uit de evaluatie meegenomen in het nieuw te ontwikkelen beleid voor regionale luchthavens en luchtvaart.
- De provincie maakt gebruik van bestaande samenwerkingsverbanden binnen Europa en met de staat Californië. Dit heeft onder andere geresulteerd in een kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en een vertegenwoordiging van de provincie op de Amsterdam Drone Week. De provincie is lid geworden van een aantal kennisnetwerken op dit terrein. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen is de provincie ook gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De komende decennia is het Noordzeekanaalgebied een gebied van nationaal belang voor het realiseren van forse opgaven rond energietransitie, circulaire economie, woningbouw, klimaatadaptatie, versterking van landschap en ecologie, sterke haven- en industriegebieden en een gezondere leefomgeving.

- Daarom werkt de provincie Noord-Holland samen met Rijk, regio en partners vanuit één gezamenlijke koers. Deze gezamenlijke koers is vastgelegd in [het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied](#) dat in december 2023 is vastgesteld.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband 'Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder'.

- Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld '[Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster](#)' als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

De provincie waarborgt de provinciale doelstellingen door zo vroeg mogelijk in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies.

- Deze gesprekken voerde de provincie ook in 2023 op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's. In sommige gevallen vond bestuurlijk overleg plaats.

- De provincie heeft circa 25 keer juridisch-planologisch instrumentarium ingezet (zienswijzen, beroep, reactieve aanwijzingen en ontheffingen). Het merendeel bestond uit ontheffingen van de Omgevingsverordening onder andere voor de opvang van vluchtelingen.

De nieuwe Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 treedt per 1 januari 2024 in werking,

- De werkwijze hiervoor is in 2023 uitgewerkt in een drietal werkprocessen (provinciale inbreng bij gemeentelijke Omgevingsvisies, provinciale inbreng bij Omgevingsplannen en het verkennen van initiatieven (Omgevingstafels)) en is in december 2023 gecommuniceerd met de gemeenten.
- Een aantal in de omgevingsverordening opgenomen zoekgebieden, zoals vastgelegd in de Regionale Energiestrategie 1.0, zijn in 2023 verder onderzocht en uitgewerkt tot projectlocaties. Ook het versterken van het energienetwerk maakt deel uit van de nieuwe verordening.

Ruimtelijk Voorstel

- In aanvulling op de begroting 2023, is in 2023 in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken gewerkt aan het opstellen van het Ruimtelijk Voorstel.
- Om invulling te geven aan het Ruimtelijk Voorstel wordt onder meer gebruik gemaakt van de Ontwikkelperspectieven NOVEX Groene Hart, NOVEX Schipholregio en NOVEX Noordzeekanaalgebied, die in 2023 gereed zijn gekomen.
- Voor Noord-Holland Noord is in 2023 gewerkt aan een Ontwikkelperspectief, met als eerste stap een Analysedocument Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.

Ook voerde de provincie een aantal (onderzoeken naar) projecten uit met een ruimtelijke impact.

- Zo is in het voorjaar van 2023 het definitief voorkeursalternatief vastgesteld voor het project Aanpak Guisweg. Op 13 juli 2023 werd de bestuursovereenkomst voor de volgende projectfase getekend.
- Verder is in 2023 is in samenwerking met TenneT gewerkt aan de inpassing van het energienetwerk in de Kop van Noord-Holland. Samen met het Rijk werkt de provincie (met partners in teams) aan meerdere projecten in hetzelfde gebied, waaronder: 380kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV-NHN) En Programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (programma VAWOZ).
- De afgelopen 2 jaar is een Ruimtelijke Verkenning voor het IJsselmeergebied uitgevoerd en vastgelegd in een eindrapportage.
- In de Westeinderscheg is gewerkt aan verdere concretisering van meerdere gebiedsvisies (onder andere de Entree Amsterdamse Bos en de Noorderlegmeerpolder). Ook is via de uitvoeringsregeling een aantal projecten gerealiseerd in dit gebied.

Vanuit het operationeel doel is bijgedragen aan de ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied (zie ook 3.2.3).

- Voor de inzet van de stichting Programmabureau Noordzeekanaalgebied heeft de provincie samen met andere partners een financiële bijdrage gedaan.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk, wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële veranderingen en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2023 staan in de paragraaf Grondbeleid.

Prestatie Indicatoren 3.2.5

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	n.v.t.	n.v.t.	De toetsing vindt om het jaar plaats. Niet in 2023
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	1 mln.	0,98 mln.	Conform prognose
Aankoop NNN	Hectare	80	147	Betreft inclusief aangekochte ruilgrond gelegen buiten NNN.
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	4	MJOP loopt conform planning

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.2		Uitvoeren ruimtelijk beleid			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	1.211	5.376	3.191	2.185
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	503	505	215	290
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	1.592	1.599	1.339	260
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	1.928	1.979	2.126	-147
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	4.261	4.128	3.761	367
Totaal lasten		9.495	13.587	10.632	2.955
Totaal baten		-5.810	-12.546	-10.293	-2.253
Totaal saldo		3.685	1.041	338	703
Storingsen					
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	6.200	6.200	6.200	0
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	8.000	0	0	0
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	11.062	11.062	0
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	6.000	1.366	1.366	0
Onttrekkingen					
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	-8.680	-2.247	-135	-2.112
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	-175	-2.775	-2.756	-19
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-1.000	-841	-448	-393
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	-341	-341	0
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	-840	-340	-612	272
Resultaat		13.190	13.125	14.675	-1.550

*een positief verschil is voordelig

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Toelichting

Prioriteiten:

- Versnelling woningbouw: via het Masterplan Wonen zijn in 2023 mogelijke en aanvullende versnellingsmaatregelen in beeld gebracht en voorstellen gedaan voor het verbeteren van de bestaande versnellingsaanpak, inclusief OV-knooppunten. Daarnaast hebben de Kernteams Versnelling Woningbouw (inclusief gebiedsontwikkelaars) en de bouwambassadeur gemeenten geholpen bij versnelling van de woningbouw, door meedenkkracht in projecten en is er subsidie verleend voor extra inhuur van capaciteit bij gemeenten, via de 'flexibele schil'.
- In 2023 werkten alle regio's aan het uitvoeren van het Woonakkoord, in Westfriesland is het woonakkoord geactualiseerd.

Omgevingsfactoren:

Begin 2023 zijn via de Woondeals voor Noord-Holland Noord en MRA met het Rijk afspraken gemaakt over het invullen van de randvoorwaarden voor woningbouw. In uitvoering op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken uit 2022 is in de woondeals geconcretiseerd op hoeveel woningen deze betrekking hebben. Met het Rijk, gemeenten en marktpartijen wordt samen gezocht naar oplossingen voor het invullen van de randvoorwaarden, waarbij ook de versnellingsstafels worden gebruikt om concrete voorbeelden van 'vastlopers' bij woningbouwprojecten door niet-ingevulde randvoorwaarden in beeld te krijgen. De provincie had hier in 2023 een start gemaakt met de regionale versnellingsstafels en nam hier de aanjaagrol voor de woningbouwversnelling.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties.

- In alle regio's werden de woonakkoorden in 2023 uitgevoerd, in Westfriesland is het woonakkoord in 2023 geactualiseerd.
- Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Er is in 2023 voor circa € 0,5 miljoen subsidie verleend aan 10 projecten.

In de monitor Woningbouw zijn afspraken uit de huidige woonakkoorden gemonitord.

- De voortgang is in 2023 besproken in bestuurlijke overleggen met de regio's.
- In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.
- De vier Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

Vanwege de provinciale verkiezingen is in 2023 geen netwerkconferentie georganiseerd. De vier Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

- In 2023 is vanuit het Kernteam Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur uitvoering gegeven aan de versnelling woningbouw, door inzet van de flexibele schil en ondersteuning van gemeenten.
- Via de regeling Flexibele Schil is € 285.000,- ingezet voor ondersteuning van woningbouwprojecten in kleine gemeenten.
- Daarnaast is een 'flexibele schil'-regeling beschikbaar voor grote gemeenten voor de inhuur van extra capaciteit voor grootschalige (binnenstedelijke) woningbouwprojecten,

waaronder bereikbare steden en OV-knooppuntenlocaties, in onder andere Haarlemmermeer, Zaanstad, Hoorn, Alkmaar, Velsen en Amstelveen.

- Het Masterplan Wonen is in 2023 wel afgerond, maar niet ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voorgelegd, waardoor hiervoor in 2023 geen aanvullende financiële voorstellen zijn ingediend.
- Begin 2023 zijn, in uitwerking op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken tussen Rijk en provincie van oktober 2022, 2 woondeals gesloten voor Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (inclusief Almere en Lelystad). Hierin zijn principeafspraken gemaakt over de bouwopgave en de programmering naar prijssegmenten, die na vaststelling van de woondeals in 2023 (en 2024) verder worden ingevuld en vertaald naar concrete projecten.
- In de woondeals zijn ook afspraken gemaakt over een nieuwe vorm van versnellingstafels, ter vervanging van de in de begroting genoemde versnellingstafels. De nieuwe versnellingstafels worden door de Kernteams Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur voorbereid en de eerste tafels hebben in september en december 2023 plaatsgevonden. Daarnaast is in 2023 de Klankbordgroep Marktpartijen 2 keer bijeengekomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.3		Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.218	1.236	1.169	67
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	2.001	3.192	3.564	-372
	Totaal lasten	3.219	4.428	4.733	-305
	Totaal baten		-620	229	-849
	Totaal saldo	3.219	3.808	4.962	-1.154
Stortingen					
3.3.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
Onttrekkingen					
3.3.1	Reserve Woonbeleid	-750	-775	-691	-84
3.3.2	Reserve Woningbouw	-1.145	-1.421	-1.449	28
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-285	-631	-632	1
	Resultaat	2.239	2.181	3.390	-1.209

*een positief verschil is voordelig

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie

Toelichting

Prioriteiten:

Zie voor de realisatie van de prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3.

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen.

- Provincie Noord-Holland is in 2023 gestart met het opnieuw beoordelen van de normen van de regionale keringen.
- Vanwege nieuwe inzichten rondom overstromingsscenario's, klimaatsverandering en het berekenen van directe en indirecte schade, heeft de provincie in 2023 met de inliggende waterschappen gewerkt aan een werkwijze om te komen tot de herijking van de normen van de regionale keringen.
- Ook heeft de provincie in 2023 een vervolg gegeven aan een kennisproject om de (potentiële) ruimtelijke ontwikkelingen een plek te geven in de beoordeling, sturing en het actueel houden van de normen van de regionale keringen.
- Daarnaast heeft de provincie in 2023 extra inzet geleverd op de uitdagingen die liggen op een Toekomstbestendig en veilig Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) en Noordzeekanaalgebied (NZKG).

De provincie houdt toezicht op de taken van de waterschappen.

- In 2023 heeft de provincie ervoor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het huidige uitvoeringsbesluit werden nageleefd. De provincie heeft de voortgangsrapportage besproken, beoordeeld en de voortgangsrapportage is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

De provincie participeert en initieert in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen:

- Initieert: Het ontwikkelen van instrumenten om inzicht en grip te krijgen op het effect van ruimtelijke ontwikkelingen op de normering van regionale keringen
- Initieert: de provincie heeft in 2023 een eigen verkenning/uitwerking rondom invulling zorgplicht regionale keringen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) afgerond, die als basis heeft gediend voor een landelijke handreiking.
- Initieert: het belang van regionale waterveiligheid op de landelijke agenda's te krijgen (Bestuurlijk Platform Waterveiligheid als Deltaprogramma)
- Participeert namens alle provincies in Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA).

- **Initieert:** De provincie is een van de trekkers van het IPO vakberaad waterveiligheid
- **Participeert:** De provincie zit zowel ambtelijk als bestuurlijk, namens alle provincies, in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO). Deze laatste taak is de tweede helft van 2023 overgedragen aan de provincie Utrecht.

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

- Voor de dijkversterkingsprojecten geldt dat Katwoude en de Afsluitdijk tot uitvoering zijn gekomen.
- Voor de projecten Durgerdam en Den Oever-Den Helder geldt dit niet. Uit nader grondonderzoek door HHNK in 2023 is gebleken dat de versterkingsopgave van de dijk tussen Den Oever en Den Helder gewijzigd moet worden. Het nieuwe projectplan is nog niet gereed. Bij Durgerdam moet eerst funderingsherstel plaatsvinden voordat de dijk versterkt kan worden.
- De projecten die in aanmerking kwamen voor subsidie vanuit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Amsterdam-Hoorn (APRK) zijn 2023 in uitvoering gegaan.
- Voor de aanvullende kansen en maatregelen (meekoppelkansen) die mogelijk zijn bij de Markermeerdijken is in 2023 een addendum (aanvulling) op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden. Module 1 en het eerste deel van het stadstrand Hoorn zijn in 2023 opgeleverd.
- Voor de uitvoering van de Kustvisie IJsselmeerkust 2021 is in 2023 een belevingsonderzoek gedaan naar de recreatieve en ecologische waarde van het gebied bij de Koopmanspolder en de vooroever van Wervershoof-Andijk. De resultaten zijn gerapporteerd met aanbevelingen voor een gebalanceerde gebiedsinrichting.
- Voor het platform IJsselmeergebied (voorheen gebiedsagenda IJsselmeergebied) is in 2023 gewerkt aan een integrale afwegingsmethodiek van projecten in het IJsselmeergebied, het IJsselmeerkompas.
- In 2023 is door het Rijk en de regio, inclusief provincie, de Integrale Verkenning Wieringerhoek gestart. Hierin wordt onderzocht in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de geldende regels en kaders met de andere functies en waarden in het gebied.
- In 2023 is de nieuwe cyclus van ROR3 opgestart waarin provincies verantwoordelijk zijn voor het genereren van overstromingsrisico en -gevaarkaarten in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR). In 2023 is de provincie gestart als voorzitter van de Landelijke Databank Overstromingsinformatie (LDO) en de provincie vertegenwoordigt vanaf 2023 de provincies bij het opzetten van een Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO).

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

Toelichting

In 2023 is gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland: Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020-2023'.

- In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar het gebied rondom het Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal (ARK-NZK).
- Daarnaast is er een vervolg gegeven aan de inventarisatie om vitale en kwetsbare functies en netwerken beter mee te nemen in zowel provinciale opgaven als gebiedsopgaven, met daarbij een focus op het Noordzeekanaalgebied en de Kop van Noord-Holland.
- Verder werkte de provincie met diverse partijen nauw samen aan het programma Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied (TB ARK-NZKG) om oplossingen in beeld te brengen voor toenemende wateroverlast, watertekort en verzilting in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen die spelen in het ARK-NZKG.
- Vanwege het aflopende beleid in 2023 is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. Tegelijkertijd is er in 2023 een verkenning naar de implementatie van de Water en Bodem Sturend-brief van het Rijk opgeleverd en is er doorgestart met een ambtelijk programma voor de borging van de voor de provincie Noord-Holland relevante keuzes uit deze brief.
- Ook is verder gewerkt aan de door de provincie ontwikkelde Signaalkaart Klimaatadaptatie. Er is geïnventariseerd hoe deze Signaalkaart kan worden doorontwikkeld en hoe de principes van Water en Bodem Sturend hier nog beter in meegenomen kunnen worden.
- Tenslotte werden gemeenten verder gestimuleerd om klimaatadaptatieve maatregelen te nemen in de fysieke leefomgeving door middel van de Uitvoeringsregeling Fysieke Uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie. Van het beschikbaar gestelde budget van € 2 miljoen is ongeveer € 1 miljoen niet aangevraagd door de gemeenten. Daarnaast hebben enkele onderzoeken en samenwerkingsverbanden een langere doorlooptijd, waardoor ook enkele uitgaven doorschuiven naar 2024.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.4		Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit	531	529	530	-1
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.219	19.111	9.305	9.806
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptie	2.116	2.209	1.843	366
Totaal lasten		3.866	21.849	11.678	10.171
Totaal baten					
Totaal saldo		3.866	21.849	11.678	10.171
Storingsen					
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	0	150	150	0
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	2.400	4.900	-2.500
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	1.500	1.500	1.500	0
Onttrekkingen					
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-580	-22.076	-13.028	-9.048
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	0	-1.917	1.917
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	-1.634	-1.734	-1.377	-357
Resultaat		3.152	2.089	1.907	182

*een positief verschil is voordelig

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

- In de verantwoording van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027 zijn de ondernomen acties en resultaten vermeld.
- In de jaarrapportage van het Deltaprogramma Zoet Water is vermeld wat de acties zijn geweest in 2023. Deze is in de loop van 2024 beschikbaar.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.

- In het programma zijn 23 maatregelen opgenomen die onder andere betrekking hebben op het saneren en beheersen van verontreinigingen, het beschermen van drinkwaterwinningen, optimaal gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en

bestrijding van verdroging van natuurgebieden. Met uitvoering van de maatregelen moet uitputting, verontreiniging en verzilting van grondwatervoorraden worden voorkomen. Inmiddels zijn 3 maatregelen uitgevoerd, zijn er 15 in uitvoering en 5 in voorbereiding.

De provincie is specifiek bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie.

- In 2023 zijn 50 vergunningen verleend en 10 vergunningen ingetrokken. De verleende vergunningen betroffen allemaal bodemenergiesystemen. Bij de ingetrokken vergunningen betrof het 9 bodemenergiesystemen en 1 industriële onttrekking.
- De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet. In 2023 is de grondwaterstand op 445 plaatsen gemeten. Gegevens worden onder andere gebruikt om droogte- en wateroverlast te signaleren.

Prestatieindicator 3.5.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	50	50	

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma.
- Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van 3 Kaderrichtlijn Water (KRW) pilots van de waterschappen.
- De provincie heeft in 2023 151 zwemlocaties aangewezen. Dit zijn er evenveel als in 2022.
- Daarnaast heeft de provincie € 100.000,- subsidie verstrekt aan de verbetering aan de waterkwaliteit van de zwemlocaties.

Noord-Holland maakt deel uit van 2 zoetwaterregio's die onder het Deltaprogramma vallen.

- De provincie draagt (jaarlijks) financieel bij aan de ondersteuning van de regio's en projecten.
- In 2020 is een 3 jaar durende pilot grootschalige ondergrondse waterberging op Texel (Zoete Toekomst) gestart, gefinancierd door het Waddenfonds, agrariërs, gemeente, waterschap en provincie. Deze pilot is in 2023 afgerond, waarna fase 2 is opgestart. Deze tweede fase richt zich op de monitoring van de installaties.
- Tot slot heeft de provincie financieel bijgedragen aan de uitvoering van het werkprogramma Deltaprogramma IJsselmeergebied (zoetwatervoorziening en veiligheid lange termijn).

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	45%	49%	6%
Rijnland	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	37%	44%	19%
Peildatum	2023			

Toelichting BBV indicator:

De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

De Visie Waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021-2025 heeft als doel de waterrecreatie in de provincie te stimuleren.

- In 2023 zijn de 3 subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd:
  - Innovatie en duurzaamheid
  - Kleine voorzieningen en diensten
  - Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart: De werd in 2023 iets minder goed benut dan voorgaande jaren. Er is regelmatig naar geïnformeerd, maar een aantal projecten waren nog niet zo ver in het planproces dat dit tot een aanvraag leidde.
- In 2023 heeft de provincie budget vrijgemaakt voor het aanbrengen van betonning in het Zuidelijk IJsselmeergebied voor markering van water waar waterplanten de nautische veiligheid van de kleine scheepvaart in gevaar brengt.
- Ook is bijgedragen aan de organisatie van het Congres Waterplanten, waarin de verschillende samenwerkingspartners spraken over de stand van zaken en het vervolg van de aanpak waterplanten.
- In 2023 is opnieuw budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van een aantal pilotgebieden voor bewustwording van het thema 'loodvrije sportvisserij'. Het betreft een voortzetting van de publiekscampagne [Sportvisserij Loodvrij](#). Dit initiatief werd uitgevoerd in samenwerking met Sportvisserij Midwest Nederland en de Hoogheemraadschappen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.5		Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	945	943	1.282	-339
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	969	1.436	1.273	163
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.969	1.985	2.040	-55
Totaal lasten		3.883	4.364	4.595	-231
Totaal baten		-1.239	-1.404	-1.185	-219
Totaal saldo		2.644	2.960	3.411	-451
Storingsen					
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
Onttrekkingen					
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	-1.393	-1.567	-1.635	68
Resultaat		2.813	2.955	3.338	-383

*een positief verschil is voordelig

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

---

4. Bereikbaarheid

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen

---

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

---

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

---

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren

---

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De provincie Noord-Holland staat samen met alle organisaties en inwoners voor enorme veranderingen. Zo zal de bereikbaarheid in Noord-Holland de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan. De groei van inwoners en werkgelegenheid zorgen voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie-infrastructuur en meer vraag naar ruimte.

- In december 2023 is samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) partners en het Rijk de Samenwerkingsovereenkomst OV Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer getekend. Ook is geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren.
- Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2023 meerdere vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd.

- Daarnaast is in 2023 samen met de partners gewerkt aan onder andere het opstellen van Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM), het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek, de Koers Smart Mobility en de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Er zijn grote stappen gemaakt in de actualisatie van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).
- De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale openbaar vervoer voor 3 concessies: Haarlem-IJmond (2017-2027), Noord-Holland Noord (2018-2028) en Gooi en Vechtstreek (2021-2030). Na de coronapandemie heeft de provincie gewerkt aan een Transitieplan en is in 2023 verdergegaan met de uitvoering daarvan. In het Transitieplan staan voorstellen om het tekort aan reizigersopbrengsten voor langere tijd op te vangen en de concessies sterker en toekomstbestendig te maken. Ook is er een succesvolle lobby geweest richting het Rijk om de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en de kosten voor de reiziger niet te laten stijgen (Motie Bikker).
- Binnen de provincie Noord-Holland is de focus gericht op het onderhouden en vervangen van het bestaande areaal. In 2023 is de infrastructuur op het afgesproken kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Enkele vervangingsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. De vervangingsvraag is voor verschillende sluizen en bruggen aanwezig en speelt de komende jaren een prominente rol op de agenda bij het beheer en onderhoud. Hiervoor is het project Samen Slimmer Renoveren en Vervangen in 2023 gestart.
- Daarnaast zijn smart mobility-instrumenten ingezet om de beschikbaarheid van de infrastructuur optimaal te benutten. Voor de bediening en besturing van de beweegbare bruggen en sluizen zijn er 6 bruggen aangesloten op de bediencentrale dit jaar. Met verschillende gemeenten zijn gesprekken gevoerd om te verkennen of de bediening van gemeentelijke bruggen over te brengen is naar de bediencentrale.

Wettelijk beleidskader

- [Omgevingswet \(in werking januari 2024\)](#)
- [Wet Personenvervoer 2000](#)
- [Wegenverkeerswet \(1994\)](#)
- [Wegenwet \(1930\)](#)

Provinciaal beleidskader

- [Omgevingsvisie NH2050](#)
- [Perspectief Mobiliteit](#)
- [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(NIKG\) 2020 - 2023](#)
- [Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur \(iNHi\)](#)
- [Focus Smart Mobility 2022-2025](#)
- [Actieagenda Actieve Mobiliteit](#)
- [Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030](#)
- [Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4	Bereikbaarheid			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	249.355	245.483	233.847	11.635
Baten	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064
Saldo van baten en lasten	227.921	223.817	225.245	-1.428
Stortingen reserves	60.245	95.171	120.430	-25.260
Onttrekking reserves	-76.033	-70.821	-96.053	25.231
Resultaat	212.133	248.166	249.622	-1.456

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie gewerkt aan de uitwerking van beleidsambities met de partners in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) en aan strategische agenda's met de regio's en de Vervoerregio Amsterdam (Regionale Agenda's Mobiliteit; RAM). Ook heeft de provincie deelgenomen aan het opstarten van een samenwerking mobiliteit in Noord-Holland Noord. De provinciale rol varieerde van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en het belang.

De provincie heeft in 2023 samengewerkt met andere overheden zoals de rijksoverheid, gemeenten, deelregio's (binnen de Platforms MRA en Noord-Holland Noord), de Vervoerregio Amsterdam en waterschappen. Maar ook met belangenorganisaties zoals DOVA, ROCOV, ANWB en Fietsersbond en ook met reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werkt de provincie samen met het Rijk (onder andere in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid) en met mede-provincies binnen het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (MIRT, Landelijke Fietstafel, Landelijke OV- en Spoortafel en Verkeersveiligheid).

In 2023 heeft de provincie:

- Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) vastgesteld;
- Deelgenomen aan het Rijk-regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SBaB);
- Deelgenomen aan MRA-samenwerking (onder andere in relatie met MRA Verstedelijkingsstrategie);

- De Mobiliteitstransitie in Noord-Holland vormgegeven (onder andere via Regionale Agenda's Mobiliteit en SBaB);
- Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland uitgevoerd (Klimaatakkoord);
- De regionale agenda's en uitvoeringsprogramma's uitgevoerd op het gebied van verkeersveiligheid, smart mobility, logistiek, actieve mobiliteit en openbaar vervoer;
- Een start gemaakt met het actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHl).

In de hiernavolgende paragrafen staat hoe invulling is gegeven aan bovenstaande prioriteiten.

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

In het opstellen en uitvoeren van haar mobiliteitsbeleid is regionale samenwerking van groot belang voor de provincie. Dat krijgt op allerlei manieren vorm, hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste regionale samenwerkingsvormen in 2023.

- De regionale samenwerking bij het (realiseren van) mobiliteitsbeleid heeft de provincie - conform de begroting - vorm gegeven via het MRA-Platform Mobiliteit, het Rijk-regio programma SBaB en (in de deelregio's) in de Provinciale Verkeer en Vervoerberaden (PVVB'en). Daar is dit jaar het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord aan toegevoegd.
- Binnen het programma SBaB is in 2023 aan de hand van onder andere het Implementatieplan Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) en de Meerjarenaanpak Mobiliteitsgedrag 2024-2030 gewerkt aan een nieuwe programma opzet. De nieuwe programmalijnen zijn eind 2023 door de programmaraad SBaB vastgesteld en luiden als volgt:
  - o Slim verstedelijken (was Verstedelijking en Mobiliteit)
  - o Spreiden en mijden (was Mobiliteitsgedrag)
  - o Multimodale netwerken
  - o Monitoring en aanjagen MTB
  - o Oostflank MRA
- Provinciale Staten hebben in 2023 onder voorwaarden ingestemd met een bijdrage van € 24 miljoen aan het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp. Noord-Holland heeft als gevolg daarvan zitting in de uitvoeringsorganisatie van het project OV-Verbinding Amsterdam Zuid Haarlemmermeer, zoals het project in deze MIRT-fase (verkenning) heet. Eind 2023 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst die voor deze uitvoeringsorganisatie nodig is.
- Ook in de samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam zijn stappen gezet. De provincie heeft afspraken gemaakt over samenwerking bij infrastructuurprojecten en heeft - op basis van het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland - een inspraakreactie gegeven op het nieuwe beleidskader van de Vervoerregio Amsterdam. De inspraakreactie

was hoofdzakelijk positief, want het beleid van de Vervoerregio Amsterdam sluit goed aan bij het Perspectief Mobiliteit. Ook zijn aanscherpingen gesuggereerd ten aanzien van de relatie van de Vervoerregio Amsterdam met haar omgeving, ruimtelijke ordening, duurzame mobiliteit en Regionale Actie Agenda's Mobiliteit (RAM). Deze aanscherpingen zijn veelal verwerkt en verduidelijkt in het definitieve beleidskader.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie, samen met gemeenten en andere partners, verschillende Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) opgesteld. Daarnaast zijn de agenda's uitgevoerd door de provincie en gemeenten. Op Zaanstreek-Waterland na heeft iedere deelregio in Noord-Holland nu een vastgestelde RAM of een vergelijkbare variant hiervan, zoals een samenwerkingsagenda of bereikbaarheidsagenda.

Regionaal mobiliteitsprogramma Noord-Holland-Flevoland (RMP)

De provincie heeft met alle gemeenten binnen het RMP de (bestuurlijke) afspraak gemaakt om regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit op te stellen. Hiervoor zijn integrale maatregelpakketten opgesteld voor het verduurzamen van de mobiliteit. De pakketten bestaan uit samenhangende maatregelen die elkaar versterken. In 2023 is ook de vernieuwde RMP-website gelanceerd. Op deze website is alle relevante informatie over het RMP te vinden, inclusief de 'potentietool'. Deze tool geeft aan wat de potentiële CO₂-reductie is van het voorgenomen beleid van gemeenten tot en met 2030. Daarnaast laat de tool ook zien wat het maximale CO₂-reductiepotentieel zou zijn (per gemeente, of voor de hele regio) als de maatregelen maximaal worden uitgevoerd.

Voor mogelijke invoering van zero emissie zones binnen gemeenten is dit jaar voor een eenduidige en gezamenlijke aanpak de Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek (RUAS) opgesteld, een uitwerking van een maatregel uit de Agenda Slimme en Schone Logistiek van de provincie Noord-Holland en ook onderdeel van de beleidsagenda van de Vervoerregio Amsterdam en via MRA-E is een concessie afgesloten voor snellaadstations. Daarvoor zijn 176 voorkeurslocaties gevonden en op enkele locaties hiervan is de bouw begonnen. Door het Multimodaal Hubsysteemprogramma (MHS) waar provincie Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht in samenwerken, is afgelopen jaar een volledig elektrische duwboot tot stand gekomen die vaart op de Zaan.

Smart Mobility

Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies is in 2023 afgerond. Zie ook 4.4.7.

Actieve mobiliteit en verkeersveiligheid

Na intensieve voorbereiding is afgelopen oktober, samen met 30 Noord-Hollandse gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie, ANWB, Veilig Verkeer Nederland en de Fietsersbond het Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030 ondertekend. In dit programma staan maatregelen voor het veiliger inrichten van wegen, stimuleren van veilig gedrag en handhaving bij overtredingen. Door deze gezamenlijke aanpak wil de provincie het aantal verkeersslachtoffers sterk verminderen.

In 2023 heeft de provincie vanuit de subsidieregeling Kleine Infrastructuur, aangevuld met een aantal buiten uitvoeringsregeling subsidies, 27 fiets- en verkeersveiligheidsprojecten gesubsidieerd op gemeentelijk areaal. Dit heeft bijgedragen aan:

- De aanleg van 1,2 kilometer nieuw fietspad in Gooise Meren
- De verbetering van 21,8 kilometer bestaand fietspad, verdeeld over 19 projecten
- De aanleg van 2 fietsbruggen
- De aanschaf van een elektrische pont bij Velsen
- De exploitatie van een elektrische pont bij Spaarnwoude
- 6 projecten die subsidie hebben ontvangen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid

Verder is in 2023 een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de aanleg van de doorfietsroute Hilversum-Utrecht (F27) en zijn op diverse kruispunten met provinciale wegen de verkeerslichten opnieuw afgesteld, waarbij fietsers vaker en langer groen krijgen. Tenslotte is middels de werkgeversaanpak het gebruik van de fiets gestimuleerd. En hebben subsidies voor verkeerseducatie, verkeersveiligheidscampagnes en projecten zoals Doortrappen bijgedragen aan verkeersveiliger gedrag.

Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT)

In Zuid-Kennemerland is fase 3 van de HOV-corridor Haarlem/Schiphol-Amsterdam (onderzoek naar Bus Rapid Transit (BRT), ofwel Metrobus) opgeleverd. Parallel krijgt BRT een steeds prominentere plek in de MRA. Zo is dit onderwerp opgenomen binnen SBaB in de programmalijn multimodale netwerken. Voor de regio Gooi en Vecht wordt gereden over de HOV in 't Gooibaan. Voor Noord-Holland Noord is een Ontwikkelperspectief OV ontwikkeld samen met NS, Transdev en gemeenten.

Hubs en Knooppunten

De Hubstrategie provincie Noord-Holland is vastgesteld. Voor het verbeteren van de ketenreis is subsidie beschikbaar voor het knooppunt Crailo voor het uitbreiden van de fietsenstallingen, het verbeteren van de bereikbaarheid hiervan en het zorgen voor een prettigere beleving voor de reiziger. Aan de gemeente Heemskerk is subsidie verleend voor de herinrichting van het stationsplein aan de westzijde, waardoor de toegankelijkheid voor de voetganger is verbeterd. Aan gemeente Hilversum is subsidie van € 1 miljoen beschikbaar voor het uitvoeren van een planstudie voor de uitbreiding van de stationshal op Hilversum Centraal. Zie ook 3.2.1.

Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland (spoorcorridors)

Voor de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland en bijbehorende actieagenda's zijn de acties geprioriteerd. Voor de Westfriese lijn is er een start gemaakt met het opstellen van een actieprogramma. Voor de Helderse lijn zijn ook middelen beschikbaar en is een projectenlijst met maatregelen opgesteld. Zo is geld gereserveerd voor de aanleg van extra bushaltes voor het Ontwikkelperspectief OV Noord-Holland Noord. Ten slotte heeft de Hoornse lijn, mede door een capaciteitsvraagstuk bij de provincie, stilgelegen, maar de lijn wordt nu weer opgepakt.

OV SAAL

Voor project openbaar vervoer Schiphol - Amsterdam - Almere - Lelystad (Dekking uit Rijksgeld: OV SAAL) zijn er in 2023 geen subsidieaanvragen ingediend door gemeenten.

4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen

Toelichting

In 2023 is de Aanpak en Monitor van de iNHi door Gedeputeerde Staten vastgesteld en besproken in de toenmalige Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid. Ook is alle data en informatie geactualiseerd en is de relatie gelegd met de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG), zodat in september 2024 de nieuwe iNHi 2024-2027 kan worden vastgesteld.

Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken zijn in november 2023 vastgesteld met het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) 2024-2031.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.1		Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	5.332	4.093	4.528	-435
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	32.582	14.900	29.211	-14.311
4.1.3	Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen	600	600	956	-356
Totaal lasten		38.514	19.593	34.696	-15.103
Totaal baten		-4.002	-4.180	-3.627	-553
Totaal saldo		34.512	15.413	31.069	-15.656
Stortingen					
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	1.005	1.455	-450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	8.935	41.881	45.035	-3.154
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	0	8.328	-8.328
Onttrekkingen					
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.410	-191	-641	450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-17.870	-19.604	-34.390	14.786
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	1.411	-8.504	9.915
Resultaat		24.373	39.915	42.352	-2.437

*een positief verschil is voordelig

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Toelichting

De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid op het gebied van regionale mobiliteit. Openbaar vervoer (ov) is hierbij belangrijk voor inwoners in het landelijk en stedelijk gebied. De provincie is (wettelijk) opdrachtgever (concessieverlener) voor het ov in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek.

Samen met haar partners zet de provincie Noord-Holland zich in op beter en betaalbaar ov, onder andere in de kleine kernen. Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers ov

(vertegenwoordigd in het Decentrale OV Autoriteiten (DOVA)), Vervoerregio Amsterdam, gemeenten, het Rijk, vervoerders, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers. Daarnaast heeft de provincie in IPO-verband in 2023 door een goede lobby in Den Haag positieve resultaten behaald voor wat betreft de ov-financiën (voorbeeld is de motie Bikker).

Om te zorgen voor goed ov is in 2023 gewerkt aan de volgende prioriteiten:

- De provincie werkt aan het opvangen van de langdurige financiële gevolgen door de coronacrisis en het daarna veranderde reisgedrag in het ov. Daarom is op de korte termijn invulling gegeven aan acties uit het Transitieplan OV (bijvoorbeeld acties als overname regeling bussen en herfinanciering). Voor de (middel)lange termijn zijn extra middelen in de Kaderbrief (tot 2028) vastgesteld en ontvangt de provincie van het Rijk extra geld (motie Bikker - voorkomen tariefstijging reizigers 2024 en dienstregeling in stand houden). Tenslotte is vanwege de motie Bikker het bedrag uit de Kaderbrief voor 2024 van € 4,9 miljoen euro niet nodig, waardoor het geld terugvloeit naar de algemene middelen.
- Met Transdev zijn afspraken gemaakt om de vertraagde instroom van Zero Emissie (ZE) bussen in Gooi en Vechtstreek te compenseren. Het gaat om een jaarlijkse financiële korting in de concessie Gooi en Vechtstreek, een extra ZE-bus in Haarlem-IJmond en ondersteuning om de concessie Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord verder te verduurzamen. Daarnaast is gestart om laadinfra voor ZE-bussen te realiseren. Daarmee geeft de provincie invulling aan het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus.
- De concept Visie Publieke Mobiliteit is opgesteld. Dit is nodig om een goed, betaalbaar en betrouwbaar ov-systeem te blijven bieden. De nieuwe visie vormt het uitgangspunt voor de komende aanbesteding van de ov-concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord.
- Samen met NS, Transdev en gemeenten is een Ontwikkelperspectief Openbaar Vervoer Noord-Holland Noord ontwikkeld voor de herijking van de lopende concessie. Dit heeft geleid tot eerste voorstellen voor het doorvoeren van netwerkoptimalisaties onder het motto 'Niet meer, maar Beter OV'.
- In overleg met Transdev zijn ook vervoerplannen opgesteld voor het dienstregelingsjaar 2024 en de herijking concessies Noord-Holland Noord en Gooi en Vechtstreek zodat de plannen beter aansluiten op de veranderde vervoervraag en meer toekomstvast zijn.

In 2023 zijn verder de volgende zaken opgepakt:

- Er zijn voorbereidingen getroffen voor een nieuw tarievenbeleid en OVpay. Naast de ov-chipkaart is nu ook OVpay operationeel.
- De deelname aan, en werkzaamheden voor, het convenant landelijke ov-toegankelijkheid zijn gestart.
- De buurtbussen in Noord-Holland Noord zijn vervangen. Om de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet is een speciale dag georganiseerd op de Dag van de Vrijwilliger.
- Voor vervanging abri's en DRIS-panelen is geen nieuw beleid noodzakelijk. Het betreft een vervangingsopgave.

Sinds de coronapandemie ziet de provincie dat de reizigersaantallen achterblijven en dat reizigers op andere momenten in de week reizen. Samen met vervoerders werkt de provincie aan aanpassing in de dienstregeling door afschaling hiervan op frequente lijnen. Daarnaast zien de provincie dat de aanbestedingsmarkt is verstoord. Vervoerders schrijven selectief in vanwege achterblijvende reizigers aantallen, chauffeurstekorten en de beschikbaarheid van ZE aansluitingen. Dit is ongunstig omdat het landelijk gebied geen (concurrerende) inschrijvingen krijgt. De provincie onderzoekt nu wat de mogelijkheden zijn om het aantal reizigers in het ov te laten groeien. Een belangrijk resultaat in 2023 was hierbij de motie Bikker. Tenslotte blijft een belangrijk zorgpunt de schaarste op de arbeidsmarkt (chauffeurs en technisch personeel).

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

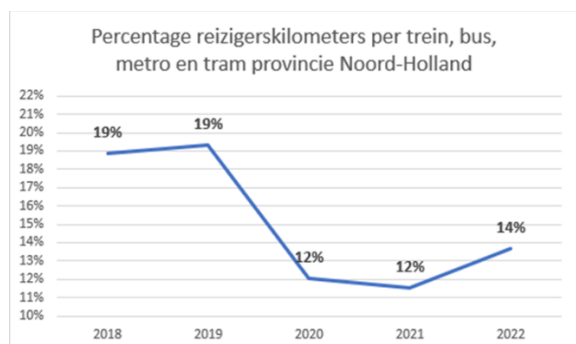
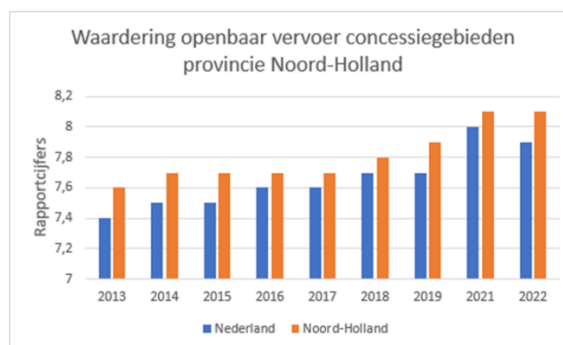
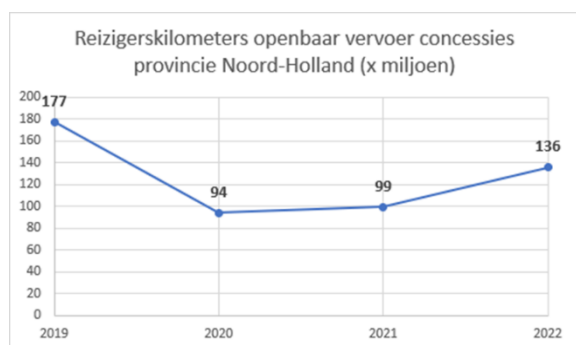
- Eind 2022 is er vanuit het Rijk toch een opvolger gekomen van de BVOV (Beschikbaarheid Vergoeding OV). Voor de concessie Noord-Holland Noord heeft de provincie hier (financieel) gebruik van kunnen maken. Ondanks de bezuinigingen die voortkomen uit het Transitieplan, is het de provincie en de vervoerders gelukt om de dienstregeling in de 3 concessies ongeveer gelijk te houden aan de dienstregeling 2022. Het opvangen van de langdurige financiële gevolgen als gevolg van de coronapandemie door veranderd reisgedrag in het ov blijft een aandachtspunt. Het aantal reizigers blijft nog steeds achter en zit nog steeds niet op het niveau van voor de coronapandemie.
- 3 concessies provincie
  - Concessie Gooi en Vechtstreek (2021-2030): Sinds december 2023 wordt er gereden over de HOV Gooi busbaan. In overleg met de vervoerder is het lijnennet hierop aangepast. Door de achterblijvende reizigersaantallen en opbrengsten wordt de uitbreiding geleidelijk doorgevoerd, passend bij het herstel van de vervoervraag. Dit betreft vooral de hoogfrequente R-netlijnen en de voorstellen voor aanvullende mobiliteit.
  - Concessie Haarlem-IJmond (2017-2027): De provincie monitorde de actuele prestaties van deze concessies en besprak deze maandelijks met de vervoerder. Aandachtspunt in deze concessie was en is de schaarste op de arbeidsmarkt.
  - Concessie Noord-Holland Noord (2018-2028): Omdat in 2024 het lijnennet wordt herijkt, is in 2023 een voorstel uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, Rocov en vervoerders. Het nieuwe lijnennet is aangepast op de gewijzigde vervoervraag en gebaseerd op het gedachtegoed van publieke mobiliteit (verdere integratie van bus, trein, deelvervoer, vrijwilligersvervoer, etc.). Ook de ontwikkeling van hubs wordt daarin meegenomen.
- De provincie wil met haar ov-beleid inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om het klanttevredenheidscijfer jaarlijks 0,1 hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. In 2022 scoorden de concessies gemiddeld een rapportcijfer 8,1. Dit cijfer is gelijk aan het jaar cijfer dat de provincie kreeg in 2021. In dat jaar was de provincie de beste concessieverlener van Nederland

- Eenmalige extra uitgaven, en een jaarlijkse indexatie van de uit te keren subsidies, veroorzaken fluctuaties in de ov-uitgaven aan de vervoerders. Financiële bijdragen in 2021-2024 aan de vervanging van buurtbussen (€ 2,4 miljoen) en ZE-materieel (€ 7 miljoen) zijn de omvangrijkste eenmalige extra uitgaven.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem.8.1		Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2023)

Prestatie-indicatoren

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.2		Openbaar vervoer waarborgen			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	61.163	71.668	62.985	8.683
Totaal lasten		61.163	71.668	62.985	8.683
Totaal baten				-1.631	1.631
Totaal saldo		61.163	71.668	61.353	10.314
Stortingen					
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	0
Onttrekkingen					
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-8.825	-9.998	-3.441	-6.557
Resultaat		52.405	61.736	57.979	3.757

*een positief verschil is voordelig

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Toelichting

Het optimaliseren van het infrastructurele netwerk vraagt om inzicht en het toepassen van innovaties. Met de inzet van de iDienst VerkeersManagement as a Service (VMaaS), oftewel het uitbesteden van de verkeerscentrale, is er een grote stap gezet. Deze innovatie draagt bij aan het slimmer benutten en ontwikkelen van toepassingen die al op de markt beschikbaar zijn en in samenwerking met de markt worden ingezet en verbeterd.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

De druk op het (vaar)wegennet is het afgelopen jaar verder toegenomen. Daarbij neemt naast het gebruik ook het aantal geplande verstoringen toe als gevolg van de uitvoering van de vervangings- en renovatieopgave.

De vaarweginspecteurs en weginspecteurs zijn dagelijks aanwezig op (vaar)wegen en worden extra ingezet bij incidenten en bij extreem weer. Het weer heeft met stormen en droogte het afgelopen jaar gezorgd voor extra inzet om verstoringen in het netwerk snel te verhelpen.

Prestatie-indicator 2023	Streefwaarde	Gerealiseerd in 2023
Aanrijtijd wegininspecteurs	90 procent binnen 30 min. aanwezig	87 procent binnen 30 min. aanwezig
Servicepunt	90 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoorden	89 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoord *
Vergunningverlening	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld
Verkeerscoördinatiepunt	90 procent minder dan 10 minuten oponthoud door geplande werkzaamheden	Bijna 97 procent minder dan 10 min oponthoud door geplande werkzaamheden

* Oorzaak afwijking ligt in de complexiteit van sommige af te handelen meldingen.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

De verkeersmanagementcentrale zorgt met behulp van wegkantsystemen zoals iVRI's en verkeersinformatiesystemen voor de optimale doorstroming op de wegen.

- In 2023 is een grote stap gezet om de taken van de verkeersmanagementcentrale uit te besteden (VmaaS). Dit betekent dat de verkeerscentrale in Hoofddorp zal worden uitgefaseerd.
- De wettelijke taak voor goed beheer van tunnels is voor 10 jaar opnieuw aanbesteed (Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaqueduct).
- Brugbediening op afstand zorgt voor een betere doorstroming op het vaarwegennetwerk. In 2023 zijn de volgende 6 bruggen aangesloten op de bediening in Heerhugowaard zodat ze op afstand kunnen worden bediend: Brug Vrouwenakker, Kraspolderbrug, Brug Ouderkerk, Aalsmeerderbrug, Irenebrug en Busbrug Uithoorn.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.3		Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal lasten	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal baten	-1.763	-1.688	-1.565	-123
	Totaal saldo	31.789	38.876	36.806	2.070
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	31.789	38.876	36.806	2.070

*een positief verschil is voordelig

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Toelichting

In 2023 is in samenwerking met de gebiedsaannemers de infrastructuur onderhouden.

- Vanuit de gebiedsaannemers werd er een bijdrage geleverd aan het behalen van de doelstellingen in het terugbrengen van de CO₂-uitstoot. In 2023 leverde de inzet van elektrisch materieel hieraan een bijdrage. Ook is er een bijdrage geleverd in de circulaire aanpak hergebruik van bouwmaterialen.
- In 2023 is een projectteam 'Samen Slimmer renoveren en vervangen' gestart waarbij Rijkswaterstaat en enkele Noord-Hollandse gemeenten zich hebben aangesloten om het vervangings- en renovatievraagstuk in beeld te brengen.
- Om de circulaire doelen te halen, is onderzocht hoe dit kan worden opgepakt in de contracten die worden afgesloten met derden. Dit betekent dat hergebruik van materialen is toegepast. Denk aan het hergebruiken van betonnen liggers voor bruggen. Ook werd in contracten die zijn afgesloten in 2023 vermindering van de CO₂-uitstoot meegenomen.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(NIKG\)](#).

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het [integraal Meerjarenprogramma infrastructuur \(iMPI\)](#).

Naast het reguliere beheer en onderhoud zijn nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Nieuwe ontwikkelingen zijn het hergebruik van liggers voor bruggen. Voor de geleiderail wordt ingezet op het hergebruik van reeds gebruikte geleiderail. Actuele ontwikkelingen in de beheersstrategie zijn bijvoorbeeld de aanpak van chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het [iMPI](#) voor een nadere toelichting.

- Om de ambities voor verduurzaming te verwezenlijken is volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals toepassen van duurzaam asfalt, inzet van elektrisch materieel, ledverlichting en circulair bouwen.
- Naar aanleiding van de groeiende vraag naar werknemers op de arbeidsmarkt die georiënteerd zijn op duurzaamheid, is het zij-instroomprogramma Duurzaamheid opgesteld. Dit programma is opgesteld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen instromen naar nieuwe beroepen in verschillende sectoren met betrekking tot duurzaamheid en de bijbehorende complexe maatschappelijke opgaven. Medio 2023 is het zij-instromersopleidingstraject succesvol afgerond.
- In het programma Machinerichtlijn wordt de veiligheid van beweegbare bruggen en sluizen beoordeeld en worden de noodzakelijke verbetermaatregelen uitgevoerd. Daarnaast is er ook gekeken naar verkeersveiligheid en Arbo-veiligheid, zodat alle

bruggen en sluizen voldoen aan de veiligheidseisen. Het programma Machinerichtlijn wordt gecombineerd uitgevoerd met het programma 24u Centrale Bediening.

- Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van de bermen in beheer bij de provincie. Bermen zijn namelijk een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten.

Indicator	Gerealiseerd	Streefwaardes					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Percentage wegen (incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	97%	96%	96%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	83%	80%	82%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh) tov 2019. In 2030 energieneutraal	Percentage t.o.v. 2019	77%	74%	69%	50%	45%	40%
CO ₂ -reductie bij aanleg en beheer van de provinciale infrastructuur. 55% CO ₂ -reductie (1990 – 2030)	Percentage	n.v.t.	25%	32%	25%	35%	40%

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van de stand van zaken van de lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI 2024-2031.

- In 2023 is gewerkt aan de studiefase van circa 50 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn inmiddels zes projecten gepromoveerd naar de planfase/realisatiefase en zijn acht studieprojecten beëindigd.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De provincie beschrijft in het iMPI welke vervangingsinvesteringen geprogrammeerd staan. Een overzicht van alle projecten en projectfasen (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het [iMPI](#).

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Hieronder worden een aantal relevante projecten kort besproken:

- HOV Beverwijk: de provincie Noord-Holland en de gemeenten Velsen en Beverwijk werken aan 2 nieuwe busbanen tussen Beverwijk en Velsen en aan een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertaverse. Projectpartner ProRail heeft de spoorverplaatsing die moet worden uitgevoerd voorafgaand aan het project uitgesteld naar 2025. Dit komt onder meer door capaciteitsgebrek en landelijke prioriteitenstelling. Hierdoor is de planning van het project opgeschoven en start de uitvoering in 2025.
- Brug Ouderkerk: de brug Ouderkerk verbindt de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel. De brug stamt uit 1936 en was technisch en verkeerskundig gezien aan vervanging toe. Daarom verving provincie Noord-Holland de huidige brug door 2 nieuwe bruggen. Tegelijkertijd werden de aansluitende wegen en fietspaden aangepast. Hierdoor is de verkeersveiligheid rondom de brug Ouderkerk verbeterd en kan het wegverkeer op de N522 beter doorstromen. De [nieuwe brug](#) is op 15 juli 2023 geopend.
- Bereikbaarheid Royal FloraHolland, HOV N231 en Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport (OLV Greenport): het project Bereikbaarheid Royal FloraHolland, bestaat uit 2 projecten, namelijk HOV N231 en de OLV Greenport. Met de realisatie van de beide projecten geven de provincie Noord-Holland, de gemeente Aalsmeer, Royal FloraHolland en de Vervoerregio Amsterdam gezamenlijk een bereikbaarheidsimpuls aan de regio Aalsmeer. De provincie legt 2 nieuwe haltes aan voor een snellere busverbinding (HOV-14) en een loopbrug over de N231. Bovendien leggen de provincie en de gemeente Aalsmeer een extra ingang en een extra uitgang aan die aansluiten op het terrein van de bloemenveiling (N231-17). De uitvoering is volgens planning gestart in 2023. De extra ingang (OLV Greenport) is in december 2023 [in gebruik genomen](#). Het project wordt in 2024 afgerond.

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het [iMPI](#).

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden, worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud. Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt per deelgebied uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten.

- Nagenoeg al het geplande vaste en variabele onderhoudswerkzaamheden binnen de gebieden is uitgevoerd. Daarbij is zo veilig mogelijk gewerkt. Er was ook extra aandacht voor het beperken van overlast voor omwonenden en weg- en vaarweggebruikers.
- Afgelopen jaar is de provincie een aantal projecten gestart, zoals Cruquiusbrug en Renovatie Koopvaardersschutsluis. Daarnaast zijn er ook een aantal projecten afgerond, zoals N243 Herinrichting en onderhoud.
- Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabel onderhoudsprojecten is te vinden in het [iMPI](#).

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

De oeververvangingsprojecten liepen in 2023 op schema (zie [IMPI](#)) en tegelijkertijd werden de optimalisatiemogelijkheden op dit gebied verkend.

Om de CO2-reductie doelstelling te bereiken, heeft de aannemer zijn materieel geëlektrificeerd om hier een bijdrage aan te leveren.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie voert het programma Focus Smart Mobility uit om onder andere efficiënter gebruik te maken van haar wegennet. De provincie richt zich op leren, ontwikkelen en realiseren van toepassingen ten behoeve van schoon, slim en veilig reizen. Samen met de Europese netwerkorganisaties POLIS, UITP en Ertico onderzoekt de provincie met kennispartners en andere Europese regio's welke provinciale projecten voor Europese subsidies in aanmerking komen. De financiering uit Europa moet helpen de provinciale ambities om slim, schoon en veilig te reizen waar te maken.

- Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies zijn inmiddels bijna afgerond:
- Met het project 'Auto van de Straat' is gewerkt aan deelmobiliteit in landelijk gebied. Hiermee heeft de provincie bijgedragen aan inclusieve communicatie en participatie omtrent deelmobiliteit;
- De opgestelde studie Hubstrategie Provincie Noord-Holland geeft handvatten voor een duurzaam mobiliteitssysteem in de provincie. Het is belangrijk om te bepalen of, en zo ja, op welke delen in Noord-Holland de provincie een rol heeft bij de totstandkoming van de mobiliteits- en logistieke hubs. Er is in de navolging van de Hubstrategie het volgende gedaan:
  - P+R Muiden: De provincie werkt samen met gemeente en regio aan verbetermaatregelen voor de korte termijn (zoals uitbreiden fietsparkeren, detectielus aanbrenge in wegdek en verwijzingen naar P+R aanbrenge).
  - Hub Crailo: De subsidie is in 2023 beschikt.
  - Pilot Purmerend: de provincie heeft een bureau ingehuurd dat de gemeente Purmerend gaat helpen bij de ontwikkeling van een hub nabij station Purmerend.
  - Hubstrategie Gooi en Vecht: in de regio Gooi en Vecht wordt gewerkt aan een regionale hubstrategie wat gezien kan worden als een nadere uitwerking van de provinciale Hubstrategie.
- Het fietsen is aantrekkelijker en veiliger gemaakt door met inzet van data op het juiste moment groen te geven. Dat is op 10 verschillende plaatsen in Noord-Holland gedaan door de verkeersregelininstallaties te optimaliseren;

- In samenwerking met provincie Utrecht en Zuid-Holland is een aanpak met vaste en flexibele overslagpunten ontwikkeld om goederenvervoer over water te stimuleren;
- In de MRA-regio heeft de samenwerking met de verschillende partijen binnen het Platform Smart Mobility geleid tot het opzetten van een Werkplaats Deelmobiliteit. Hiermee helpt de provincie de gemeenten bij de knelpunten die ze ervaren wanneer ze deelmobiliteit vorm willen geven.

Overige innovatieprojecten:

- De provincie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee wordt efficiënt onderhoud, toekomstbestendig vervangen- en circulair bouwen van kunstwerken mogelijk gemaakt.
- Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties. Er loopt een onderzoek naar een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen, zoals mossen, worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, om beton beter te beschermen.
- Samen met TU Delft, provincie Gelderland en marktpartijen heeft de provincie asfalt voorzien van epoxy ontwikkeld en toegepast als onderdeel van de zoektocht naar substantieel langere levensduur van asfalt.
- De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties om duurzame energie op te wekken. Zo is een deel van het fietspad N232 uitgerust met een zonnewegdek.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.4		Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	3.098	3.611	3.472	138
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	4.273	4.167	3.970	197
4.4.4	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren	12.174	10.327	12.280	-1.953
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	76.600	77.775	63.268	14.506
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	13.989	13.367	11.227	2.140
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	5.993	4.412	3.578	834
Totaal lasten		116.126	113.658	97.795	15.863
Totaal baten		-15.669	-15.798	-1.779	-14.019
Totaal saldo		100.457	97.860	96.016	1.844
Stortingen					
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	20.074	20.074	20.074	0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	0	0	10.658	-10.658
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	0	1.199	-1.199
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	22.786	23.787	23.787	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	8.178	8.357	8.357	0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	1.469	-1.469
Onttrekkingen					
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-1.866	-2.883	-12.689	9.806
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-58	-59	-36	-23
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-141	-151	-142	-9
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-31.416	-28.158	-25.783	-2.375
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-9.898	-8.179	-6.892	-1.287
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-4.146	-2.577	-3.159	582
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	-403	-432	-376	-56
Resultaat		103.567	107.639	112.485	-4.846

*een positief verschil is voordelig

Programma 5 Groen

Doelenboom

---

5. Groen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

---

5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

5.2 Beheren van de groenstructuur

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

---

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk. Ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. De provincie herkent de urgentie van de biodiversiteitsopgave en de noodzaak om maatregelen te nemen. Alleen door een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke, water- en milieu- condities is een balans haalbaar tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds.

Belangrijke gebeurtenissen en mijlpalen

Hieronder de belangrijkste gebeurtenissen in 2023 in chronologische volgorde:

- Op 21 juni 2023 klapte het Landbouwakkoord, waarmee de beoogde vaststelling van dit voor de toekomst van het landelijk gebied richtinggevende akkoord tussen kabinet en de landbouworganisaties, voor onbepaalde tijd werd opgeschort.

- Op 30 juni 2023 hebben Gedeputeerde Staten conform de tot dat moment geldende afspraken de '[Startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied \(PPLG\)](#)' (zie ook Operationeel Doel 5.1.1) aangeboden aan de minister voor Natuur en Stikstof en de Ecologische Autoriteit. Onderdeel hiervan was het Maatregelenpakket Versnellingsgelden 2023 voor projecten die op korte termijn kunnen starten (de zogenaamde 'Koplopersprojecten').
- Op 6 juli 2023 werd in Noord-Holland het [coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend Vooruit!'](#) gepresenteerd. In de paragraaf 'Natuur en landelijk gebied' werd de urgentie ten aanzien van bovengenoemde opgaven nogmaals benadrukt en aangegeven dat de coalitie zich richt op een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief, waarin natuur en landbouw met elkaar in balans zijn en mensen kunnen wonen, werken en recreëren. In 2023 is een start gemaakt om samen met de partners binnen de al lopende gebiedsprocessen te onderzoeken hoe in de komende jaren de ambities ten aanzien van bovengenoemde opgaven binnen de ter beschikking staande mogelijkheden en middelen (capaciteit en geld) toch zo goed mogelijk gerealiseerd kunnen worden.
- Op 7 juli 2023 viel het kabinet Rutte IV. Het opschorten van het Landbouwakkoord en de val van het kabinet hadden directe gevolgen voor het [Nationaal Programma Landelijk Gebied \(NPLG\)](#) en daarmee ook voor besluitvorming over het Transitiefonds in het kader waarvan provincies de beoogde aanvragen voor het PPLG voor de periode 2023-2035 in konden dienen. Als gevolg van de demissionaire status van het kabinet heeft de Eerste Kamer in haar plenaire vergadering op 3 oktober 2023 namelijk het daarvoor essentiële wetsvoorstel 'Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur' controversieel verklaard.

Ondanks de hierdoor ontstane onzekerheid heeft de provincie er in 2023 voor gekozen om binnen de daartoe beschikbare middelen toch zo goed mogelijk uitvoering te blijven geven aan de realisatie van haar ambities. Dit leidde er in het kader van risicobeheersing wel toe dat er in sommige gevallen voor is gekozen om alleen uitvoering te geven aan activiteiten waarvan de dekking op dat moment gegarandeerd was en niet vooruit te lopen op mogelijke extra middelen in de toekomst. Dit was bijvoorbeeld aan de orde bij de besluitvorming rondom het vaststellen van het [Programma Natuurnetwerk \(PNN\) 2024](#) en het [Natuurbeheerplan 2024](#).

Wettelijk beleidskader

- [Wet natuurbescherming](#)

Provinciaal beleidskader

- [Programma Natuurnetwerk 2023](#)
- [Masterplan Biodiversiteit](#)
- [Visie Recreatie & Toerisme](#)
- [Groen Kapitaal](#)
- [Betrekken bij Groen](#)
- [Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen](#)
- [Agenda Natuurinclusief](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	104.611	4.491
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	84.580	95.404	97.180	-1.777

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zowel in maatschappelijke aandacht als in financiële omvang is het werk aan het landelijk gebied één van de meest omvangrijke taken in het provinciale takenpakket. Om de doelen te bereiken beschermt de provincie natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doet de provincie Noord-Holland op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een ontwikkelende taak: De provincie is verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan bewoners en bezoekers. Hierin past de uitvoering van omvangrijke, integrale gebiedsprogramma's en het verstrekken van subsidies voor de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap- en recreatiegebieden. Omdat de provincie deze doelen niet alleen kan bereiken, stimuleert de provincie ook anderen om hun steentje bij te dragen. Dit doet de provincie door te participeren in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden en door kennis te ontwikkelen, te delen en zelf steeds te leren van goede voorbeelden.

Samenwerkingspartners

- Bij de uitvoering van de werkzaamheden werkte de provincie samen met:
- Bewoners en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden, initiatiefnemers van lokale en regionale projecten en omwonenden die bij deze projecten betrokken zijn;
- De duizenden vrijwilligers die in Noord-Holland actief zijn in het beheer van natuur en landschap, en in milieu- en natuureducatie;
- Maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties en belangenbehartigers voor natuur, landschap, de agrarische sector of recreatie;
- Andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen;
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en de partners in het IJsselmeer- en Waddengebied;
- Bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Concretisering van de Rijksdoelen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied, in een provinciaal Gebiedsplan (inleiding);
- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.);
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.);
- Totstandkoming respectievelijk uitvoering van de gebiedsprogramma's Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3);

Omgevingsfactoren

Natuur en landschap zijn dynamisch, onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

In 2023 konden meerdere projecten (deels) worden gerealiseerd.

- Zo is het project [Noordermaatweg](#) afgerond,
- Werde het project [Weidevogelgebied De Kampen](#) succesvol afgerond

- En zijn in het project [Schil Naardermeer](#) de geplande inrichtingsmaatregelen in fase 1 grotendeels uitgevoerd. Vanwege de bijzonder natte omstandigheden moest een klein deel van de in 2023 geplande werkzaamheden in project Schil Naardermeer naar 2024 worden doorgeschoven. Het gaat hierbij om het resterende deel van de kade-ophoging in fase 1.

In 2023 duurde de realisatie van enkele projecten in en aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN), langer dan verwacht.

- Zo wordt het project [Faunapassage Al Muiderberg](#) pas in 2024 afgerond door vertraging in het vergunningetraject.
- Ook moest de start van het project Habitat herstel moerasvogels worden doorgeschoven naar 2024, omdat gaandeweg het traject bleek dat het opstellen van een uitvoeringsovereenkomst noodzakelijk was.

In 2023 werd in totaal 141 hectare nieuwe NNN gerealiseerd. Opgave en planning van alle NNN-projecten zijn terug te lezen in het [Programma Natuurnetwerk \(PNN\) 2024](#).

De doelstellingen en maatregelen vanuit het [Masterplan biodiversiteit](#) maken integraal onderdeel uit van de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Verbetering van de kwaliteit van bestaande natuurgebieden blijft aandacht nodig hebben, waarmee de provincie samen met de beheerders in de natuurgebieden sturen op intensiever of aangepast beheer waar nodig. Dit geldt ook voor de agrarische beheerders.

- Met hen heeft de provincie in 2023 samengewerkt in projecten waarin de toepassing van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) in de bedrijfsvoering voor biodiversiteit wordt getoetst, en de toepassing van het gedachtegoed basiskwaliteit natuur wordt uitprobeerd.
- In het eigen areaal van de provincie is het ecologische beheer van bermen en oevers voortgezet.
- Voor de kennisagenda is in 2023 doorgepaktd in het Living Lab Spaarnwoude, Dijkland. Hier is samen met onder andere de boeren in de polder en het onderzoeksprogramma VeenVitaal van de Vrije Universiteit Amsterdam geëxperimenteerd met oever- en graslandbeheer. Ook voor de weidevogels is veel inzet gepleegd in de polder. Geleerde lessen worden actief gedeeld en mede ondersteund door het VeenVitaal programma.

Fase 2 van het programma Natura 2000-herstelmaatregelen (2022-2027) is in uitvoering.

In aanvulling hierop heeft het Rijk met het 'Programma Natuur' aanvullende middelen beschikbaar gesteld ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie.

- Voor de periode 2021-2023 is voor Noord-Holland circa € 40 miljoen beschikbaar gesteld om 30 maatregelen uit te voeren.
- De financiering van extra bos dat wordt aangelegd om gekapt bos in natuurgebieden te compenseren, (compensatiebos) valt ook binnen het maatregelpakket.
- In 2023 is gewerkt aan de voorbereiding van een tweede tranche Programma Natuur.

De uitvoering van de Bossenstrategie is in 2023 verder ter hand genomen.

- Er is gewerkt aan de aanplant van bos (zowel binnen als buiten het NNN), bomen en landschapselementen en aan de vitalisering van bestaand bos. Zo worden er, ter compensatie van natuurherstelmaatregelen in natuurgebieden, boscompensatielocaties voorbereid.
- In 2023 is een uitvoeringsregeling opengesteld, met als doelgroep gemeenten. Met deze eerste openstelling is een eerste groep aanvragen gehonoreerd met een subsidie, waarmee ruim 18 van de 60 te compenseren hectaren zijn geschikt.

De provincie Noord-Holland heeft medio 2023 het gebiedsplan zoals uitgevraagd en opgedragen in de [Wet stikstofreductie en natuurherstel](#) -Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) bij het Rijk ingediend.

- In de aanloop daar naartoe is hierover zowel voor als na de verkiezingen diverse malen met Provinciale Staten gesproken
- en heeft op innovatieve wijze [inspraak en participatie](#) op plaatsgevonden met belanghebbenden uit Noord-Holland.
- Het PPLG is ook onderwerp van gesprek geweest op 2 conferenties (Hoorn in februari 2023) en Amsterdam (in september 2023).

Het [coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit'](#) heeft de provinciebrede stikstofaanpak een aantal nieuwe accenten gegeven.

- Het oprichten van een [doelenbank voor PAS-melders](#) interimers, vrijgestelden
- en het openstellen van [verleasen](#) zijn daarbij blikvangers.
- Provinciale Staten zijn over de voortgang van het werk geïnformeerd.

Ook is intensief afgestemd met het Rijk over de 7 'Koplopersprojecten' De provincie beschermt de meest waardevolle landschappen via het beschermingsregime [Bijzonder Provinciaal Landschap](#) (als onderdeel van de Omgevingsverordening). Met het [Investeringsbudget Landschapsversterking \(IBLV\)](#) is in 2023 geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid verbeteren. Het IBLV is onder andere besteed aan:

- De liniedijken van de Stelling van Amsterdam
- De Westeinderscheg en Amstelscheg
- Het landschap rond Schagen
- Buitenpoort Castricum
- De beleving van het Oer-IJ

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	3.000	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	5.820	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare	52.324	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

In 2023 waren er 30 projecten in voorbereiding of in uitvoering. Enkele projecten voert de provincie zelf uit (bijvoorbeeld Faunapassages Gooimeer- en Waterlandtak). De meeste van deze projecten worden uitgevoerd door andere partijen met subsidie vanuit het programma De Groene Uitweg. Voor 6 projecten is in 2023 subsidie of een deelsubsidie aangevraagd en verleend.

- De uitvoering van fase 1 van het project Muiderslot is afgerond.
- Onder het programma valt ook een aparte subsidieregeling voor de agrarische sector voor vooral verduurzamingsprojecten (bijvoorbeeld een mestrobot) of projecten die tot verbreding van de bedrijfsactiviteiten leiden (bijvoorbeeld opzetten van een Bed and Breakfast).
- Deze regeling is ook in 2023 weer opengesteld en was eind 2023 nagenoeg uitgeput. Een overzicht van De Groene Uitweg-projecten staat [hier](#).

5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Sinds de ondertekening van het [Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen](#) (OVP) in 2017, wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van het programma [Aanpak Oostelijke Vechtplassen](#) dat loopt tot eind december 2027. De Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen als [Natura 2000-gebied](#).

- Vanuit de gebiedsprocessen zijn in 2023 initiatieven voor aanleg van wandelpaden naar voren gekomen. Deze initiatieven worden verder onderzocht om tot mogelijke realisatie te komen.
- In 2023 is de provincie gestart met de verkenning voor baggeren fase 2 (jachthavens). Er ligt een voorstel van de jachthavenondernemers. I. Dit Het Beheerplan Overlast gevende Waterplanten, inclusief organisatieparagraaf en voorstel voor financiële dekking, is in 2023 ter besluitvorming aan de stuurgroep voorgelegd.
- De stuurgroep OVP heeft op 28 juni 2023 de keuze van maatregelen voor de moerasvogels voor 3 deelgebieden bekrachtigd. Inmiddels heeft de aanbesteding en gunning plaatsgevonden.
- Pilots tot onderzoek naar beste werkwijzen voor herstel van legakkers zijn uitgezet. De eerste resultaten zijn bekend. Er is een uitvoeringsregeling opgesteld om particuliere eigenaren te stimuleren hun eigen legakkers te herstellen en te beheren.
- In 2023 zijn gebiedsprocessen binnen het OVP verder opgepakt. Particuliere grondeigenaren zijn bezocht en bewonersinitiatieven opgepakt met het doel tot zelfrealisatie te komen ten aanzien van het aanleggen en beheren van NNN.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

- In het Oostzanerveld zijn themabijeenkomsten georganiseerd ter verdieping van de verkenningsfase van het gebiedsproces. In het Wormer- en Jisperveld, de Eilandspolder en Polder Mijzen is daarmee een begin gemaakt. In deze gebieden -en ook Polder Westzaan, Ilperveld, Varkensland en Kalverpolder- zijn ecologische beheerchecks opgesteld. Er is een onderzoek gestart naar hydrologisch systeemherstel in Laag Holland, ten behoeve van [Natura 2000-doelen](#). In Polder Westzaan is gewerkt aan een uitvoeringsstrategie, met een koers op verbrakking van de hele polder met uitwerking van de thema's natuur-landbouw-water en recreatie. In het deelgebied Peereboom, Opperwoud en de Nes in Waterland-Oost, is een definitief ontwerp van de NNN-inrichting nagenoeg opgeleverd.
- Alle projecten in het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBPVP) zijn in 2023 in uitvoering gegaan, waaronder projecten in het Ilperveld (groeïend veen in natuurgebied) en Landelijk Noord bij Amsterdam (tegengaan bodemdaling in agrarisch gebied). Voor polder IJdoorn is de samenwerking gezocht met Rijkswaterstaat en een koppeling gelegd met hun Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het loket veenweideboeren is geopend bij de agrarische natuurvereniging Water Land en Dijken, waarmee boeren worden gestimuleerd tot aanleg van drukdrainage of greppelinfiltratie om daarmee de bodemdaling terug te dringen.

Op grond van de doelen in het [Klimaatakkoord](#) dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO₂-equivalenten te realiseren.

- De veenweidestrategie maakt onderdeel uit van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) waarvan de startversie naar het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verzonden. De besteding van de Impulsgelden bodemdaling (€ 18 miljoen rijksmiddelen) zijn hierin opgenomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1		Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	52.496	42.206	36.598	5.607
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	4.463	5.157	3.508	1.649
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	11.766	5.182	4.993	189
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	4.258	6.272	6.182	90
Totaal lasten		72.983	58.817	51.281	7.535
Totaal baten		-9.866	-15.431	-12.688	-2.743
Totaal saldo		63.117	43.386	38.594	4.792
Stortingen					
5.1.1	Reserve Groen	23.730	25.951	25.907	44
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	1.718	1.718	98	1.620
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	107	107	107	0
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	1.807	1.807	0
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	4.058	4.058	0
Onttrekkingen					
5.1.1	Reserve Groen	-52.512	-30.173	-24.985	-5.188
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	0
5.1.1	Reserve verleende subsidies OD 511	0	-3.854	-3.854	0
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	-4.516	-6.962	-5.312	-1.650
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	-748	-905	157
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-10.255	-2.469	-2.114	-355
5.1.4	Reserve Laag Holland	-2.454	-3.588	-3.514	-74
Resultaat		22.923	29.163	29.816	-654

*een positief verschil is voordelig

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Het bevorderen van goed natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbescherming, onder andere door subsidiëring via het Subsiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en de uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1);
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het verbeteren van de governance in de recreatieschappen (5.2.2);
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden. Om deze natuurgebieden in stand en op het gewenste ambitieniveau te houden, verstrekt provincie Noord-Holland subsidie voor het beheer van natuurgebieden (SVNL) en agrarische natuur (ANLb).

- De [subsidieregelingen voor het \(agrarisch\) natuur- en landschapsbeheer](#) zijn in 2023 voortgezet.
- In 2023 liep in bijna alle natuurgebieden de looptijd van de natuurbeheersubsidie (SVNL) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven. De aanvragen overstegen het opengestelde budget met € 800.000. Er is subsidie aangevraagd voor meer hectares en voor een hogere kwaliteit dan de provincie had ingeschat. Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt, is in 2023 gestegen met ruim 400 hectare. Dit is te verklaren door realisatie van het NNN.
- In 2023 liep ook de looptijd van de agrarisch natuurbeheersubsidie (ANLb) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven.
- In het kader van het vernieuwde [Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid \(GLB\)](#) zijn extra Europese middelen vrijgekomen voor ANLb, waardoor het areaal is toegenomen met bijna 200 hectare. Voortkomend uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) was nu ook beheersubsidie voor klimaatmaatregelen mogelijk en uitbreiding op de thema's akkervogels en water.

- Voor Amstelland, Spaarnwoude, West-Friesland en Laag Holland kwamen in 2023 voor de komende jaren extra middelen beschikbaar vanuit het 'Landelijk Aanvalsplan Grutto'.
- Op alle onderdelen is beschikt volgens de openstellingen, waarmee het beheer van deze gebieden en natuurdoelen voor de komende jaren is geregeld. Alleen voor leefgebied agrarisch beheer in open grasland (weidevogels) hebben de collectieven niet al het opengestelde beheergeld aangevraagd.
- In IPO-verband zijn met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in 2023 gesprekken gevoerd wat moet leiden tot een oplossing voor tegemoetkoming in de gestegen beheertarieven voor zowel SVNL als ANLb aan de provincies. Dit heeft nog niet tot een toezegging geleid.

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

Op basis van de vastgestelde [Visie Recreatie en Toerisme](#) werkt de provincie via de strategie van bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling aan deze ontwikkelingen. De provincie zet daarnaast ook in op de (duurzame) bereikbaarheid van en de verbinding tussen de recreatiegebieden en tussen de stad en het landelijk gebied.

- De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties [Wandelnet](#), [Fietsplatform](#) en verstrekt subsidie voor het beheer van het [Noord-Hollandpad](#) en de uitbreiding van het [Wandelnetwerk Noord-Holland](#).
- In 2023 is het wandelnetwerk Zuid-Kennemerland, inclusief Toeristische Overstappunten (TOP's), geopend en is er subsidie beschikbaar aan de gemeenten Texel en Castricum voor het respectievelijk uitbreiden en verbinden van het Wandelnetwerk Noord-Holland. Hiermee wordt het wandelnetwerk Noord-Holland provinciedekkend.

Een deel van de recreatiegebieden in Noord-Holland is via de recreatieschappen in beheer bij Recreatie Noord-Holland (RNH).

- De provincie is deelnemer in 5 van deze recreatieschappen.
- In 2023 is een begin gemaakt met de vernieuwing van de raamovereenkomsten met RNH om voor de komende periode een goede basis tot samenwerking te hebben.

Per PPLG-gebied wordt een recreatieve scan gemaakt om te kijken welke kansen er liggen.

- In 2023 is het onderzoek voor het gebied Noord-Kennemerland afgerond en is een start gemaakt met het onderzoek voor het gebied Kop-Wadden-West-Friesland. De uitkomsten leveren relevante informatie op in het kader van de gebiedsprocessen.

Congres Recreatie en Toerisme:

- Om de provinciale partners op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme in de provincie, is ook in 2023 een congres georganiseerd. Het congres is bezocht door ruim 130 bezoekers. Deelnemers waardeerden het congres met een 7,5.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hieronder worden toegelicht.

In Noord-Holland liggen 19 [Natura 2000-gebieden](#). De provincie is voor 14 hiervan verantwoordelijk voor de Natura 2000-beheerplannen. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een beheerplan vastgesteld en zullen sommige beheerplannen worden geactualiseerd als hun looptijd (na 6 jaar) eindigt.

- In 2023 zijn voor 4 gebieden in Laag Holland beheerplannen vastgesteld.
- Voor 5 gebieden in de duinen zijn evaluaties van de beheerplannen afgerond.

Faunabeheer

- In 2023 is de Faunabeheereenheid gestart met het nieuwe faunabeheerplan ganzen met als doel om de schade veroorzaakt door ganzen voor de landbouw, natuur en vliegveiligheid terug te dringen.
- In april 2023 is de werking van het faunabeheerplan algemene soorten komen te vervallen als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het gevolg daarvan is dat voorheen vrijgestelde soorten niet langer waren vrijgesteld. Boeren die hierdoor schade hebben geleden, komen in aanmerking voor een tegemoetkoming (zie 5.2.4).

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

- De provincie werkte in 2023 aan de uitvoering van verschillende proefprojecten waarin met gemeenten gezamenlijk een aanpak voor gebiedsgerichte ontheffingen, op basis van soortmanagementplannen werd uitgewerkt. Hiermee wil de provincie de administratieve lasten van bijvoorbeeld grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie verminderen.
- In 2023 heeft de Provincie bij eigen werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer de actieve soortenbescherming toegepast.
- Ook daarbuiten heeft de provincie in 2023, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten voor soorten waarvoor Noord-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, zoals de tengere distel, kwabaal, locomotiefje, graslandvlinders en de otter, gerealiseerd.
- In 2023 is binnen de Regiegroep Invasieve Exoten kennisuitwisseling en de ontwikkeling en de coördinatie van de aanpak door alle betrokken partijen in de provincie nader uitgewerkt en is een programma voor de aanpak van invasieve exoten opgesteld.

Dierenwelzijn

In 2023 is het rapport 'Formats voor wildopvangcentra in Noord-Holland' opgeleverd door het kennisinstituut Wageningen Environmental Research. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werkt nog aan de actualisatie van de beleidsregels.

- De provincie blijft hierover met het Rijk in gesprek.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De totale omvang van de tegemoetkomingen in schade is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hierin een belangrijke rol spelen. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade in Noord-Holland is het gevolg van vraatschade door ganzen.

- Hierdoor ligt de veroorzaakte schade door ganzen in hoge mate ten grondslag aan de stijging van de door de provincie uit te keren tegemoetkomingen in de afgelopen jaren.
- Daarnaast is op 19 april 2023 als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrecht het 'Faunabeheerplan algemene soorten' komen te vervallen. Dat betekent dat de vrijstelling voor onder meer de houtduif is komen te vervallen. Hierdoor ontstond een nieuwe situatie waarin de schade veroorzaakt door deze voorheen vrijgestelde soorten ineens wel in aanmerking komt voor een tegemoetkoming. Omdat in het verleden deze soort altijd vrijgesteld is geweest, en er geen sprake kon zijn van een tegemoetkoming voor de schade, is de omvang van de schade door deze soorten nooit getaxeerd. Dit zorgt voor een stijging van de door de provincie in 2023 uit te keren tegemoetkomingen.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2024) raamt de provincie de totale lasten in 2023 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen,), alle bijkomende kosten en na aftrek van de ontvangen leges) op circa € 16,2 miljoen. Hierdoor zijn de lasten hoger dan begroot.

Een groot gedeelte van de stijging is te verklaren door het vervallen van de hierboven genoemde vrijstelling, waardoor tegemoetkoming aan agrariërs bij schade veroorzaakt door voorheen vrijgestelde diersoorten (konijn, houtduif, kraai, kauw, knobbelzwaan, ekster, gaai, spreeuw en meerkoet) mogelijk werd. Dit heeft niet alleen geleid tot meer aanvragen, maar ook tot een hogere tegemoetkoming per aanvraag. Met name de houtduif heeft veel schade veroorzaakt aan kapitaalintensieve gewassen, zoals bloemkool en broccoli. Daarnaast is er sprake van een toename van schade in kapitaalintensieve teelt door diersoorten waar wél al langer tegemoetkoming voor mogelijk is. Hierbij gaat het met vooral om schade veroorzaakt door de grauwe gans. Dit heeft onder andere te maken met een stijging van de grasrijzen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.2		Beheren van de groenstructuur			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	21.422	22.854	21.210	1.644
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	8.538	8.839	8.487	352
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	4.258	4.697	4.507	190
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	10.803	14.763	16.798	-2.035
Totaal lasten		45.021	51.153	51.001	152
Totaal baten		-885	-2.423	-941	-1.482
Totaal saldo		44.136	48.730	50.060	-1.330
Stortingen		0	0	0	0
Onttrekkingen		0	0	0	0
Resultaat		44.136	48.730	50.060	-1.330

*een positief verschil is voordelig

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1);
- Het voortzetten van de regionale samenwerking in het Groene Hart en de Nationale Parken, waarmee we samenwerken bij de uitvoering van het Rijksprogramma 'Nationale Parken nieuwe stijl' (5.3.2);
- Het uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 en zorgdragen voor goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Via de [Aanpak Groen Kapitaal](#) heeft de provincie Noord-Holland in 2023 op diverse manieren laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn.

- De provincie zette zich in aan het bouwen van een netwerk waar partijen kennisdelen, elkaar inspireren en stimuleren.
- In 2023 is extra aandacht gegeven aan het inbedden in de brede aanpak van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Groen Kapitaal wordt, samen met de 'koplopers' uit de provincie, in de landelijke '[Agenda Natuurinclusief](#)' regelmatig als goed voorbeeld van een natuurinclusieve aanpak genoemd.

Vrijwilligers hebben als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers' ook in 2023 een enorme bijdrage geleverd aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap in de provincie.

- De provincie heeft in 2023 door middel van het programma [Betrekken bij Groen](#) met een budget van € 708.000,- en daarnaast met bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid de groene vrijwilligers in de provincie ondersteuning gegeven. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse natuurorganisaties.
- In 2023 is goed gebruik gemaakt van het Betrekken bij Groen Fonds voor kleinschalige initiatieven waarbij de vrijwilligers met hun ideeën de biodiversiteit een impuls hebben gegeven in Noord-Holland. In 2023 konden 43 aanvragen volledig of gedeeltelijk worden gehonoreerd vanuit het fonds.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

In het kader van het [Ontwikkelperspectief NOVEX MRA](#) (voorheen 'Verstedelijkingsconcept 2050'), heeft de provincie in 2023, samen met de MRA-partners, voor het Metropolaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Er is invulling gegeven aan het thema 'groenblauwe netwerken landschap' ten behoeve van de uitvoeringsagenda NOVEX MRA. Hiervoor zijn bij de deelregio's en provincies 'groene maatregelen' opgehaald die belangrijk zijn voor het versterken van het regionale groenblauwe netwerk. Dit traject loopt nog.
- Er is op het gebied van landschap input geleverd aan het Ontwikkelperspectief [NOVEX NZKG](#). Daarnaast werd het opstellen van een gebiedsbiografie voor het Noordzeekanaalgebied begeleid.
- De MRA en de provincie zijn partners in de begeleidingsgroep van het ontwerp onderzoek 'Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek' t.b.v. een toekomstbestendige wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, gebruik en inrichting. Op basis van de resultaten gaven de betrokken bestuurders eind 2023 de opdracht een plan van aanpak op te stellen voor het vervolg.

- Er is een financiële bijdrage verleend aan de ontwikkeling en distributie van fiets- en wandelroutes vanaf de [Buitenpoorten](#) Wormerveer en Castricum. Dit traject wordt afgerond in 2024.
- Resultaten uit een onderzoek naar de ruimtelijke impact van de energietransitie op het landschap in de MRA zijn meegenomen bij het opstellen van een provinciale 'Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations'.

Met extra impuls en steun van het Rijk werkt de provincie toe naar de gezamenlijke uitvoering van de verschillende grote transitieopgaven in het [Groene Hart](#). [Het Bestuurlijk Platform Groene Hart](#) is vanwege de vertegenwoordiging van alle 4 de overheidslagen het aanspreekpunt voor het [NOVEX-gebied](#) Groene Hart.

- Een belangrijke mijlpaal in 2023 was de vaststelling van het ontwikkelperspectief Groene Hart 1.0, één van de eerste stappen in het kader van de NOVEX. Het ontwikkelperspectief wordt verder vertaald in het Ruimtelijk Voorstel en in de ontwerpversie van het PPLG.

[Nationaal Park Duinen van Texel](#) (NPDvT) en [Nationaal Park Zuid-Kennemerland](#) (NPZK) werden ook in 2023 goed bezocht en de bezoekers waarderen hun bezoek aan het park met een 8,4 (NPDvT) en een 8,5 (NPZK).

- De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken.
- Sinds 2020 zijn beide parken aangesloten op het rijksproject [Nationale Parken Nieuwe Stijl](#). Met rijkssubsidie en cofinanciering van de provincie middels ambtelijke inzet, werkten beide parken in 2023 verder aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden. In dat kader heeft de provincie in 2023 onder andere bijgedragen aan de pilots de Duintuinen en de [Tuinen van Texel](#).

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland waarin de 3 Waddenprovincies (Groningen, Fryslân en Noord-Holland) verenigd zijn in het [Waddenfonds](#) en werken aan de uitwerking van het [Investeringskader Waddengebied \(IKW\)](#). Dit gebeurt deels met financiële middelen uit het Waddenfonds.

- In 2023 hebben 5 organisaties een subsidieverzoek ingediend, waarvan er 3 inmiddels zijn gehonoreerd. De overige 2 aanvragen zijn nog in behandeling.

Daarnaast is er veel tijd gestoken in de voorbereiding van nieuwe projecten voor 2024 en verder. De 3 projecten die in 2023 een subsidie hebben ontvangen zijn:

- 'Wij en Wadvogels deel 2' van de Vogelbescherming: De nadruk ligt op uitvoering van diverse fysieke maatregelen, zoals de aanleg en uitbreiding van in totaal 13 verstoringsvrije broed-, rust- en foerageerplekken en -eilanden, zowel op de Waddeneilanden als langs de kust.
- 'Van stinzenplanten tot börgbloumkes' van Landschap Noord-Holland: De provincie wil 18 particuliere stinzenflorabiotopen in kaart brengen, restaureren en herinrichten en de kennis over de planten delen. Dit wordt gedaan door zogeheten 'Stinzenflorabrigades', waarin deskundigen met tuineigenaren samenwerken.

- De inrichting van het Thijssehuis: Met het Thijssehuis in Den Burg krijgt Texel een nieuw sociaal-cultureel centrum.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.3		Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.319	1.317	1.265	52
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	13.235	4.239	3.928	311
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	15.552	12.642	11.780	862
Totaal lasten		30.106	18.198	16.973	1.225
Totaal baten		-9.491	-1.211	-1.016	-195
Totaal saldo		20.615	16.987	15.958	1.029
Stortingen					
5.3.2	Reserve Landschap	4.000	4.000	4.000	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.000	2.000	2.000	0
Onttrekkingen					
5.3.2	Reserve Landschap	-4.000	-3.287	-3.180	-107
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-5.094	-1.684	-969	-715
5.3.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	-505	-505	0
Resultaat		17.521	17.511	17.304	207

*een positief verschil is voordelig

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

---

6. Economie, cultuur en welzijn

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

---

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

---

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

---

Maatschappelijk doel

In het economisch beleid van de provincie staat het bevorderen van brede welvaart centraal. In 2023 heeft de provincie daar inhoud aan gegeven door de inzet op de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige economie, mede ingegeven door de toenemende gevolgen van klimaatverandering en geopolitieke spanningen en onzekerheden. Door het opstellen van duurzame vestigingsvoorwaarden voor datacenters en subsidies voor de verduurzaming van bedrijventerreinen heeft de provincie in 2023 sturing gegeven aan duurzaam ruimte-, energie- en watergebruik van bedrijven.

Noord-Holland heeft een krachtig en innovatief MKB dat de provincie afgelopen jaar met stimuleringsregelingen en instrumenten, zoals ROM InWest, het Innovatiefonds Noord-Holland en de MKB Innovatie Topsectoren-regeling (MIT), heeft ondersteund. Door de uitvoering van de Voedselvisie, waarbij de provincie zich nadrukkelijk richt op de samenwerking met agrariërs en kennisinstellingen, zijn het afgelopen jaar de transitie en verduurzaming van de landbouw en het daarmee samenhangende voedselsysteem gestimuleerd.

In 2023 heeft de provincie verder uitvoering gegeven aan de acties uit het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs die vooral gericht zijn op het versterken van de triple helix-samenwerking (bedrijven, kennisinstellingen en overheden), bijvoorbeeld in de vorm van campusontwikkeling.

De gevolgen van klimaatverandering hebben ook impact op het erfgoed in Noord-Holland. Dit is afgelopen jaar in kaart gebracht. Met onder meer subsidies voor verduurzaming en restauratie van monumenten, inclusief de forten van de Hollandse Waterlinies Noord-Holland, heeft de provincie in 2023 duurzaam behoud van waardevolle erfgoed mogelijk gemaakt zodat ook toekomstige generaties van bewoners en bezoekers er gebruik van kunnen maken. 2023 was ook het jaar dat het provinciale archeologiemuseum Huis van Hilde weer volledig open kon voor bezoekers van binnen en buiten de provincie.

Noord-Holland heeft een veelzijdige en kwalitatief sterke culturele infrastructuur, met podia, musea, beeldende kunstinstellingen en bibliotheken. Om dit aanbod voor alle inwoners en bezoekers toegankelijk te houden, is de provinciale inzet op regionale samenwerking tussen gemeenten voortgezet. Dit is met name van belang voor die delen van Noord-Holland waar het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid onder druk staat. Dit heeft de provincie in 2023 gedaan door samen met gemeenten uitvoering te geven aan het regionaal cultuurprofiel van Noord-Holland Noord en aan het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Voor de toekomstbestendige sportaccommodaties en verenigingen heeft de provincie in 2023 met subsidies, begeleiding en ontzorging sportverenigingen ondersteund.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda Economie heeft de provincie naar aanleiding van de coronapandemie extra ingezet op economisch herstel en duurzaamheid. De maatregelen op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
- [Besluit algemene regels ruimtelijke ordening \(Barro\)](#)
- [Omgevingswet 2023](#)
- [Wet op de archeologische monumentenzorg](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Beleidsbrief 'Erfgoed telt'](#)
- [Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen](#)

Provinciaal beleidskader

- [Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022](#)
- [Omgevingsverordening 2020](#)
- [Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018](#)
- [Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"](#)
- [Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen](#)
- [Voedselvisie](#)
- [Datacenterstrategie](#)
- [Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023](#)

- [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6	Economie, cultuur en welzijn			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	32.271	15.191
Storting reserves	15.559	18.824	18.824	0
Ottrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	40.033	41.081	40.024	1.057

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Vorbereiding bouw hoge-flux reactor
6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren van innovatie, etc.

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

- Extra aandacht is uitgegaan naar duurzaamheidsopgaven als energietransitie en ruimtelijke kwaliteit door de inzet van verschillende HIRB (Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen)-subsidies en MKB-instrumenten als Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH).

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

- In Noord-Holland Zuid heeft de provincie in het samenwerkingsverband Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) de behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld.
- Ook is een bedrijventerreinenstrategie met nieuwe regionale afspraken vastgesteld.
- In Noord-Holland Noord zijn de 3 regio's in 2023 begonnen met de uitvoering van de regionale afspraken over de planning en programmering van bedrijventerreinen.
- Na de definitieve vaststelling van de Datacenterstrategie is een artikel over de voorwaarden voor datacenter ontwikkeling opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022.
- Daarnaast zijn in samenwerking met de 3 cluster gemeenten en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vestigingsvoorwaarden voor datacenters opgesteld.
- In 2023 zijn 7 aanvragen ontvangen voor de HIRB+-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen). In totaal is circa € 1,2 miljoen van de beschikbare € 1,5 miljoen benut. Hiermee is zowel in het aantal aanvragen als in het aangevraagde bedrag een significante stijging te zien in vergelijking met 2022. De regeling HIRB+ Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW), bedoeld voor proces- en onderzoekskosten om de verduurzaming en organisatiegraad op bedrijventerreinen te ondersteunen, is in 2023 volledig uitgeput. Hiermee zijn ruim 20 aanvragen toegekend.
- Onder de HIRB-aanpak was het ook weer mogelijk voor ondernemers van vakantieparken om aanvragen te doen. Er zijn 3 aanvragen gedaan maar dit heeft helaas geen verleningen opgeleverd, omdat de aanvragen niet voldeden aan de subsidievoorwaarden.
- Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen, uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN, door tot het einde van 2023.
- Het traject 'wonen voor winkels' is in het voorjaar van 2023 afgerond. Uit de evaluatie is gebleken dat het programma heeft geholpen om waardevolle inzichten te verkrijgen over meerdere gebieden, helpt bij het maken van keuzes en het opbouwen van een relevant netwerk voor een transformatietraject.

- Voor de uitvoeringsregeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden zijn in totaal 27 subsidieaanvragen gedaan, waarmee het plafond nagenoeg is gehaald.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		76,9%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in vierde kwartaal 2023. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		7,2%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2022 ten opzichte van 2021 (Voorlopige waarde 2022) Bron: CBS

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de [Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, ROM InWest](#) zich verder doorontwikkeld na het startjaar 2022. ROM InWest heeft een (streef)kapitaal van circa € 160 miljoen. Dit valt uiteen in 2 fondsen: een Transitiefonds (circa € 100 miljoen) en een MKB-fonds (circa € 60 miljoen). De provincie is met een kapitaalinvestering van € 40 miljoen aandeelhouder.
- Er is een specifieke uitkering van € 3,7 miljoen ontvangen. Deze betreft een uitkering van het rijk voor het programma MIT. De middelen worden daaraan besteed. Zie daarvoor de passage bij 6.1.3 over de MIT.
- InWest is het jaar 2023 geëindigd met 9 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het MKB-fonds en 7 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het Transitiefonds. In 2023 zijn 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor totaal € 7 miljoen. Het totale cumulatieve bedrag van investeringen per 31 december 2023 is € 9.659.000,-.
- Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het [Programma Investeringsgereed Innovatief MKB \(PIM\)](#) is in 2023 verlengd tot juni 2025 en aangescherpt met hogere doelstellingen voor circulaire economie. Tot het vierde kwartaal 2023 zijn er in totaal 490 ondernemers ondersteund en hebben 134 projecten voor in totaal € 123,4 miljoen aan financiering opgehaald.
- Voor [Versnellingsprogramma GO!-NH](#) zijn er 2 versnellingsprogramma's uitgevoerd. Aan het Growth en Accelerator-programma deden in het eerste helft van het jaar 17 deelnemers mee. Vanaf september loopt het Scale-programma met 18 deelnemers, waarvan 8 deelnemers gesponsord zijn door regionale partners.

- Vanuit het [Innovatiefonds Noord-Holland \(INH\)](#) zijn in 2023 in totaal 19 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 5,5 miljoen. Sinds de oprichting zijn in totaal 63 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 17 miljoen. Andere investeerders hebben aanvullend € 82 miljoen in deze 63 projecten geïnvesteerd.
- Het [Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland \(PDENH\)](#) heeft in 2023 1 nieuwe investering gedaan (vanuit een commitment dat in 2022 is aangegaan) en 12 vervolginvesteringen in bestaande portfoliobedrijven. In totaal betrof dit een investering van bijna € 12 miljoen. Met deze vervolginvesteringen faciliteert PDENH haar deelnemingen in hun verdere groei en ontwikkeling.
- In 2023 is PDENH overgegaan naar de beheerfase wat betekent dat PDENH geen investeringen meer doet in nieuwe bedrijven of projecten, maar dat het alleen nog investeert in de al bestaande portfoliobedrijven binnen de nog resterende ruimte van de oorspronkelijke € 85 miljoen. PDENH heeft nog 29 bedrijven in portefeuille in de thema's circulaire economie, duurzame mobiliteit en energietransitie.
- De [MKB Innovatiestimulering Topsectoren \(MIT\)](#) heeft in 2023 geleid tot circa 90 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel Haalbaarheid. Voor het onderdeel Research & Development worden de beschikkingen begin 2024 afgegeven, dit zullen er maximaal 28 zijn.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

- Het aantal campussen is minder geworden door de focus op de klimaatopgave, maar zijn breder georiënteerd door extra inzet op onderwijs rond inclusiviteit, innovaties en benodigde verbinding met het hbo. In 2023 is een [campusinvesteringsinstrument](#) opengesteld, waarmee de triple helix meerjarig eigenaarschap van de campussen kan ontwikkelen. Hier hebben 4 campussen gebruik van gemaakt en daarmee is de regeling helemaal opgemaakt.
- Daarnaast zijn er 2 High Impact Publiek-Private Samenwerkingen (PPS-en) gestart waardoor de aangewezen campussen uit de [Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023](#) nog meer met elkaar verbonden zijn zodat er meer synergie en kruisbestuiving ontstaat.
- In 2023 zijn de acties uit het [Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland](#) doorgezet. In elke arbeidsmarktregio van de provincie is een Servicepunt Techniek (SPT) die zich primair richten op het matchen van kandidaten. In 2023 zijn er daardoor 225 kandidaten begeleid (waarvan 105 in een reguliere technische baan) en 162 omscholingsvouchers uitgegeven.
- De campagne 'Zet De Groene Wereld Aan' is gelanceerd waardoor alle betrokkenen van het manifest, gegroeid naar 36 onderwijsinstellingen, 81 bedrijven, 18 bedrijf- en/of branchevertegenwoordigers en 42 lokale overheden, worden geholpen in hun aanpak voor instroombevordering.
- Daarnaast hebben ruim 19.000 leerlingen van 480 scholen de 12 Promotie Event Techniek-events bezocht in Noord-Holland.

- De werkambassadeur, aanjager van de realisatie van de actieagenda uit het Manifest, is per 1 april 2023 vroegtijdig gestopt.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2023 is de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) opgeleverd waarin de opgaven van natuur, water, klimaat zijn benoemd. Perspectief voor de landbouw was onderdeel van de onderhandelingen over een landelijk Landbouwakkoord. Het akkoord is niet tot stand gekomen, maar op onderdelen vindt er uitwerking plaats zoals in het Convenant Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij waarin de provincie partner is. Het convenant draagt bij om met andere overheden en de sector vraagstukken over innovatie, juridische borging en vergunningverlening van technische maatregelen en managementmaatregelen op te pakken.

- In 2023 heeft de provincie de motie ondernemerscoaches uitgevoerd waardoor agrariërs onafhankelijk advies kunnen inwinnen of coaching kunnen aanvragen om hen bij te staan in de oriëntatie op de toekomst en hun bedrijf.
- In 2023 heeft Greenport Noord-Holland Noord in samenwerking met partners gebiedsvisies energie gepresenteerd voor de (glas)tuinbouwclusters Agriport A7 en Het Grootslag. Beide visies schetsen de stand van de verduurzaming en benoemen de mogelijkheden voor verbetering richting 2030.
- In het glastuinbouwgebied hebben partners afspraken gemaakt over het realiseren van een toekomstbestendig en duurzaam glastuinbouwgebied in Heerhugowaard.
- Het project zoetwaterboeren in de akkerbouw is goed op stoom met ondergrondse zoetwateropslag. Met bodemonsters worden de effecten op de bodem gemeten. Het Fieldlab Bol voor het ontwikkelen van duurzame bollenteelt is uit de startblokken.
- In 2023 is er vanuit de uitvoeringsagenda Voedselvisie uitvoering gegeven aan 19 actiepunten. Een aantal belangrijke resultaten zijn de subsidieverstrekking aan [4 projecten](#).
- Daarnaast is een POP/EIP subsidie toegekend voor de ontwerpfase van een biologisch fieldlab. De monitoring van de Voedselvisie is opgezet onder www.agrimatie.nl/noord-holland.
- En is er onder andere in samenwerking met het voedselnetwerk [Voedsel Verbindt](#) uitvoering gegeven aan de eiwitchallenge in de korte keten, het Super-Boeren-Event en de Voedsel Verbindt-app.
- Verder wordt samengewerkt vanuit 2 publiek-private samenwerkingen op Agroforestry en Biodiversiteit, faciliteert de provincie The Protein Cluster, Plant FWD event en het lectoraat duurzaam Bodembeheer.
- De provincie nam deel aan de IPO-werkgroep Biologische landbouw, de landelijke samenwerking korte ketens, de eiwitprovincies, Grüne Woche en de Bean Deal.
- Verder is er vanuit experimenteerruimte een perceel verpacht voor de inrichting van agroforestry, een perceel voor strokenteelt en zijn er 2 pilots gestart vanuit

kringlooplandbouw (sturen en belonen op doelen) in samenwerking met het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

- In 2023 is het Nationaal Strategisch Plan (NSP) van start gegaan. Dit is de opvolger van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3).
- Begin 2023 sloot de openstelling voor het oprichten van een samenwerkingsverband (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) in het kader van het Europese subsidieprogramma Samenwerking voor plattelandsontwikkeling (LEADER).
- In de regio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland zijn Lokale Actiegroepen opgericht en zijn Lokale Ontwikkelingsstrategieën opgesteld. Beide LOS-en zijn na een positieve beoordeling vastgesteld door Gedupeerde Staten. Hiermee zijn er voor het eerst 2 LEADER-gebieden in Noord-Holland gericht op samenwerking voor plattelandsontwikkeling.
- Eind 2023 was er een openstelling voor LEADER-beheerkosten. Deze openstelling loopt door in 2024. Deze openstelling maakt het mogelijk dat Locatie Actiegroep de werkzaamheden zoals beschreven in de LOS kan uitvoeren.
- Daarnaast is in november de NSP-subsidieregeling niet-productieve investeringen op niet-landbouwbedrijven opengegaan. Deze openstelling loopt door in 2024. Het gaat hierbij om projecten die zich richten op het verbeteren van waterkwaliteit en/of kwantiteit in het landelijk gebied.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.1		Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.763	7.759	6.395	1.364
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.792	13.288	13.984	-696
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.564	1.562	1.561	1
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.993	3.654	3.360	294
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	719	2.482	624	1.858
Totaal lasten		22.831	28.745	25.925	2.820
Totaal baten			400	-3.497	3.897
Totaal saldo		22.831	29.145	22.428	6.717
Storingsen					
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	5.672	0
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	500	500	500	0
Onttrekkingen					
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.549	-3.559	-2.411	-1.148
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-5.593	-8.521	-4.866	-3.655
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-719	-2.482	-449	-2.033
Resultaat		22.642	23.255	23.374	-119

*een positief verschil is voordelig

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, [ProBiblio](#) en [Plein C](#).

Prioriteiten

Ten aanzien van culturele infrastructuur zette de provincie in op de volgende activiteiten:

- Doorontwikkelen van kennisnetwerk culturele infrastructuur en stimuleren en participeren in regionale cultuurnetwerken van MRA en Noord-Holland Noord.
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.

- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van het koppelen van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit met gemeenten en het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.
- Monitoring en verdere uitwerking van Covid-19-nood en stimuleringsfondsen.

Omgevingsfactoren

- Het effect van de COVID-19-maatregelen werkte voor de culturele sector ook door in 2023. Culturele instellingen krabbelden weer op en konden hun publiek weer ontvangen. Maar doordat ze geen ‘vet meer op de botten hebben’ en de kosten voor energie, huur en personeel in 2023 aanzienlijk hoger werden, verkeren diverse organisaties nog in de gevarenzone.
- De staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap werkt samen met IPO en Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) aan een herziening van de Bibliotheekwet (Wsob) waarin zowel in een zorgplicht van gemeenten als provincies wordt voorzien. Daartoe is een SPUK-regeling (specifieke uitkering) in het leven geroepen.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

- Regio Noord-Holland Noord heeft in 2021 het regionaal cultuurprofiel '[Zee aan ruimte, land vol cultuur](#)' opgesteld. In 2023 is inhoudelijke verdieping aan de daarin benoemde thema's gegeven met een uitgewerkt plan van aanpak en het aanstellen van een programmacoördinator door de samenwerkende gemeenten.
- In het MRA p[rogramma is in 2023 een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking en Cultuur aan de Basis. Ook is een kwartiermaker aangesteld die de opdracht heeft het programma te borgen in de nieuwe **MRA-agenda**.

ProBiblio

- In 2023 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan 2021-2024 dat aansluit bij het landelijk Bibliotheekconvenant en de landelijke netwerkagenda.
- Daarnaast zijn de lokale bibliotheken ondersteund bij hun aanvragen voor de landelijke SPUK en is gewerkt aan de voorbereidingen voor de wetwijziging en een nieuw convenant voor de periode na 2024.

Cultuureducatie

- De provincie stelt voor de periode 2021-2024 jaarlijks aan Plein C € 750.000,- ter beschikking voor het matching programma Cultuureducatie met Kwaliteit, dat zich richt op goed cultuuronderwijs op scholen. De nadruk lag op het bereiken van in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten.
- Ook was er meer ruimte voor maatwerk voor het vmbo en speciaal onderwijs en de relatie binnen- en buitenschools.
- Er werd samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland bij de realisatie van het programma.

Versterken culture sector

- De provincie heeft met haar Noodfonds (motie 41) een grote bijdrage geleverd aan het voortbestaan van de culturele instellingen. In 2023 werd een regeling uitgevoerd om nieuwe makers op weg te helpen in de beroepspraktijk.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2		Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.944	5.043	4.846	197
Totaal lasten		4.944	5.043	4.846	197
Totaal baten				4	-4
Totaal saldo		4.944	5.043	4.850	193
Stortingen					
		0	0	0	0
Onttrekkingen					
		0	0	0	0
Resultaat		4.944	5.043	4.850	193

*een positief verschil is voordelig

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

- De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Dit doet de provincie door het uitdragen van de [Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018](#), het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen.
- De provincie investeert direct in het behoud en de benutting van monumenten en landschap.
- Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om de beleidsdoelen te behalen werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

De provincie had met betrekking tot het cultuurlandschap in 2023 de volgende prioriteiten:

- Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap.

- Het versterken van de publieksfunctie van het archeologisch depot in archeologiemuseum Huis van Hilde zodat educatie geborgd is en archeologie en ander erfgoed nog beter toegankelijk is voor een breed publiek.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

- In de Omgevingsverordening zijn het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en landschappelijke structuren benoemd en omschreven.
- Ook in 2023 instrueerde de provincie de gemeenten om rekening te houden met de ontwikkelprincipes van de [Leidraad Landschap & Cultuurhistorie](#) en om de kernkwaliteiten uit het BPL en de Omgevingsverordening onder de aandacht te brengen bij natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers.
- De provincie ondersteunde gemeenten bij de toepassing ervan door de inzet van het bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt Monumenten en Archeologie..
- Het onder de aandacht brengen van erfgoed inclusief ontwikkelen en ruimtelijke kwaliteit creëren middels erfgoed, heeft weerslag gevonden in het provinciale (concept) Ruimtelijk Voorstel, en daarbij PPLG en NOVEX NZKG.
- Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden, wordt aangesloten op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie, zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) voor integrale agendering opgave cultuur en de ambtelijke Adviesgroep Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie.
- De provincie was medeorganisator van landschapstriënnale 2023. Bij het afsluitende Waddensymposium is het onderzoek en de digitale kaart '[Klimaatrisico's voor Erfgoed](#)' met de gevolgen van klimaatverandering voor het gebouwde, groene en archeologisch erfgoed en archeologie onder de aandacht gebracht en besproken met als doel een handelingsperspectief te ontwikkelen voor gemeenten.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het [Noord-Hollands Archief \(NHA\)](#) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2023 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren onderinwoners van Noord-Holland te vergroten.

- Fotograaf Jeroen Toirkens heeft 'de Waddenbaai' (het gebied tussen Den Oever en Texel) in beeld gebracht. Dit deed hij aanvullend op de documentaire foto-opdracht voor de beeldcollectie Provinciale Atlas 2023 met het thema 'Leven met het water'.
- Met een reizende openluchttentoonstelling is in 2023 aandacht besteed aan de documentaire foto-opdracht van de Provinciale Atlas van het jaar 2022 met het thema '[Ontmoetingen](#)'. De beelden van fotograaf Martijn van de Griendt waren te zien in een [webexpositie](#).

- De overzichtstentoonstelling 'Vereeuwigd. 100 jaar Provinciale Atlas Noord-Holland' was te zien in de Janskerk in Haarlem.
- Online verhalen uit de [Provinciale Atlas](#). Op de website van het Noord-Hollands Archief zijn in 2023, 4 [video's](#) gepubliceerd waarin een object uit de collectie Provinciale Atlas werd uitgelicht.
- Alle tentoonstellingen of presentaties, zowel fysiek als online, zorgden dat een deel van de historische beeldcollectie [Provinciale Atlas Noord-Holland](#) voor een grote groep Noord-Hollanders toegankelijk werd.
- [Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland](#) (ONH) met verhalen, video's en nieuwsberichten over de cultuurhistorie in Noord-Holland had in 2023 338.669 unieke bezoekers en 433.417 bezoekers van de website. De nieuwsbrief bereikte wekelijks ruim 1.949 abonnees. ONH was ook fysiek aanwezig op 4 publieksevenementen.
- De resultaten van het onderzoek voor de stolpenwaarderingskaart werden verder uitgewerkt in richtlijnen waarmee gemeenten het eigen beleid konden uitvoeren voor de ontwikkeling van het agrarisch erfgoed.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

- In 10 geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Monumenten en Archelogie Noord-Holland gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot zorgvuldige omgang met deze waarden. Onderdeel hiervan was het uitbrengen van 2 archeoglossy's voor de archeologiegebieden [West-Friesland](#) en [Texel](#).
- De provincie zette zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. Met name bij detectorvondsten zijn in 2023 enkele zeer opmerkelijke ontdekkingen gedaan.
- Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt [in archeologiemuseum Huis van Hilde](#).
- Er werden in 2023 verschillende [archeologische publicaties](#) uitgegeven zoals een geïllustreerde publieksbrochure bij de tijdelijke tentoonstelling '[Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee](#)', en 'De archeologische kroniek van Noord-Holland 2022'.
- Een bijzondere uitgave was de rijk geïllustreerde synthese '[Noord-Holland in het 1e millennium](#)' waarvoor vele honderden wetenschappelijke publicaties over opgravingen en vondsten uit deze periode in de provincie zijn bestudeerd.
- Naast de vaste tentoonstelling werden in 2023 in [Archeologiemuseum Huis van Hilde](#) 3 tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd: 'Twee werelden in één wrak' (tot en met 5 maart), 'Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee' (18 maart tot en met 29 oktober) en 'De Makers van Holland' | 900-1300 (vanaf 11 november 2023).
- Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden specifieke educatieprogramma's verzorgd. Huis van Hilde mocht in 2023 37.013 bezoekers ontvangen.

- Daarnaast zijn er 95 rondleidingen geboekt. Het aantal bezoekers groeide met 47,5% ten opzichte van 2022. De tentoonstellingen en de gezinsactiviteiten in de schoolvakanties, zoals de Legodagen, werden druk bezocht.
- Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak (collectie is in eigendom van de provincie) en het Plantageschip (collectie is deels in eigendom van de provincie). Beide vondsten zijn ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee.
- In [Museum Kaap Skil](#) zijn de belangrijkste vondsten uit het Palmhoutwrak inmiddels te zien in de permanente tentoonstelling, waaraan de provincie een belangrijke inhoudelijke en financiële bijdrage leverde.
- In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast, zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier worden ook maritieme vondsten tentoongesteld.
- In een NPO-documentaire, die landelijk goed bekeken werd, is aandacht besteed over het wetenschappelijk belang van het Palmhoutwrak, maar was ook aandacht voor de weerbarstige relaties die ontstaan na een vondst en de juridische legitimiteit van archeologisch sportduiken.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.3		Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	1.127	1.129	1.069	60
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	896	894	730	164
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.927	2.364	2.286	78
Totaal lasten		3.950	4.387	4.085	302
Totaal baten			-160	-234	74
Totaal saldo		3.950	4.227	3.851	376
Stortingen					
		0	0	0	0
Onttrekkingen					
		0	0	0	0
Resultaat		3.950	4.227	3.851	376

*een positief verschil is voordelig

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

- De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten.
- Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

- Als mede-siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed.

Samenwerkingspartners

- Bij het behouden van erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren, stichtingen, kerkbestuurders en ontwikkelaars.
- Voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies wordt samengewerkt met UNESCO en de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Met deze 3 provincies is Noord-Holland gezamenlijk 'siteholder' (eerstverantwoordelijke) van het werelderfgoed. Daarvoor is het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies opgericht dat de siteholdertaken voor het werelderfgoed coördineert.

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van beschermde monumenten had de provincie de volgende prioriteiten:

- Restaureren en verduurzaming met focus op religieus en agrarisch erfgoed;
- Bevorderen van herbestemmen, bijbestemmen en verduurzamen bij leegstand en komende leegstand.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- Breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed;
- Een bijdrage leveren aan de implementatie van de Sustainable Development Goals.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Mede door de provinciale financiering verkeren rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland in goede bouwkundige staat. De Monumentenmonitor 2023 verbindt hieraan een percentage van ruim 85,41%. 14,59% is nog in een matige tot slechte bouwkundige staat. Dit positieve resultaat valt ruim binnen de provinciale streefwaarde van 16,8% in 2023.

- De [Loods Herbestedding](#) heeft ruim 30 projecten aangejaagd en verder gebracht. De functionaris heeft hierbij monumenteigenaren in diverse stadia van economisch haalbare herontwikkeling van hun monumenten begeleid, met name kerkbesturen zijn geweest op mogelijkheden voor breder maatschappelijk gebruik.
- De provincie heeft in het kader van het adviesrecht (WABO) ongeveer 50 adviezen verleend aan gemeenten of de Omgevingsdienst.
- Het aantal ontvankelijke aanvragen voor [restauratiesubsidies](#) past voor het eerst sinds jaren binnen de beschikbare middelen. Hierdoor heeft de provincie 54 aanvragen kunnen honoreren. Een groot deel vdraagt substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van

het gebouwde erfgoed, vanwege de sterk toegenomen combinatie van restauratie met energiebesparende en energieopwekkende voorzieningen.

- Laagrentedragende financiering uit het [Noord-Holland Fonds voor monumenten](#) heeft de afgelopen jaren veel aftrek gevonden, met name voor maatschappelijk hergebruik van agrarisch en industrieel erfgoed. Er was in 2023 slechts ruimte voor drie leningen.
- Eigenaren van monumenten konden gebruik maken van een duurzaamheidscoach van het provinciale Ontzorgingsprogramma en subsidie ontvangen voor fysieke verduurzamingsmaatregelen.
- Daarnaast ondersteunde de provincie de verdere ontwikkeling van de Adviestool Duurzaam Monument en een toolbox uitvoeringsinstrumenten verduurzaming voor erfgoedpanden. aDit resulteerde ook in een aantal factsheets die eigenaren helpen zelfstandig verduurzamingsproces te realiseren.
- De provincie droeg bij aan de realisatie van een wandelapp die wandelaars langs verduurzaamde monumenten in de Alkmaar voert.
- Om de verduurzaming van culturele panden en monumenten te stimuleren, droeg de provincie in 2023 bij aan de ontwikkeling van de [Groene Menukaart](#) voor bibliotheken.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage		13,1%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 11,3% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage		2,6%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 3,2% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

In het kader van het (mede)siteholderschap van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies, en op basis van het Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022-2025, heeft de provincie in 2023 onder meer de volgende activiteiten ondernomen:

- Begeleiding en subsidiëring van meerdere plannen herstel Liniedijken;

- Advisering rondom ruimtelijke ontwikkelingen binnen het werelderfgoed;
- Opdrachtverlening opstellen Ontwikkelkader Geniedijk Haarlemmermeer;
- Begeleiding en subsidiëring van diverse restauratie en herontwikkelingsopgaven forten;
- Advisering van ruimtelijke plannen rondom de Hollandse Waterlinies;
- Advisering aanvragen monumentenvergunning Hollandse Waterlinies;
- Diverse communicatie-activiteiten rondom het uitdragen en bekend maken van de waarden van het werelderfgoed op provinciaal niveau.
- Daarnaast betaalt de provincie via de begroting mee aan het sitebureau Hollandse Waterlinies, dat namens de 4 betrokken provincies de siteholdertaken richting het Rijk en UNESCO uitvoert.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.4		Behouden en ontwikkelen erfgoed			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.349	6.891	23	6.868
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.260	1.684	804	880
Totaal lasten		8.609	8.575	827	7.748
Totaal baten			-25	-25	
Totaal saldo		8.609	8.550	802	7.748
Storingsen					
6.4.1	Reserve Monumenten	5.532	5.532	5.532	0
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	1.355	1.355	1.355	0
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.265	3.265	0
Onttrekkingen					
6.4.1	Reserve Monumenten	-5.897	-6.378	160	-6.538
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.600	-4.265	-3.265	-1.000
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	-240	240
Resultaat		7.999	8.059	7.610	449

*een positief verschil is voordelig

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

in de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2023 heeft Dorpswerk Noord-Holland haar activiteitenplan uitgevoerd, waaronder het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van hun dorp en de organisatie van bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen.

- Zo werden onder andere in samenwerking met de provincie bijeenkomsten georganiseerd over verkeersveiligheid en onderhoud en beheer van N-wegen.
- In 2023 is Sportservice Noord-Holland een subsidie van € 120.000,- verleend voor het uitvoeren van de kennisfunctie sport. Deze kennisfunctie sport dient als kennisbank voor gemeenten en sportverenigingen voor ontwikkelingen op het gebied van sport binnen het Rijk en de sportbonden.
- Daarnaast helpt Sportservice veel gemeenten met het opstellen van (verplichte) sportakkoorden tussen verenigingsleven, sociale diensten en de gemeente. NOC*NSF heeft, met behulp van een provinciale subsidie in 2022 voor het programma Voel je thuis in de sport, deze werkzaamheden gecontinueerd in 2023. Het budget is specifiek beschikbaar voor Noord-Hollandse verenigingen om inclusiviteit en diversiteit binnen de club bespreekbaar te maken.
- Ook is de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties in 2023 opengesteld. Met middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds heeft de provincie het subsidieplafond verhoogd naar € 2 miljoen. De regeling was opnieuw een groot succes en het subsidieplafond werd binnen enkele weken na opstelling bereikt.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.5		Uitvoeren welzijnstaken			
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	498	497	340	157	
Totaal lasten	498	497	340	157	
Totaal baten					
Totaal saldo	498	497	340	157	
Stortingen					
	0	0	0	0	
Onttrekkingen					
	0	0	0	0	
Resultaat	498	497	340	157	

*een positief verschil is voordelig

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

---

7. Economisch herstel en duurzaamheid

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

In 2020 is het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) ontwikkeld, met als doel de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. Maatregelen zijn uitgevoerd gericht op de drie doelen:

- Vermindering CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

In 2023 is de focus op de uitvoering en de verduurzaming van de gebouwde omgeving doorgezet met als gevolg dat het merendeel van de eerder vastgestelde maatregelen zijn uitgevoerd en hebben bijgedragen aan de gestelde doelen. Het EHDF is inmiddels afgebouwd en de resterende € 53 miljoen is teruggevloeid naar de algemene reserve. Voor de nog doorlopende regelingen zijn middelen overgeheveld naar 2024, zodat deze -inclusief de financiële verplichtingen- afgerond kunnen worden. Motie (M42-2020) is inmiddels afgedaan.

Wettelijk beleidskader

Het EHDF vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader

Provinciaal beleidskader

- [Motie 42](#)
- [Raamwerk uitwerking motie 42 \(1494135/1494136\)](#)
- [Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche \(1494135/1640094\)](#)
- [Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds \(1494135/1805595\)](#)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1911986)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 1494135/1986256
- Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/2143136)
- [Overzicht van alle activiteiten en maatregelen die uitgevoerd zijn in de afgelopen drie jaar](#)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7	Economisch herstel en duurzaamheid			
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	16.617	14.207	14.185	22
Baten	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	16.617	13.409	13.218	191
Stortingen reserves	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	292	-8.718	-8.688	-30

*een positief verschil is voordelig

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector.

- Er zijn twee tranches met maatregelen genomen en voor het vervolg ook in 2023 heeft de provincie meer focus aangebracht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

- Om bij te dragen aan de vermindering van CO₂-uitstoot in de gebouwde omgeving is in februari 2023 de subsidieregeling 'Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland' opengesteld. Het programma heeft een looptijd van meerdere jaren. Alle Noord-Hollandse gemeenten hebben een aanvraag ingediend en inmiddels zijn alle subsidies verleend.
- In juli 2023 is het project Versnellen Energietransitie Woningen gestart. Bij dit project worden woningen in de provincie Noord-Holland met dezelfde kenmerken gezamenlijk verduurzaamd: de contingentenaanpak.

Corporaties

- Inmiddels zijn 4 trajecten gestart waarbij corporaties samenwerken om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie.

Maatschappelijk vastgoed

Het Ontzorgingsprogramma is gericht op het helpen van eigenaren van maatschappelijk vastgoed bij het verduurzamen van hun gebouwen.

- In 2023 zijn er 152 lopende trajecten en zijn inmiddels 197 gebouwen betrokken.

- De subsidieregeling voor de verduurzamingsmaatregelen voor dorpshuizen sluit goed aan op het ontzorgingsprogramma. Inmiddels zijn er 30 aanvragen waarvan er al 25 zijn toegekend.
- Bij de regeling verduurzaming culturele instellingen is het subsidieplafond bereikt in juni 2023. In totaal zijn 30 subsidies verstrekt voor het verduurzamen van gebouwen van culturele instellingen.

Maatschappelijke sector

Bijna alle gemeenten in Noord-Holland (39) hebben gebruik gemaakt van de subsidieregeling 'versterken maatschappelijke sector' om de maatschappelijke sector tijdens en na de coronapandemie te versterken. Er zijn met name projecten ondersteund op het gebied van ontmoetingen faciliteren en het versterken van vrijwilligers(beleid).

Cultuursector

CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen van culturele organisaties.

- In 2023 zijn 29 adviestrajecten voor musea, cultuureducatie instellingen, festivals en (pop)podia gestart, verspreid over heel Noord-Holland.

Met de Noord-Hollandse Cultuurlening kunnen cultuur- en erfgoedorganisaties onder gunstige voorwaarden lenen om te investeren in nieuwe producties, ontwikkeling, groei en innovatie.

- Er zijn vanaf 2022 11 aanvragen gehonoreerd. Door de revolverendheid kunnen steeds nieuwe aanvragen worden gehonoreerd. Bij continuering van deze regeling wordt dit effect versterkt.

Doel van de subsidies Impuls Innovatie en Samenwerking cultuur en erfgoed was om vernieuwing aan te jagen en samenwerking te bevorderen met andere domeinen zoals zorg of onderwijs.

- Er zijn in 2023 29 subsidies verstrekt.

Op basis van de motie M187-2022 Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium is in 2023 dekking (€ 2,7 miljoen) beschikbaar gesteld vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds voor een bijdrage aan de verduurzaming van Artis.

Versterking arbeidsmarkt technieksector

Brancheorganisaties, het Rijk, gemeenten en de provincie in de 5 arbeidsmarktregio's werken samen in techniekcampussen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken.

- Er zijn leer- en werktrajecten opgestart gericht op het leren van digitale vaardigheden en innovatieve toepassingen vergroten voor MKB in de technologiesector (verduurzaming).
- Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers, gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA.

Versterking arbeidsmarkt

Kort na de uitbraak van Corona was de verwachting dat de arbeidsmarkt met hoge werkloosheid te maken zou krijgen.

- In eerste aanleg heeft de provincie, in afwijking van haar reguliere arbeidsmarktbeleid, ingezet op beschikbaar stellen van middelen voor individuele trajecten voor behoud of zij-instroom van (nieuwe) vakmensen.
- Daarnaast heeft de provincie gewerkt aan een goede infrastructuur werkzoekenden naar de structurele tekorten in bouw en techniek te geleiden en op te leiden.
- Dit betekent meer samenwerking organiseren tussen partijen in het sociaal-economisch domein van een arbeidsmarktregio, het onderwijs en het bedrijfsleven. Vanuit het reguliere arbeidsmarktbeleid lag aansluiting bij de provinciale campusstructuur hierin voor de hand.
- Samen met hen en de Technoiecoalitie Noord-Holland is ervoor gezorgd dat elke arbeidsmarktregio een Servicepunt Techniek heeft. Er zijn nieuwe opleidingen gekomen inclusief leer-werklocaties voor kwetsbare groepen en beroepen in de arbeidsmarkt.
- Ook zijn er maatregelen die (digitale) achterblijvers in het MKB ondersteunen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.1		Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
Lasten		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal lasten	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal baten		-798	-967	169
	Totaal saldo	16.617	13.409	13.218	191
Stortingen					
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	144
Onttrekkingen					
7.1.1	Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	-16.325	-22.490	-21.906	-584
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	-370	-589	219
	Resultaat	292	-8.718	-8.688	-30

*een positief verschil is voordelig

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien

8.1.1 Lokale heffingen

8.1.2 Uitkering provinciefonds

8.1.3 Dividend

8.1.4 Financieringsfunctie

8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

8.1.6 Onvoorzien

8.1.7 Vennootschapsbelasting

8.1.8 Overhead

8.2 Bedrijfsvoering

8.2.1 Stelposten

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden

8.2.4 Afrekeningsverschillen

8.0 Overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien conform BBV

Bij het opstellen van deze jaarrekening is gebleken, dat de indeling van de tabellen in dit hoofdstuk, zoals opgenomen in de begroting, niet helemaal voldoen aan de voorgeschreven indeling conform BBV. Omdat de begroting en de jaarrekening gelijk van opbouw moeten zijn én we moeten voldoen aan de wettelijke vereisten, is deze paragraaf 8.0 met tabellen conform BBV toegevoegd en is de opstelling conform de begroting opgenomen vanaf paragraaf 8.1. In komende begrotingen en jaarrekeningen zal dit worden aangepast, waardoor de dubbele informatie overbodig wordt. De cijfers in deze paragraaf 8.0 verschillen niet van de cijfers in 8.1. Het betreft slechts een andere presentatie conform de wettelijke voorschriften.

Budgettabel (x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten	Ontwerp	Actuele	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
	begroting 2023	begroting 2023			
8.1.1 Lokale heffingen	0	0	0	0	
8.1.2 Uitkering provinciefonds	0	0	0	0	
8.1.3 Dividend	0	0	0	0	
8.1.4 Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9	
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	
Baten					
8.1.1 Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395	
8.1.2 Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507	
8.1.3 Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276	
8.1.4 Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120	
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	
Totaal lasten	286	1.700	1.691	9	
Totaal baten	-509.700	-529.982	-538.280	8.298	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-509.414	-528.282	-536.589	8.307	

Budgettabel (x € 1.000)

Overhead					
Lasten	Ontwerp	Actuele	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *	
	begroting 2023	begroting 2023			
8.1.8 Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338	
Baten					
8.1.8 Overhead	-205	-205	-386	181	
Totaal lasten	80.410	90.931	82.593	8.338	
Totaal baten	-205	-205	-386	181	
Totaal Overhead	80.205	90.726	82.207	8.519	

Budgettabel (x € 1.000)

Vennootschapsbelasting					
		Ontwerp	Actuele		
Lasten		begroting	begroting	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
		2023	2023		
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
Baten					
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal lasten	1.216	247	434	-187
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	1.216	247	434	-187

Budgettabel (x € 1.000)

Onvoorzien					
		Ontwerp	Actuele		
Lasten		begroting	begroting	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
		2023	2023		
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
Baten					
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal lasten	0	0	0	0
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	0	0	0	0

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Elk programma had in 2023 naast de lasten van dat programma, ook baten die direct tot dat programma behoorden zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten waren niet altijd toereikend om de lasten te dekken.

Tegenover deze nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die in dit overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen. Per saldo vertoont de jaarrekening een positief saldo.

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestonden in 2023 uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. Daarnaast behoren de ontvangen dividenden en het renteresultaat (de financieringsfunctie) tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

De jaarrekening kent naast de 7 inhoudelijke programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Deze onderwerpen zijn, conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), in één overzicht opgenomen onder 8.1.

Onder 8.2 zijn nog een aantal overige posten opgenomen die niet aan een Programma zijn toe te rekenen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel					
La	La	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten					
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
8.1.8	Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338
Baten					
8.1.1	Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507
8.1.3	Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276
8.1.4	Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
8.1.8	Overhead	-205	-205	-386	181

Totaal lasten	81.912	92.878	84.718	8.160
Totaal baten	-509.905	-530.187	-538.665	8.478
Totaal saldo	-427.993	-437.309	-453.948	16.639
Stortingen				
8.1.8 Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	4.740	-3.320
Onttrekkingen				
8.1.8 Reserve Bedrijfsvoering	-1.908	-7.086	-5.633	-1.453
8.1.8 Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
Resultaat	-429.263	-443.757	-455.603	11.846

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf Provinciale heffingen van deze jaarstukken.

Het ontvangen dividend in 2023 bestaat uit ontvangsten van 6 deelnemingen: Alliander, Afvalzorg Holding, Zeehaven IJmuiden, Bank Nederlandse gemeenten, Nederlandse Waterschapsbank en Life Science Fund. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze jaarstukken.

Onder de financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie verstaan. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze jaarstukken. Op de post overige algemene dekkingsmiddelen staat geen budget geraamd. Deze post neemt de provincie mee in dit overzicht omdat het volgens het BBV een verplicht onderdeel is van het overzicht van de structurele algemene dekkingsmiddelen.

Op de post onvoorzien staat geen budget geraamd. Er wordt vanuit gegaan dat tegenvallers binnen het betreffende programma opgevangen moeten worden en daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog gold dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V. en de reclame-opbrengsten op de bushokjes.

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead worden de notities en aanwijzingen van de commissie BBV gevolgd.

8.2 Bedrijfsvoering

Onder 8.2 zijn een aantal posten ondergebracht die niet onder te brengen zijn in één van de 7 inhoudelijke programma's.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten					
8.2.1	Stelposten	19.287	0	-2.706	2.707
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-15
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	0	48	22	26
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-3.674	-4.812	1.138
Baten					
8.2.1	Stelposten	-2.150	-2.150	0	-2.150
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-1.239	-2.742	-3.240	498
Totaal lasten		20.388	-1.351	-5.205	3.855
Totaal baten		-3.389	-4.892	-3.240	-1.652
Totaal saldo		16.999	-6.243	-8.445	2.202
Stortingen					
8.2.5	Algemene Reserve	2.200	3.685	3.685	0
Onttrekkingen					
8.2.3	Reserve Go-gelden	0	-99	-99	0
8.2.5	Algemene Reserve	-26.155	-76.588	-76.588	0
Resultaat		-6.955	-79.244	-81.447	2.203

*een positief verschil is voordelig

In 2023 is gebruik gemaakt van 2 stelposten; één voor toekomstige prijsstijgingen en één voor mogelijke toekomstige tegenvallers. De stelpost prijsstijgingen is gebruikt ter dekking van kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeiden. Het (restant) van de stelpost macro-economische tegenvallers is in 2023 ingezet om het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord te dekken.

Onder de stelposten is ook de 'doorschuif btw' opgenomen. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen aan de provincie is doorberekend en die de provincie kan declareren bij het btw-compensatiefonds.

Naast bovengenoemde zijn onder 8.2.2 'Bedrijfsvoering realiseren' activiteiten verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma's horen: het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef.

Als laatste zijn in dit hoofdstuk ook de mutaties in de algemene reserve opgenomen. De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Het hoge saldo aan onttrekkingen is conform besluiten uit eerdere begrotingen. Het betreft de volgende onttrekkingen of overhevelingen:

- Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;
- Een onttrekking van €22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023.
- Een overheveling van €24 miljoen van de algemene reserve naar de reserve mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

---

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van kengetallen, beschrijft het inventarisatie- en classificatieproces, werkt relevante risico's uit en toont het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor 1 en 4 jaar. Deze bedragen worden vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen. De paragraaf sluit af met de verplichte BBV-kengetallen.

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: 'De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in control zijn' van de organisatie'. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de [kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025](#) en de [Financiële verordening](#). De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen) en de hierin aan te houden risicoreservering ([zie berekening weerstandsvermogen](#)).

Overzicht belangrijkste cijfers

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste cijfers. In de volgende hoofdstukken worden de kengetallen nader toegelicht. In het afsluitende hoofdstuk van deze paragraaf volgt een beoordeling van de kengetallen aan de hand van signaalwaarden.

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023
Bruto risicobedrag	€ 43.843	€ 49.720	€ 49.750	€ 45.796
Hoogte risico's 1 jaar	€ 14.500	€ 19.289	€ 31.289	€ 29.200
Hoogte risico's 4 jaar	€ 29.600	€ 34.972	€ 34.900	€ 33.013
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	8,5	8,6	3,8	4,09
Weerstandsvermogen 4 jaar	21,4	21,6	18,5	23,73
Kengetallen				
Netto schuldquote	103%	41%	129%	67%
Gecorrigeerde netto schuldquote	86%	23%	113%	50%
Solvabiliteitsratio	52%	69%	39%	61%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2%	7%	0%	-5%
Belastingcapaciteit	81%	81%	91%	81%

* Overige niet-gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en de daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.

Risico's

Binnen de organisatie wordt continu risicomanagement uitgevoerd. 2 keer per jaar worden de risico's opgehaald en tegen de weerstandscapaciteit gehouden. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto risicobedrag (gevolg) van € 100.000,- of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt een risicoscore gegeven (gevolgklasse x kansklasse). Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore.

<i>Gevolgklasse 4</i>	4	8	12
<i>Gevolgklasse 3</i>	3	6	9
<i>Gevolgklasse 2</i>	2	4	6
<i>Gevolgklasse 1</i>	1	2	3
	<i>Kansklasse 1</i>	<i>Kansklasse 2</i>	<i>Kansklasse 3</i>

Tabel 1: Risicoscore

Alleen risico's met een risicoscore van 4 of hoger worden vermeld in onderstaande risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
Strategische risico's			
1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
2. Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
4. Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
5. Deelneming PDENH	€ 6.785.021	4	Weerstandsvermogen
6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	8	Weerstandsvermogen
7. Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	Weerstandsvermogen
Externe risico's			
8. Dividenduitkering	€ 2.562.500	6	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen leiden tot schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, met mogelijk faillissement als gevolg, dan is het mogelijk dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktvalen, en een wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt. Ook handhavend optreden namens de provincie of het intrekken of weigeren van de vergunning door de provincie kan een rol spelen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het

mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico is mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzettingen bij een natuurontwikkelingsproject. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten.

De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil wordt doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een nul-meting gedaan. De provincie blijft het waterpeil in het gebied tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen.

Treedt er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

4. Lening Nationaal Restauratiefonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bestaande bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 10% van het geïnvesteerde vermogen. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook al een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3-subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 alsnog Europese middelen voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025, het einde van het POP3, verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 heeft de provincie voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is aandeelhouder in ROM InWest voor € 40 miljoen. Het totaal kapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30% opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

De ROM InWest is nu 2 jaar in functie. In 2023 heeft de ROM 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor € 7,3 miljoen. Het totaalbedrag dat de ROM heeft geïnvesteerd is € 9,7 miljoen cumulatief. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

Externe risico's

8. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet worden uitgekeerd.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierin worden mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken en worden eventueel maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Overige risico's niet-gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en waarvan de omvang en eventuele schade nog niet verder te kwantificeren zijn. Denk hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de rijksoverheid om stikstof te verminderen, hebben gevolgen voor de snelheid en kosten voor het uitvoeren van provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend is. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Indexering op begrotingen omgevingsdiensten

Hier is sprake van als de indexering op de begrotingen van de verschillende omgevingsdiensten hoger uitkomt dan eerder is begroot. Het gaat hier om de gewogen indexeringcijfers ten aanzien van cao en prijsinflatie materiele kosten. Timing van deze indexering is afhankelijk van de gemeentelijke cao-onderhandelingen, waarvan de afsluiting niet samenvalt met de provinciale planning- en controlcyclus. Dit kan leiden tot onverwacht hogere kosten.

De provincie heeft als deelnemer in de gemeenschappelijke regelingen het recht om een zienswijze in te dienen op de begrotingen van de omgevingsdiensten. Bij het afsluiten van de uitvoeringsprogramma's kan de provincie het totaal af te nemen dienstenpakket proberen te verminderen om de effecten van het risico te beperken. Het risico loopt de provincie eens per jaar en komt elk jaar terug sinds de provincie deelneemt in de gemeenschappelijke regelingen. De hoogte van het risicobedrag kan niet worden bepaald. Het risico heeft zich voorgedaan in 2023.

Klimaatverandering

De klimaatverandering is merkbaar in de wereld. Ook op de wegen en waterwegen van de provincie heeft het klimaat invloed. Dit brengt meerdere risico's met zich mee. Als beheerder wordt zij geconfronteerd met grote afwisseling van natte en droge periodes en meer waterafvoer rond wegen en waterwegen. Het ontwerp van de infrastructuur is gebaseerd op klimaatuitgangspunten waar minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infrastructuur en omgeving niet op is ingericht. Dit kan leiden tot schade bij wegen.

Ook kunnen dijken last krijgen van klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op wegen en waterwegen. Dit heeft weer gevolgen voor de fundering van wegen, bruggen of viaducten. Door het monitoren van het provinciaal areaal houdt de provincie deze risico's in beeld.

Faunaschade

Onder programma 5.2 'Beheren van natuur' wordt rekening gehouden met faunaschade. De hieraan gerelateerde tegemoetkoming varieert door verschillende externe componenten waar de provincie geen invloed op heeft. Hierdoor loopt de provincie het risico dat de compensatie hoger uitvalt dan oorspronkelijk begroot.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben, omdat de verwachte (begrote)

vervangopgave en onderhoudslasten af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld, waardoor voorspellingen steeds nauwkeuriger worden.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat het zelf getroffen zal worden. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde securitynormen en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op cyberincidenten. Als een cyberincident zich voordoet, kan dit leiden tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt beperkt de toegang hiertoe voor werkgevers met als gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Dit geldt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan de doorloop van projecten en het behalen van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, heeft dit vertraging in de projecten tot gevolg.

Verloop risico's

In de kadernota Risicomanagement en Weerstandvermogen is een nieuwe opzet geïntroduceerd voor het presenteren van de geïnventariseerde risico's. Vanaf de begroting 2023 wordt het verloop van de risico's per categorie (strategische en externe risico's) weergegeven. De weergave van het verloop van risico's in de jaarrekening 2023 wijkt hierdoor af van de jaarrekening 2022 waarin dezelfde methodiek als de begroting 2022 werd gehanteerd om de vergelijkingswaarde te verhogen.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 33.688	€ 41.307	€ 42.060	€ 47.938	€ 47.938	€ 43.233	Afname
Externe risico's	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.813	€ 2.563	-
Overig niet-gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 37.201	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.721	€ 49.751	€ 45.796	Afname

*ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2024

Ten opzichte van de begroting 2024 (stand juni 2023) is het risicoprofiel bij de jaarrekening 2023 (stand februari 2024) gedaald. De afname van € 4 miljoen wordt met name veroorzaakt door het actualiseren van het risicoprofiel van de deelneming PDENH en het opnemen van Innovatiefonds Noord-Holland.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van 4 jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van 1 jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 45,8 miljoen (exclusief PM-posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 29,2 miljoen

Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, komt het berekende risicobedrag voor het komende jaar uit op € 29,2 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 14,7 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (als gevolg van een verbeterde simulatie) en een daling van € 2,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekende hoogte van de risico's voor 4 jaar: € 33,0 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende 4 jaar een risico loopt van € 33,0 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 3,4 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (door verbetering simulatie) en een daling van € 1,9 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit kan eenmalig worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- De algemene reserve;
- De post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- Stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen 1 jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen en bestaat uit:

- De onbenutte belastingcapaciteit;
- De post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, wordt gesproken over incidenten. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het zich voordoen van een incident, inclusief de achtergronden;
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht dient te worden, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd;
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat het niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan Provinciale Staten.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van 1 jaar (incidentele weerstandsvermogen) of 4 jaar (structureel weerstandsvermogen).

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer wordt teruggebracht tot het minimale niveau. Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien					
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Berekende risico's voor 1 jaar					29,20
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					4,09

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		216,85	221,19	225,61	663,65
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	216,85	221,19	225,61	663,65
Totale weerstandscapaciteit					783,22
Berekende risico's voor 4 jaar					33,00
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					23,73

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen betreft een actueel overzicht van de risico's afgezet tegen het huidige weerstandsvermogen. Daarom wordt deze vergeleken met de meest recente analyse, in dit geval de begroting 2024 zoals berekend in september 2023.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 4,09 bedraagt (was 3,8 bij begroting 2024). Deze lichte toename komt doordat het gesimuleerde risicobedrag is afgenomen sinds de begroting 2024.

Volgens de 25%-norm, zoals opgenomen in de financiële verordening, zou de algemene reserve minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen (à € 446 miljoen) moeten bedragen. De stand van de algemene reserve eind 2023 is € 119,6 en voldoet hiermee aan de minimale stand van € 111,5 miljoen.

Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 23,73 (was 18,5 bij begroting 2024). Ook deze verhoging wordt veroorzaakt doordat het gesimuleerde risicobedrag (voor 4 jaar) is afgenomen.

Zowel het incidentele en structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusie

Bij de begroting 2024 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 44,3 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 29,2 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 33,0 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2024 bedraagt € 120 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 4,1. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 783 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 23,7. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen')

	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
1. Netto schuldquote	41%	103%	67%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	23%	86%	50%
3. Solvabiliteitsratio	69%	52%	61%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	2%	-5%
6. Belastingcapaciteit	81,3%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

1. Berekening netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	153
C Overlopende passiva (art. 49)	403	615	432
D Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	136
F Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G Overlopende activa (art. 40a)	60	29	54
H Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	586
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	41%	103%	67%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

In voorgaande jaren had de provincie voldoende eigen middelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat dit de is verandert in een situatie waarbij de provincie geld heeft moeten lenen. De schuldquote

loopt sterk op door oplopende verplichtingen (overlopende passiva). Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen, wordt sinds 2023 geld geleend.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	153
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	615	432
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	101	99	100
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	136
F	Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	29	54
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	586
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%		23%	86%	50%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Zie voor opmerkingen hetgeen onder de netto schuldquote is gemeld. Zoals hierboven is vermeld, zit het verschil in het feit dat bij deze berekening ook de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met de netto schuldquote is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Bij jaarrekening ultimo jaar		Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Eigen vermogen (art. 42)	1.009	755	984
B	Balanstotaal	1.460	1.445	1.600
Solvabiliteit A/B * 100%		69%	52%	61%

* 2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De daling wordt veroorzaakt door een afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen) en de sterk stijgende verplichtingen (zie schuldquote).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c))	560	567	586
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	0%	0%	0%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie beschikt niet over in exploitatie genomen gronden. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A Totale structurele lasten	450	488	570
B Totale structurele baten	524	528	574
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	34	30	34
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	1	1
E Totale baten	560	567	586
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	7%	2%	-5%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is er in 2023 voor het eerst sprake van een negatief percentage.

Naar verwachting is dit vanaf de begroting 2024 weer een positief percentage. Een nadere opbouw van de baten en lasten staat in onderdeel 5.1.3. van deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar 't' (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar 't-1' (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,7	83,7	83,7
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,1%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde qua heffing van opcenten doordat de provincie het [laagste opcententarief](#) van alle provincies heeft. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2024 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 217 miljoen.

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om deze, en het verwachte verloop, in relatie met elkaar te bekijken en tegen een norm te houden. In het overzicht hieronder zijn signaalwaardes, verkregen vanuit het Rijk, opgenomen, er is geen harde norm waar de provincie zich aan dient te houden. Signaalwaarden 6 en 7 zijn interne richtlijnen vastgelegd in de financiële verordening en kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	JR 2021	JR 2022	JR 2023	Begr 2024
1a NSQ	< 90%	90 - 130%	> 130%	17%	41%	67%	129%
1b NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 90%	90 - 130%	> 130%	-2%	23%	50%	113%
2 Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	73%	69%	61%	39%
3 Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%
4 Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	> 0%	7%	7%	-5%	0%
5 Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	81,80%	81,30%	81,10%	91%
6 Weerstandsratio 1 jaar	> 1,5	0,8 - 1,5	< 1,5	13,6	19,3	4,09	3,8
7 25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	36%	30%	27%	18%

De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2024 is er sprake van risico doordat er vreemd vermogen wordt aangetrokken ter financiering van bedrijfsprocessen. Het aantrekken van vreemd vermogen zet zich door, waardoor er vanaf 2025 sprake is van een verhoogd risico profiel.

De verwachte solvabiliteitsratio wordt vanaf 2024 een risico. Deze daalt de komende jaren van ongeveer 61% naar circa 26%. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de omvang van het eigen vermogen (voornamelijk de reserves) en een toename van het balanstotaal. Dit laatste wordt vooral veroorzaakt doordat de investeringen in materiële vaste activa en financiële vaste activa de komende jaren toenemen.

De provincie Noord-Holland heeft geen grondexploitatie. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties of risico's te verwachten.

Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten in 2023 naar verhouding minder gestegen ten opzichte van de structurele lasten. Naar verwachting is dit vanaf 2024 weer een positief percentage. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.

Noord-Holland heeft het laagste opcententariaf van alle provincies. Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9%) lag in 2023 onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 84%). Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de jaarrekening 2023 van € 217 miljoen. De verhoging van de opcenten in 2024 verlaagt de onbenutte belastingcapaciteit, maar blijft onder de 95%. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De weerstandratio voor 1 jaar laat zien in hoeverre de provincie de gesimuleerde risico's kan dekken. Deze is en blijft ruimschoots boven de waarde 1, waardoor de provincie in staat is tegenvallers op te vangen. Dit is met name dankzij de algemene reserve welke minimaal gelijk dient te zijn aan het bedrag dat overeenkomt met weerstandratio 1. Daarnaast dient de algemene reserve te voldoen aan de 25% norm. In 2023 voldoet de algemene reserve aan beide normen. Vanaf 2024 lijkt de algemene reserve niet meer aan de 25% norm te voldoen.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de cijfers in de jaarrekening 2023 een positief beeld geven. De situatie in 2024 en verder dient nauwkeurig gemonitord te worden om te voorkomen dat de cijfers zich verder negatief ontwikkelen. Dit betekent dat we - in aanloop naar de begroting 2025 - de genomen maatregelen zullen evalueren.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Algemeen

Samenstelling provinciale kapitaalgoederen

De provincie is beheerder en eigenaar van kapitaalgoederen. Het beheer en onderhoud maakt onderdeel uit van de begroting van de provincie. Kantoorpanden, Archeologiemuseum Huis van Hilde, steunpunten en (vaar)weginfrastructuur zijn hier onderdeel van. De beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen op een afgesproken kwaliteitsniveau in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Verder is het op orde zijn van de cybersecurity van groot belang om misbruik van de kapitaalgoederen te voorkomen. Het op een duurzame wijze streven naar een goed beheer en onderhoud is daarbij een vereiste. De provincie beheert circa 650 km wegen, 380 km fietspaden, 50 km busbanen, 250 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), dynamisch verkeersmanagement (DVM) systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbedieningscentrale, 14 gebouwen (waarvan 4 gehuurd) gerelateerd aan de provinciale infrastructuur en 7 panden voor de huisvesting van de ambtelijke en politieke organisatie en het archeologische museum en depot.

Duurzaamheid kapitaalgoederen

Duurzaamheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Maar ook het gebouwbeheer levert een bijdrage aan de gestelde duurzaamheidsdoelen door het uitvoeren van de routekaart energie-neutrale gebouwen. Onder het motto 'doelmatig en duurzaam' spelen deze onderwerpen op dit moment een belangrijke rol. Het handelen van de provincie is gericht op duurzaamheid. Dit betekent dat ook voor het technisch en operationeel beheer van de infrastructuur geldt dat de provincie in 2030 de hoeveelheid CO₂-emissie, het primaire materiaalgebruik minimaal hebben gehalveerd, energieneutraal zijn, de biodiversiteit en de klimaatadaptiviteit hebben bevorderd en stikstof en fijnstof hebben beperkt. Dit kan invloed hebben op kwaliteitseisen die de provincie gewend is te stellen (bijvoorbeeld bij alternatief maaibeheer), maar ook op de vanzelfsprekendheid waarmee de infrastructuur is aangelegd voor 'de eeuwigheid', uitgaande van eindeloze groei.

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2023 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciale doelstellingen. Thema's die steeds meer aandacht krijgen zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van de provinciale doelen) en innovatie. Voor deze extra vereisten en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt geleerd, bijgestuurd en geacteerd op de opgedane ervaringen. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten. Dit afwegingskader kan vervolgens leiden tot aanpassingen in de programmering van de studiefase, de planfase en uitvoeringsfase.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	0%	43%	57%	0%	0%	100%	95%	100%
Overige wegen	C	4%	47%	29%	17%	3%	100%	95%	98%
Fietspaden	B	43%	32%	20%	4%	1%	100%	95%	95%
Busbanen (incl. haltes)	B	7%	4%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	95%	96%

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel of kantoor aan derden.

In 2023 is een nieuw contract voor het technisch beheer en onderhoud (TBO) aanbesteed. Hierin zijn naast de nieuwbouw panden ook de historische panden opgenomen. Het TBO is opgedeeld in 3 delen:

- Vast onderhoud/maincontract;
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor de nieuwbouw kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde en voor de oudbouw panden Paviljoen Welgelegen, Dokterswoning en Paviljoenslaan 3 en 5 is één “maincontract” afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. In 2023 is de aanbesteding van het nieuwe maincontract TBO afgerond en gestart vanaf 1 juli 2023.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig onderhoud aan alle panden, werkt de provincie vanaf 1 juli 2023 met een jaarplan voor het onderhoud. Dit jaarplan is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Het bevat het planmatig onderhoud op bouwkundig en installatietechnisch gebied. Voorbeelden hiervan zijn schilderwerk, dakrenovatie, vervangen gebouwbeheersysteem en vervangen warmtepomp. Het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van dat jaar gehouden inspecties. Wijzigingen in het meerjarenplan, bijvoorbeeld het naar voren halen of naar achter schuiven van onderhoud, zorgt voor aanpassingen in het jaarplan.

Er is onderhoud uitgevoerd aan onder andere de inbraakinstallatie en de dakveiligheid op Paviljoenslaan 3 en 5. Er is schilderwerk uitgevoerd op Paviljoenslaan 3 en 5 in Paviljoen Welgelegen en in Dreef 3. De vloer van de Statenzaal is onderhouden en er zijn draagbalken vervangen. De bronpomp van de warmtekoudeopslag Dreef 3 en delen van de plafondplaten zijn vervangen. Vochtproblemen op Dreef 3 en lekkage op het Houtplein zijn opgelost. Op het Houtplein is de bamboevloer op het ontmoetingsplein vervangen en zijn herstellingen gedaan aan de keukenkoelinstallatie. De koeling van de ICT-ruimte is vervangen en er is een begin gemaakt met het bijplaatsen van 1-persoons werkplekken.

De kosten voor vast onderhoud en planmatig onderhoud zijn opgenomen onder H in de tabel.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud bestaat uit het oplossen van storingen, niet geplande (kleine) onderhoudswerkzaamheden en aanpassingen aan panden. De kosten voor niet-planmatig onderhoud zijn opgenomen onder I in de tabel.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Infrastructuur (wegen en vaarwegen)

Bestuurlijke afspraken over het te realiseren beeldkwaliteitsniveau (zie onderstaande tabel) voor 2023 gaven aan op welke wijze infrastructuur aan veiligheids- en kwaliteitseisen moet voldoen. De instandhouding van de provinciale infrastructuur legde daarmee beslag op de provinciale begroting. Er is de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie heeft stappen gezet in verdere ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema's die aandacht hebben zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van onze doelen) en innovatie.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de [Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen \(NIKG\)](#). Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt.

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast- en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie. Vanaf april 2023 is er een nieuw contract voor het beheer van de provinciale tunnels in de markt gezet. Verkeersmanagement is met ingang van juni 2023 in de vorm van een iDienst uitbesteed. Het verkeersmanagement vindt dan plaats vanuit een centrale in Rotterdam. De activiteiten vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp zullen dan ook verder worden afgebouwd.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot 2023	Besteed 2023	Vershil
A. Groot onderhoud gepland	€ 24.207.000	€ 23.162.364	€ 1.044.636
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 235.000	€ 1.700.382	-€ 1.465.382
C. Vast onderhoud wegen	€ 3.508.000	€ 5.104.762	-€ 1.596.762
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 36.796.000	€ 35.711.977	€ 1.084.023
E. Tunnels	€ 7.983.000	€ 7.898.453	€ 84.547
F. DVM-areaal wegen	€ 6.791.000	€ 5.234.440	€ 1.556.560
G. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.508.100	€ 1.408.100	€ 100.000
H. Correctief onderhoud gebouwen	€ 487.000	€ 439.000	€ 48.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 81.515.100	€ 80.659.478	€ 855.622

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot 2023	Besteed 2023	Vershil
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 3.787.000	€ 2.504.302	€ 1.282.698
B. Beheer vaarwegen	€ 1.127.000	€ 676.371	€ 450.629
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.754.000	€ 3.779.661	-€ 25.661
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 4.584.000	€ 4.525.472	€ 58.528
E. DVM areaal vaarwegen	€ 3.335.000	€ 3.217.308	€ 117.692
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	€ 16.587.000	€ 14.703.114	€ 1.883.886

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\);](#)
- [Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden;](#)
- [Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\);](#)
- [Financiële verordening Noord-Holland 2023;](#)
- [Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020;](#)
- [Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.](#)

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling wordt toegelicht wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2024 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Want het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

Liquiditeitsprognoses

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investerings worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering of project en de rentelasten voor een

afgesloten lening. De rentekosten worden toch aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend, zodat inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's evenals het aantrekken van vreemd vermogen wanneer er een tekort aan liquide middelen dreigt te ontstaan.

In 2023 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies aangezien de liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

De provincie heeft in 2023 voor het eerst vreemd vermogen moeten aantrekken in de vorm van kortlopende kasgeldleningen. Het per 31 december 2023 uitstaande bedrag aan opgenomen kasgeld leningen bedraagt € 100 miljoen.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de overtollige middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de 2 volgende hoofdactiviteiten:

- Rekening-courantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldogereguleatie wordt geregeld door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken we gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Vanwege de aflopende overtollige middelen en het ontstaan van een financieringsbehoefte zijn er in 2023 geen overtollige middelen bij overige overheden uitgezet.

Financieringstekort

Ook voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van financiering op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop naar het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut worden gehandeld.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2023 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasury specialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2024 een gelijkblijvende rente verwachten. Ondanks dat en gezien de ontwikkeling van saldo in de schatkist is besloten om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.

De provincie had eind 2022 bij de schatkist € 35,37 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2023 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 30,33 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 5 februari 2024 bij een deposito van 20 jaar een rente op van 2,77%. De rente op de rekeningcourant bij de schatkist bedraagt op dezelfde peildatum 3,82%.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet financiering decentrale overheden (fido) stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2023 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, ondanks dat er in 2023 kasgeldleningen waren aangetrokken om aan de financieringsbehoefte van de provincie te voldoen. Het uitstaande bedrag aan kasgeld leningen op 31 december 2023 bedroeg € 100 miljoen.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2023 niet over lang vreemd vermogen beschikt. In 2024 is er een langlopende lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangetrokken om onze kortlopende financiering te verlagen en een mogelijke overschrijding van de kasgeldlimiet te voorkomen.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2023 (bedragen x € 1.000)

Stappen (1-4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) - (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 2.917	€ 30.260	€ -27.343	€ 84.254
Gemiddelde Kw 2	€ 66.250	€ 61.290	€ 4.960	€ 51.951
Gemiddelde Kw 3	€ 42.917	€ 19.090	€ 23.827	€ 33.084
Gemiddelde Kw 4	€ 86.327	€ 30.628	€ 55.699	€ 1.212
(4) Gemiddelde van (3)	€ 49.603	€ 35.317	€ 14.286	€ 42.625
Stappen (5-9)	Variabelen			Bedragen
(5)	Kasgeldlimiet			€ 56.911
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet			€ 42.625
(6b) = (4>5)	overschrijding van de kasgeldlimiet			Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting			€ 813.010
(8)	Percentage regeling			7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet			€ 56.911

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid wordt weerspiegeld in het renteresultaat van de provincie. In 2023 heeft de provincie rentebaten van bijna € 2,82 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen korter lopend dan 1 jaar en ook deels door de rentevergoeding op de schatkist die in 2023 gestegen is. De rentelasten voor 2023 bedroegen € 1,62 miljoen en bestonden met name uit rentelasten voor opgenomen kasgeldleningen. De rentebaten over 2023 zijn iets hoger dan begroot door een hogere rentevergoeding bij de schatkist dan verwacht.

	Begroot 2023	Realisatie 2023
Rentelasten	€ 1.700	€ 1.619
Rentebaten	€ 2.514	€ 2.826

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten en baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2023 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

Bronnen:

[Rentestanden decentrale overheden | Schatkistbankieren | DSTA.nl](#)

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijke opgaven van de provincie zijn veelomvattend en - vanwege de onderlinge verwevenheid - in toenemende mate complex. Deze opgaven vragen om goede samenwerking, zowel intern als extern met betrokken medeoverheden en andere partners. De provincie heeft de ambitie om bij deze maatschappelijke opgaven het coördinerend middelpunt van de regio te zijn. In 2023 is de organisatievisie 'Samen wendbaar vooruit' vastgesteld. Door wendbaar, vernieuwend en professioneel te zijn, door te weten waar we van zijn en waar we goed in zijn, kunnen we met de andere partijen de ruimtelijke en economische puzzel samen leggen.

Voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven en het uitvoeren van wettelijke taken overeenkomstig de organisatievisie is een robuuste én wendbare bedrijfsvoering onontbeerlijk. Door professionele advisering, facilitering en ondersteuning zorgt goede bedrijfsvoering ervoor dat de organisatie goed presteert en functioneert: doeltreffend, doelmatig en rechtmatig. Bedrijfsvoering raakt niet alleen het interne functioneren van de organisatie, maar ook de in- en externe samenwerking en het politieke besluitvormingsproces.

Voor het onderhoud en doorontwikkeling van de bedrijfsvoeringsfunctie heeft de provincie in 2023 aan de volgende thema's gewerkt:

- Professionalisering en inzet van gebundelde expertise;
- Digitalisering en datagedreven werken;
- Bedrijfsvoeringssystemen die het functioneren en presteren ondersteunen;
- Kaderstelling;
- Sturing & beheersing.

Professionalisering

De provincie richt zich op een optimale inzet van het personeel. In de cao 2022-2023 stond 'Duurzame inzetbaarheid' centraal. Hier is verder vorm aan gegeven. Zo werden de medewerkers gestimuleerd om zich te ontwikkelen tot professionals die binnen en buiten de provincie samenwerken aan de maatschappelijke opgaven. Er is geïnvesteerd in opleiding en training, waarbij het leren steeds meer online plaatsvindt tijdens en in het werk. Vakkennis, samenwerking, talentontwikkeling en integriteit zijn hierbij belangrijke onderwerpen geweest.

De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM- beleid is voortgezet en actief uitgevoerd. Zo is geïnvesteerd in bewustwordingstrainingen, lezingen en activiteiten.

Met strategische personeelsontwikkeling is naar het gewenste personeelsbestand, nu en in de toekomst gekeken. Ondanks de krappere wordende arbeidsmarkt, is het gelukt om actief talentvolle mensen aan te trekken en aan de provincie te binden. In 2023 is ook aandacht aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever besteed.

Hybride werken vroeg om verandering en uitbreiding van faciliteiten. In 2023 zijn aanpassingen doorgevoerd die hybride overleggen makkelijker hebben gemaakt en is een aanbesteding gestart om de faciliteiten voor videovergaderen te moderniseren. Ook is een start gemaakt om in het kantoorgebouw extra voorzieningen te treffen voor samenwerken, ontmoeten en in stilte werken.

Er is ingezet op een gezond werkklimaat. De provincie heeft actief instrumenten aangeboden die de vitaliteit van de medewerkers bevorderen. Ook is een nieuw beleid ontwikkeld rond psychosociale arbeidsbelasting.

Verder is in 2023 het intranet van de provincie vernieuwd.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2023 is verder gewerkt aan de doelen uit de Geactualiseerde Datastrategie (2021-2023). Er zijn bijvoorbeeld verdere stappen gezet in het ontwikkelen van dashboards en analyses voor het sturen en monitoren van de bedrijfsvoering. Eind 2023 is een evaluatie uitgevoerd over de werking van de datastrategie, de huidige status van de doelstellingen en het vervolg. Het gros van de acties is gerealiseerd en de strategie heeft de beoogde aanjagende en structurerende functie vervuld.

Verder is de ontwikkeling van medewerkers en leidinggevendenden op het gebied van digitalisering en datagedreven werken verder gestimuleerd, door specifieke opleidingen en trainingen. Ontwikkeling van nieuwe technologie, zoals ChatGPT, hebben het afgelopen jaar een enorme vlucht genomen. Er zijn daarom stappen gezet om het bewustzijn van provincie-medewerkers te verhogen, onder andere door workshops over veilig en ethisch gebruik.

Ook zijn in 2023 stappen gezet richting nieuwe ICT-basisdiensten. Zo is gestart met de aanbesteding van de Cloud- en Werkplekdiensten, inclusief Service- en Integratieondersteuning. Hiermee zal een nieuwe leverancier worden gecontracteerd, die de werkplekdiensten levert. Die diensten leggen de basis onder het werk van alle provincie-medewerkers. Daarnaast is er het afgelopen jaar gewerkt aan een Cloud-transitie. De provincie Noord-Holland heeft, evenals veel (overheids)organisaties, gekozen voor het optimaal inzetten van de zogeheten publieke cloud in plaats van data-opslag in het traditionele datacenter. Mede door de Cloud-transitie is het afgelopen jaar het digitaal samenwerken veranderd. De overstap naar SharePoint wordt in 2024 afgerond. Alle medewerkers zijn voorzien van een nieuwe digitale werkplek, waardoor we veilig en op een gebruikersvriendelijke manier kunnen delen en samenwerken. Ook met derden. De nieuwe digitale werkplek is goed ontvangen door de medewerkers.

Bedrijfsvoeringssystemen

In 2023 is een aanvang gemaakt met de modernisering van de bedrijfsvoeringssystemen voor financiën, inkopen en personeelsbeheer. Dat is nodig omdat de huidige systemen verouderd zijn en uiterlijk in 2027 vervangen dienen te worden, bij voorkeur in één nieuw kernsysteem. Dit is een meerjarig traject, waarmee we in de bedrijfsvoering beter in staat zullen zijn data-gedreven en efficiënter te werken met zoveel mogelijk standaard en gebruiksvriendelijke applicaties. De overstap naar een nieuw kernsysteem wordt voorzien per 1 januari 2027.

Daarnaast is in 2023 gestart met het implementeren van het nieuwe subsidiesysteem, dat in het eerste halfjaar van 2024 in gebruik wordt genomen.

Kaderstelling

De provincie vertaalt externe regels naar interne kaders die sturend én faciliterend zijn voor het primaire proces. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk en praktisch toepasbaar zijn in de context van de opgaven van de provincie.

In 2023 heeft de provincie verdere invulling gegeven aan het inkoopbeleid dat in 2021 is vastgesteld. In 2021 is het kader 'Externe capaciteit' opgesteld. Hierin zijn onder andere

spelregels opgenomen voor de inzet van externe capaciteit. Gezien de arbeidsmarktontwikkelingen, de ontwikkelingen op de inhuurmarkt en de nadere invulling vanuit het Rijk van de wet DBA, is in 2023 gewerkt aan herziening van dit kader. Afronding daarvan zal in 2024 plaatsvinden.

In het kader van fiscale beheersing en naleving van het gesloten horizontaal toezichtconvenant met de Belastingdienst, is het tax control framework in 2023 verder uitgebreid en doorontwikkeld binnen de provincie Noord-Holland.

Sturing en beheersing

Sturing op het behalen van de doelstellingen van de provincie vindt plaats via de planning & controlcyclus. In 2023 lag de focus op het ondersteunen van de coalitieonderhandelingen en het zorgen voor een robuust financieel kader. De ontwikkelingen bij het Rijk (contourennota) zijn hiertoe nauwlettend gevolgd.

De focus van interne beheersing heeft zich gericht op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij is de aandacht uitgegaan naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Ten behoeve van de doelmatigheid en doeltreffendheid worden ook zogenoemde 217a onderzoeken uitgevoerd.

Verder is gewerkt aan het verder inrichten en uitwerken van een controlframework dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control als opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. Deze elementen vormen de basis voor interne voortgangsgesprekken ter versterking van de interne beheersing. In 2023 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor een Governance, Risk en Compliance tool. Deze aanbesteding heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid, maar krijgt een vervolg in 2024.

In deze jaarstukken geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het kunnen afgeven van deze verantwoording. De kaders hiervoor zijn in december 2023 vastgesteld door Provinciale Staten.

Kosten bedrijfsvoering

De sturing en beheersing van de capaciteitskosten hebben in 2023 extra aandacht gekregen binnen de organisatie. Externe onzekerheden over tijdelijke en specifieke financiering van doelen door het Rijk (via SPUK's) hadden en hebben invloed op de wijze waarop de capaciteit financieel gedekt en ingezet wordt. Deze trend zal zich ook in 2024 en verder doorzetten en heeft komende tijd de nadrukkelijke aandacht.

De totale capaciteit bestaat uit inhuur en eigen medewerkers en wordt zowel ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) als voor de begrotingsprogramma's.

Verschil begroot - gerealiseerd in de programma's uitgesplitst naar lonen en inhuur

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	118,9	111,0	-7,9
Inhuur	15,1	18,5	3,4
Overige kosten	5,6	5,8	0,2
Totaal	139,6	135,3	-4,3

In 2023 zijn € 4,3 miljoen minder capaciteitskosten toegerekend aan de exploitatie dan begroot. Dit komt door onder andere door openstaande vacatures en het kopen van verlofuren door medewerkers. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Het kopen van verlof is een financieel voordeel voor de provincie, doordat er steeds verlof wordt gekocht door de medewerkers. Hiervoor is een voorziening gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.

Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. In de huidige arbeidsmarkt is het zelfs moeilijk om deze openstaande plekken in te vullen met duurdere inhuur-medewerkers.

Toerekening aan de programma's en investeringen

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurd capaciteit volgens het capaciteitssturingbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld met een verdeelsleutel op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten aan de programma's en investeringen

Bedragen x € 1.000.000 Programma	A. Laatste begrotingswijziging		B. Voor inhuur ingezet		C. Gerealiseerde toerekening		Verschil begroot - gerealiseerd (A+B-C)	
	€	% LBW	€	% na LBW	€	%	€	%
1. Openbaar bestuur	11,1	8,0%		8,0%	11,0	7,5%	0,2	0,5%
2. Klimaat en Milieu	9,3	6,7%		6,6%	9,3	6,3%	0,0	0,3%
3. Ruimte en Water	11,1	8,0%		8,0%	11,1	7,6%	0,1	0,4%
4. Bereikbaarheid	28,7	20,7%		20,6%	28,3	19,4%	0,4	1,2%
5. Groen	16,0	11,5%	0,03	11,5%	16,0	10,9%	0,1	0,6%
6. Economie, cultuur en welzijn	5,5	3,9%		3,9%	5,3	3,6%	0,2	0,3%
7. Economisch herstel en duurzaamheid	0,9	0,6%		0,6%	0,9	0,6%	-0,1	0,0%
8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	56,4	40,6%	0,47	40,8%	53,4	36,5%	3,5	4,2%
TOTAAL Programma's	139,1	100%	0,50	100%	135,3	92,5%	4,3	7,5%
Ten laste van investeringskredieten	11,2	-	-	-	11,0	7,5%		
TOTAAL GENERAAL	150,3	-	0,50	-	146,2	100%		

Het begrote toerekeningspercentage wordt in principe ook gebruikt voor de realisatie. Conform het capaciteitsbeleid zijn er twee redenen waarom het gerealiseerde percentage toch iets afwijkt van het begrote percentage.

1. Onderliggend in de organisatie wordt het toerekeningspercentage verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau. Omdat niet alle directies in gelijke mate werken aan de programma's, ontstaan kleine afwijkingen van de begrote percentages op programmaniveau.
2. Na de laatste begrotingswijziging kan er nog extra capaciteit worden gekocht van budget dat is begroot als opgavenbudget. Het betreft € 0,03 miljoen voor programma Groen en € 0,47 miljoen voor programma Overzicht Financiën en bedrijfsvoering (Kolom B in de tabel). Ook dit veroorzaakt minimale verschuivingen in de percentages.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de provincie Noord-Holland. Artikel 3.5 van de Wet open overheid bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Met deze paragraaf legt de provincie een beschrijvende verantwoording op hoofdlijnen af over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de 3 speerpunten van de Wet open overheid: passieve openbaarmaking, (verbetering van) de informatiehuishouding en actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

In 2023 zijn er 111 Woo-verzoeken ingediend en in behandeling genomen, een daling van circa 10% ten opzichte van 2022. Voor de behandeling van Woo-verzoeken is de beleidslijn openheid en transparantie, die in 2022 is uitgevoerd, leidend: transparantie wordt nagestreefd en ieder gevraagd document wordt op inhoud beoordeeld. Daarnaast is de inzet om altijd met de verzoeker in gesprek te gaan en doorlopend contact te houden over de voortgang zodat het verzoek zoveel mogelijk naar tevredenheid wordt afgehandeld. Er zijn in 2023 nagenoeg geen bezwaar- en/of beroepsprocedures ingediend. Ondanks dat de capaciteit van de centrale Woo-unit is uitgebreid en de provincie in onderzoeken hoog scoort op het aantal Woo-verzoeken dat binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld, blijft de afdoeningstermijn een punt van aandacht. De overstap naar het informatiebeheersysteem Windows SharePoint is een belangrijke stap richting het verder op orde brengen van de digitale informatiehuishouding, waarmee de doorlooptijden van de behandeling van een Woo-verzoek zullen verbeteren.

Woo-verzoeken	Aantal	% tijdig (binnen de wettelijke termijn 4 + 2 weken)	% niet tijdig	tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen	niet tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen
2022	127	43%	57%	42	107
2023	111	65%	35%	40	127

Digitale informatiehuishouding

De provincie is voor haar kennis- en documentbeheer in 2023, op één directie na – deze volgt begin 2024 - overgestapt naar de SharePoint Werkomgeving. Dit is een informatiebeheersysteem van Microsoft 365, waar medewerkers efficiënt kunnen samenwerken en waar op geautomatiseerde wijze conform de wettelijke regels en richtlijnen informatie wordt gearchiveerd. Om met het nieuwe systeem te kunnen werken, zijn alle medewerkers getraind door middel van diverse (e-learning) trainingen. Hierbij is aandacht besteed aan de bewuste omgang met informatie en het belang van goed informatiebeheer. Ook is er uitgebreid aandacht besteed aan de richtlijnen voor het voorzien van documenten van metagegevens. Hiermee wordt het zoeken naar informatie eenvoudiger en is de informatie makkelijker en sneller vindbaar. De unit Documentaire Informatievoorziening voert (vanaf 2022) ambtelijk toezicht uit op de naleving van de informatiebeheerkaders in de ambtelijke organisatie. Door dit jaarlijkse toezicht - en ook het up to date houden van het beleid - werkt de provincieorganisatie met dit kwaliteitssysteem samen aan structurele verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Het derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Er moeten 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft vanwege de technische onuitvoerbaarheid van een centraal overheids-breed platform Platform Open Overheidsinformatie(PLOOI), definitief besloten hiermee te stoppen. Daarvoor in de plaats heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken via het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) een Woo-index beschikbaar gesteld. Bestuursorganen publiceren de informatie op hun eigen website en door een digitale link naar de Woo-index is deze informatie vindbaar voor inwoners. Op termijn zal de te publiceren informatie toenemen en zal misschien een publicatieplatform door de provincie moeten worden ontwikkeld om aan de actieve openbaarheid te kunnen voldoen. Nog geen van de 11 categorieën moest verplicht openbaar gemaakt worden. Op dit moment is de huidige publicatie op de website voldoende. De provincie voldoet daarmee aan de inspanningsverplichting.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaot- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door de provincie ter beschikking gestelde bedrag dat zij niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Of het bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in 4 fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel aan 4 omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking heeft als doel de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Deze gelden worden gebruikt om de kosten te dekken van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het

beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemers houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de [kadernota Verbonden partijen 2020](#).

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 besloten Gedeputeerde Staten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of, en zo ja hoe, een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 besloten Gedeputeerde Staten door te gaan met het verkoopproces, hetgeen naar verwachting in 2024 zal worden afgerond.
- De afwikkeling van de liquidatie van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is afgerond in 2023.
- In december 2023 is Solaroad B.V. i.l. ontbonden en de vereffening zal in 2024 worden afgerond.
- De aandeelhouders van Alliander verstrekten in december 2021 een converteerbare lening van in totaal € 600 miljoen aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. In 2021 zijn ook gesprekken met de Staat gestart over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende afsprakenkader is in 2023 getekend.
- Per 1 januari 2023 is het Innovatiefonds Noord-Holland gestart met 2 nieuwe fondsen. Het gaat om het tweede proof-of-conceptfonds (fonds vermogen van € 14,1 miljoen provincie € 4,25 miljoen) in samenwerking met de kennisinstellingen die aandeelhouder zijn in het Innovatiefonds. Daarnaast voeren zij namens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de provincie de Vroegefasefinanciering Noord-Holland uit (fondsvermogen van € 10 miljoen, provincie € 5 miljoen). Eind 2023 is een leningovereenkomst hiervoor getekend en zijn de voorbereidingen getroffen om de eerste middelen in januari 2024 over te boeken.
- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht en omstreken omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.
- Voor 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen te worden aangepast aan de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. In 2023 hebben de meeste college regelingen een zienswijze procedure doorlopen via Provinciale Staten. De regelingen waarin Provinciale Staten alleen of samen met Gedeputeerde Staten deelneemt zijn inmiddels met verzoek tot toestemming voor het treffen van de gemeenschappelijke regeling behandeld door Provinciale Staten.
- In 2024 wordt er gewerkt aan de evaluatie van de verbonden partijen van Noord-Holland. Op dit moment wordt er gesproken over de specifieke invulling hiervan.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2023 circa € 10,5 miljoen aan dividend. Voor 2024 raamt de provincie circa € 6,9 miljoen aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2025 is een bedrag begroot van € 6,9 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen is bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 600.000. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de 4 aandeelhouders: voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Per boekjaar wordt bekeken of de inzet hiervan nodig is.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als risico's verbonden partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.570.000.000	€ 4.749.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.106.000.000	€ 6.877.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 198.000.000	€ 267.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 9.260.000	€ 7.502.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

N.V. Afvalzorg Holding

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 72.863.000	
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 139.978.000	
% belang	90	Resultaat	€ 177.000	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 268.967.000	
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 554.330.000	
% belang	100	Resultaat	€ 11.741.000	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 623.278	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd over 2022 het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, welke nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater.			

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 2.691.403	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.298.225	
% belang	100	Resultaat	-€ 307.900	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces. Er is een non-binding offer ontvangen van Staatsbosbeheer. De gesprekken over de verkoop zijn nog gaande.			

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 121.887.000	€ 123.208.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 21.036.000	€ 22.967.000
% belang	25	Resultaat	€ 1.338.000	€ 1.321.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON) (ontbonden)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€ 719.162	
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 1.480	
% belang	33,30	Resultaat	€ 390.612	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 1.200.000	€ 188.039
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. De vereffening is afgerond en er heeft een slotuitkering plaatsgevonden. De RON is uitgeschreven uit het handelsregister.			

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.279.170	
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 3.698.470	
% belang	49	Resultaat	€ 40.539	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 384.983	€ 425.406
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 2.088.332	€ 1.322.405
% belang	50	Resultaat	€ 322.792	€ 40.423
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.722.416	€ 5.723.316
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 10.241.743	€ 9.229.010
% belang	50	Resultaat	€ 2.152.177	€ 0
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad Beheer B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 74.376.702	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.615.000.000	€4.721.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 107.459.000.000	€110.819.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 300.000.000	€254.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.391.598	€ 1.525.875
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.995.000.000	€2.060.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 71.290.000.000	€73.849.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 143.000.000	€125.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 88.826	€106.591
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.193.691	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 13.569	
% belang	20	Resultaat	€ 899.279	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		€ 372.609
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 51.396.267	
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.748.033	
% belang	100	Resultaat	-€ 2.205.793	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.713.704	€ 10.192.271
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 180.758	€ 4.663.998
% belang	50	Resultaat	€ 600.723	-€ 646.433
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	-€ 10.049	- € 98.605
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 129.884	€ 128.759
% belang	40	Resultaat	-€ 108.019	- € 88.556
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 18.271.978	€ 41.611.829
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 6.015.075	€ 112.197
% belang	33,25	Resultaat	-€ 1.594.635	-€ 2.921.012
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren van innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.797.710	€ 3.027.122
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 14.528.570	€ 13.728.038
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.860.853	€ 4.829.404
		Resultaat	-€ 566.901	-€ 800.533
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€974.572	€ 1.024.894
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€ 1.997.016	€ 2.154.633
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.123.954	€ 2.799.058
		Resultaat	€ 276.066	€ 157.617
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.437.340	€ 1.511.651
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€ 5.232.582	€ 5.203.785
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 615.680	€ 694.281
		Resultaat	€ 141.039	-€ 28.797
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 829.596	€ 848.677
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€ 1.473.147	€ 1.426.103
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 1.094.471	€ 1.097.395
		Resultaat	-€ 287.576	-€ 47.043
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 450.965	€ 556.475
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 720.213	€ 1.080.557
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 6.813.901	€ 6.520.396
		Resultaat	-€ 595.747	€ 428.864
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Beheersregeling Amstel

			2022	2023
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheersregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.			
Publiek doel	Het beheer van de Amstel			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Randstedelijke rekenkamer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 369.912	€ 470.339
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 428.030	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 502.249	
		Resultaat	€ 0	
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Waddenfonds

			2022	2023
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 113.553.928	€ 130.474.976
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 84.554.798	€ 79.309.808
		Resultaat	€ 1.890.845	€ 2.153.209
Bestuurlijk belang	Portefuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2022	2023
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH		€ 605.705
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 2.555.454	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.559.170	
		Resultaat	€ 923.890	
Bestuurlijk belang	Portefuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 19.888.000	€ 26.872.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 2.634.000	€ 5.932.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 28.099.000	€ 32.665.000
		Resultaat	-€ 909.000	€ 3.652.000
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB. Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het DB en tevens lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2022	2023
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.775.291	€ 9.659.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 4.841.000	€ 4.188.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.496.000	€ 5.837.000
		Resultaat	€ 1.110.040	€ 1.742.000
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof			

Omgevingsdienst IJmond

			2022	2023
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 1.079.572	€ 1.138.601
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 734.217	€ 729.707
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 11.100.945	€ 12.106.613
		Resultaat	€ 121.955	€ 105.487
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 849.450	€ 826.764
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 36.512	-€ 22.686
Bestuurlijk belang	Portefuillehouder is Cultureel erfgoed is lid van het bestuur het gemeenschappelijk orgaan			
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022			

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		€ 2.245.075
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€ 5.687.607	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 43.081.750	
		Resultaat	€ 3.676.547	
Bestuurlijk belang	Portefuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 216.582	€ 253.476
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 509.450	
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 2.388.243	
		Resultaat	-€ 361.963	
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 34.986.916	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 290.081	
		Resultaat	-€ 369.918	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		€ 531.362
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 310.178	€ 316.197
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 1.112.407	€ 1.664.884
		Resultaat	-€ 1.322	€ 6.019
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
		Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	-€ 268.572.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 286.815.000	
		Resultaat	-€ 71.031.000	
Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.			
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 51.224.350	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 62.088	
		Resultaat	-€ 7.772.993	
Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.			
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en daarmee geen doel op zich. De provinciale grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

Als overheid mag de Provincie geen versturende werking op de grondmarkt hebben of geen onrechtmatige staatssteun verlenen. De aankoop van gronden vindt daarom plaats op basis van onafhankelijke taxaties om de marktconformiteit te waarborgen. De verkoop van gronden vindt in beginsel openbaar plaats, en voldoet daarmee aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam). Ook moet de provincie iedereen gelijk behandelen en mag niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2023 liepen er geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in het bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen, aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting via een zogenaamde Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL-subsidie), is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat dan een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond.

In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk geworden om op basis van volledige schadeloosstelling aan te kopen. Het onteigeningsinstrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken.

In 2023 is er binnen dit thema enkel sprake geweest van passieve verwervingen op vrijwillige basis. (Stoppende) agrariërs of grondeigenaren die hun grond willen verkopen weten, vaak via agrarische makelaars, de provincie te vinden. Hierin speelt mee dat geëigende financierders (zoals Rabobank) momenteel zeer terughoudend zijn met financiering van verhuizende en/of startende boeren, waardoor stoppers geen mogelijkheid hebben hun bedrijf te verkopen om daarmee hun pensioen veilig te stellen. In 2023 zijn er 14 aankopen gepasseerd bij de notaris, waarmee de provincie 147 hectare NNN (ruil)grond heeft verworven.

Het afgelopen jaar heeft de provincie circa 50 aankooptips binnengekregen. Slechts een beperkt deel hiervan komt tot een daadwerkelijke aankoop. Ongeveer de helft van deze tips waren niet interessant en zijn niet opgepakt, omdat er bijvoorbeeld geen sprake was van NNN-grond of een ander provinciaal doel, geen goede ontsluiting was of niet geschikt was. 6 aankooptips hebben

niet geleid tot een aankoop door terugtrekking van de verkoop, voorkeur aan de buurman is gegeven of sprake was van een hogere aanbiedingsprijs door andere gegadigden. 2 aankooptips hebben geleid tot een SKNL-aanvraag en 4 aankopen zijn in 2023 afgerond. Per 31 december 2023 zijn 17 aankooptips nog onderhanden.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de werkelijke waarde en behelst een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht wordt. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden (inclusief ruilgronden) en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,- per m²).

Een bijzondere vorm van activering betreft aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen (specifieke uitkering) vanuit het Rijk. Deze gronden worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet en direct daarna met de SPUK-bijdrage (als bijdrage derden) afgewaardeerd tot € 1,-. In 2023 was hiervan sprake bij de aankoop van 15,6 hectare bij het Zomerdijkje 6 in Egmond aan den Hoef.

Strategische Gronden Groen betreffen een forse grondportefeuille die de provincie in het kader van het Natuurpact (2013) heeft overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realisatie van NNN. Deze gronden worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen komt.

De ervaring leert dat grondpositie het vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek zijn succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft. Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit de motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de beoogde transitie in het landelijk gebied, is de provincie terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Ook in 2023 is grond verworven voor de provinciale infrastructuur. Het betreffen enkele afrondende grondtransacties van de projecten N241, N247 en HOV 't Gooi. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke. Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het krediet dat Provinciale Staten beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland (zie regel 17 in onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe meer in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet voor de provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden

de gronden, zoals afspraak, aangeboden aan de zittende pachters. In 2023 was sprake van één verkoop.

Strategische grondaankopen

Met het krediet 'Strategische grondaankopen' hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. In maart 2023 hebben de Provinciale Staten dit krediet verhoogd van € 40 miljoen naar € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2023 circa € 32 miljoen 'vast' in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in onderstaande tabel 'materiële vaste activa (strategische grondaankopen)'. In 2023 zijn 3 strategische aankopen gedaan:

- Jaagweg 1 te Broek en Waterland is gelegen op de plek waar maatregelen genomen moeten worden ter verbetering van de doorstroom N247. Deze woning is aan de provincie te koop aangeboden en aangekocht vooruitlopend op genoemde maatregelen.
- 4 percelen Burgerweg 2 te Hippolytushoef betreft grond dat aansluit op polder Waard-Nieuwland dat in eigendom is van de provincie. Hiermee vergroot de provincie de potentie voor inzet als ruilgrond en de waarde. Deze percelen zijn aangeboden aan de provincie Noord-Holland.
- Gansoord 30 en Turfspoor 47 te Lissebroek betreft de aankoop van een kassencomplex midden in de beoogde woningbouwontwikkeling Lisserbroek. Betreffende eigenaar zat 'op slot' in dit gebied. De provincie is een ruiling overeengekomen met eigendommen van de provincie aan de Kruisemuntweg te Haarlemmermeer, waarmee betreffende agrariër binnen het PrimA4a-gebied verder kon en zijn voormalige eigendom in Lisserbroek meegenomen kan worden in de woningbouwontwikkeling.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5% van de gehele provincie Noord-Holland. De provincie behoort daarmee tot de top 8 grootste grondbezitters van Nederland. Circa 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 hectare grond is 2.600 hectare, ongeveer 2,5% van totale landbouwareaal in Noord-Holland, verpacht aan in totaal circa 230 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incurante percelen, bermen en overhoeken. De provincie verhuurt bijna 1000 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Daarnaast heeft de provincie ongeveer 25 panden in bezit die niet nodig zijn voor de eigen bedrijfsvoering. Al het vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

Specifiek voor het verpachten van gronden geldt het in 2020 vastgesteld pachtbeleid, waarin onder andere gebruiksbepalingen zijn opgenomen ten behoeve duurzame landbouw, biodiversiteit en waterkwaliteit en -kwantiteit. De percelen binnen de begrenzing van het Natuur netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met aanvullende gebruiksbepalingen gericht op het betreffende natuurambitietype of weidevogeldoelstelling.

Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2023 ongeveer € 3,5 miljoen. Daartegenover staan ongeveer € 1,5 miljoen aan lasten, voornamelijk waterschaps- en onroerendezaakbelasting.

Verantwoording GS aan PS

Altijd wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.

Overzicht provinciale gronden op balans

Hieronder een overzicht van de boekwaarden per 31 december 2023 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2023	Mutaties (waarde) 2023	SPUK dekking 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Oppervlakte m2 31-12-2023
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)						
1.	Zonneweide Jaagweg Koggenland	€ 7.300.000	€ 0	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2.	Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna	€ 2.011.000	€ 0	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3.	Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)	€ 225.807	€ 0	€ 0	€ 225.807	3.082
4.	Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer	€ 380.000	€ 0	€ 0	€ 380.000	48.000
5.	Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)	€ 4.717.894	€ 0	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6.	SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout	€ 4.626.281	€ 0	€ 0	€ 4.626.281	48.050
7.	Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek	€ 0	€ 4.568.386	€ 0	€ 4.568.386	149.208
8.	Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht	€ 170.000	€ 0	€ 0	€ 170.000	70.500
9.	Grasland Parallelweg, Burgerbrug	€ 1.073.952	€ 0	€ 0	€ 1.073.952	184.730
10.	Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen	€ 1.071.708	€ 0	€ 0	€ 1.071.708	67.880
11.	Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen	€ 2.675.293	-€ 562.888	€ 0	€ 2.112.405	378.839
12.	Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen	€ 390.846	€ 0	€ 0	€ 390.846	72.875

13. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl	€ 347.590	€ 0	€ 0	€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland	€ 0	€ 1.087.698	€ 0	€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef	€ 0	€ 1.671.920	€ 0	€ 1.671.920	232.872
Subtotaal	€ 24.990.372	€ 6.765.116	€ 0	€ 31.755.488	3.619.018
Overige materiële vaste activa					
16. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 4.703.504	€ 0	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
17. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 1.110.547	-€ 174.508	€ 0	€ 936.040	1.074.470
18. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)	€ 24.334.409	-€ 325.539	€ 0	€ 24.008.871	12.673.923
19. NNN-eigendom	€ 20.590.889	€ 15.784.549	-€ 2.477.016	€ 34.372.692	4.172.196
20. Ronde Hoep Bodemdaling	€ 1	€ 0	€ 0	€ 1	320.000
21. Renovatie Houtplein grond	€ 7.700.000	€ 0	€ 0	€ 7.700.000	-
22. Grond archeologisch depot te Castricum	€ 1.308.715	€ 0	€ 0	€ 1.308.715	-
Subtotaal	€ 59.748.065	€ 15.284.502	-€ 2.477.016	€ 73.029.823	€ 20.423.159
Totalen	€ 84.738.438	€ 22.049.618	-€ 2.477.016	€ 104.785.311	€ 24.042.177

Voorraad jaarrekening 2023	Categorie	Boekwaarde per 01-01-2023	Mutaties (waarde) 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Oppervlakte m2 31-12-2023
Verkoop Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 43.698	-€ 43.698	€ 0	0
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 0	€ 91.506	€ 91.506	90.600
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 0	€ 83.002	€ 83.002	82.180
Totalen		€ 43.698	€ 130.810	€ 0	172.780

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten die betaald worden door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëert de provincie de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen te financieren. Bij het heffen wordt uitgegaan van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en gerealiseerde belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 tot en met 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in beperkte mate, de collectieve lastendruk en zijn dus medebepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- **Belastingen:** Betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel;
- **Heffingen:** Betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland de grondwaterheffing;
- **Leges:** Betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten;

- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

De belastingen en heffingen worden in het volgende deel verder toegelicht.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het wettelijk maximum voor 2023 bedroeg 125,8 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie voor de jaren 2023, 2022 en 2021.

Provincie	2023	2022	2021
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Utrecht	79,4	77,5	74,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Limburg	80,6	79,1	77,9
Noord-Brabant	80,8	79,6	78,4
Flevoland	82,2	82,2	81,4
Zeeland	82,3	82,3	89,1
Friesland	87,0	87,0	87
Drenthe	92,0	92,0	92
Gelderland	93,0	90,6	89,5
Zuid-Holland	95,7	91,8	90,4
Groningen	95,7	94,5	93,3
Gemiddeld	84,7	83,7	83,5
Maximum tarief	125,8	118,4	116,8

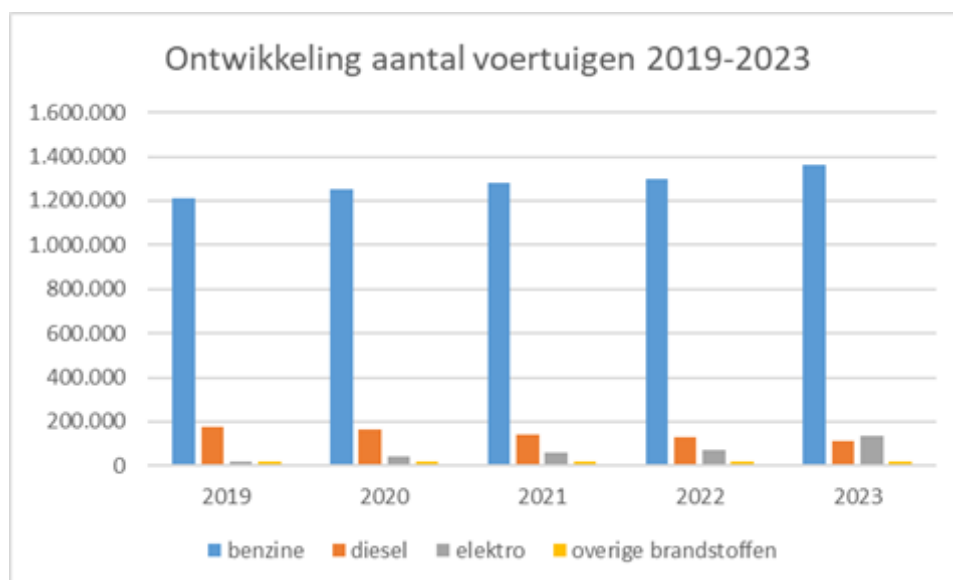
Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

In de tabellen hieronder wordt voor de jaren 2019 tot en met 2023 de samenstelling van de in Noord-Holland geregistreerde voertuigen gegeven. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen een jaarlijks stijgende trend toont. Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine als elektrische voertuigen blijft stijgen in absolute aantallen. Voor diesel voertuigen is de laatste jaren een dalende trend te zien. In 2023 heeft een Leasemaatschappij zijn hoofdvestigingslocatie verhuisd van Flevoland naar Noord-Holland. De toename van de aantallen voertuigen in 2023 wordt hierdoor deels verklaard.

Aantal voertuigen	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845	1.364.231
Diesel	178.368	162.887	142.066	128.338	111.306
Elektro	19.911	40.197	59.122	73.488	133.801
Overige brandstoffen	18.866	17.818	17.327	17.141	17.030
Totaal	1.426.610	1.472.290	1.500.964	1.519.812	1.626.368

% Brandstofverbruik	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	84,8%	85,0%	85,4%	85,6%	83,9%
Diesel	12,5%	11,1%	9,5%	8,4%	6,8%
Elektro	1,4%	2,7%	3,9%	4,8%	8,2%
Overige brandstoffen	1,3%	1,2%	1,2%	1,1%	1,0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst vastgesteld op 15 januari 2024 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2023 in totaal €234,9 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. In de jaren 2021 en 2022 was dat respectievelijk €226,4 miljoen en €229,8 miljoen.

Opbrengsten opcenten MRB	2021	2022	2023
Jaarrekening	226,4	229,8	234,9
Begroting	225,1	229,1	231,5

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controle mogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is daarom niet geheel

gewaarborgd en dus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Onderdeel van hiervoor vermelde aantallen voertuigen zijn de leasevoertuigen. Hierna zal deze categorie worden toegelicht.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal leasevoertuigen in 2023 is het gevolg van de verhuizing van een leasemaatschappij van de provincie Flevoland naar Noord-Holland.

Noord-Holland	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
GWH					
Personenauto's	166.783	154.179	161.035	175.403	270.321
Motoren	76	77	100	103	28
	166.859	154.256	161.135	175.506	270.349
Particulieren					
Personenauto's	41.082	51.026	56.012	58.078	61.454
Motoren	20	40	52	78	74
	41.102	51.066	56.064	58.156	61.528
Totaal	207.961	205.322	217.199	233.662	331.877

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2023 was dat vastgesteld op 125,8 opcenten.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	Opcenten tarief 2023	Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2023	Maximale opbrengst 2023 (*€ 1 mln.)	Onbenutte belastingcapaciteit 2023 (*€1 mln.)
€ 234,90	€ 67,90	€ 3,46	€ 125,80	€ 435,20	€ 200,30

Grondwaterheffing

De Grondwaterheffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2023 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 736.000, - (afgerond). Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater.

In 2023 zijn de middelen ingezet voor de capaciteitskosten van zowel de beleidsmedewerkers als de technische medewerkers. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor: Een bijdrage aan de Advies- en schadecommissie, een bijdrage aan Hydrologisch Instrumentarium, onderzoek grondwaterkwaliteit voor de uitvoering van de Europese kaderrichtlijn water, metingen grondwaterstanden en het beheer en onderhoud van het grondwaternetwerk. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan en is ook bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. De voorziening is in 2023 met € 44.645,- toegenomen.

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2023	€ 3.271.812
31-12-2023	€ 3.316.658

Leges

Provincies hebben een aantal taken waarvan individuele diensten worden afgenomen door bedrijven of inwoners. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald voor de gemaakte kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel 'legesverordening' zijn de tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst of provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In december 2022 zijn de legestarieven 2023 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Kostprijsberekening methode

De vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), en zijn opgenomen in de lumpsum bekostiging. De door de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening worden doorberekend in de leges. Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland of de uurtarieven van de omgevingsdiensten. Voor de vergunningverlening door de provincie worden de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de 'Handleiding overheidstarieven'.

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden, de kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn.

De geraamde baten opgenomen in de begroting 2023 zijn als volgt berekend:

Aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de Tarieventabel 2023 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de aanvraag.

De geraamde lasten zijn als volgt berekend:

Het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal te verwachte aanvragen in 2023.

De onderbouwing van de kostendekkendheid is vastgelegd in de rapportage Kostendekkendheid 2023.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2023	Lasten begroot 2023	Kostendekkendheid begroot 2023	Baten realisatie 2023
WABO	OD NZKG	€ 1.300.000	€ 1.300.000	100%	€ 3.066.677
Wegen/waterwegen	Provincie Noord-Holland	€ 465.000	€ 550.000	84,5%	€ 445.882
Waterwet	OD NZKG	€ 400.000	€ 795.000	50,3%	€ 183.203
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%	€ 7.510
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 50.000	€ 60.000	83,3%	€ 6.325
Wadloop	provincie Fryslân	€ 1.000	€ 37.000	2,7%	€ 2.805
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%	€ 413.400
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	23,8%	€ 698.425
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 10.000	€ 390.000	2,6%	€ 14.410
Overige	Provincie Noord-Holland				€ 13.335
Totaal provinciale heffingen		€ 2.946.000	€ 5.445.000		€ 4.851.972

Voor 2023 is de totale gerealiseerde legesopbrengst € 4,8 miljoen. De gerealiseerde opbrengsten zijn meer dan geraamd bij de begroting 2023. Deze meeropbrengst is met name het gevolg van de toename van het aantal verleende vergunningen Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO). Bij het opstellen werd het aantal te verwachte vergunningsaanvragen geraamd op 100. In 2023 zijn er in totaal 208 aanvragen ingediend.

Hieronder volgt een overzicht aan van het aantal verleende vergunningen over de jaren 2021 tot en met 2023.

Aantal verstrekt vergunningen		2023 realisatie	2023 geraamd	2022 realisatie	2021 realisatie
WABO	ODNZKG	208	100	225	202
Wegenwet	prov. Noord-Holland	391	429	392	453
Verkeersreglement	prov. Noord-Holland	22	15	9	18
Vaarwegen	prov. Noord-Holland	297	284	291	353
Waterwet	ODNZKG	57	99	56	69
Wet hygiëne zwembaden	ODNHN	6	9	13	11
Ontgrondingenwet	ODNZKG	1	9	9	12
Wadloop*	prov. Friesland	118	197	145	195
Wet Natuurbescherming	Bij12/Faunafonds	1.379	1.079	1.214	1.136
Wet Natuurbescherming	ODNHN	206	123	151	161
Wet Luchtvaart	ODNZKG	16	16	12	17
Overige	prov. Noord-Holland	11	6	17	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		2.712	2.366	2.534	2.627

*) betreft totaal aantal verstrekte vergunningen van Friesland, Groningen en Noord-Holland

Omgevingswet

Eind januari 2023 werd bekend gemaakt dat de invoering van de Omgevingswet werd uitgesteld tot 1 januari 2024. Door de invoering van de Omgevingswet is de mogelijkheid ontstaan om leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. In december 2023 hebben Provinciale Staten de tarieventabel leges 2024 vastgesteld, waarin onder andere de legestarieven voor de milieubelastende activiteiten zijn opgenomen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtetwet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtetwet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen moeten worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Ook dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig te worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats te worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgesteld rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

Opbrengsten provinciale heffingen en belastingen

In 2023 bedroeg de totale opbrengst belastingen en provinciale heffingen € 240,5 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2022	Begroting 2023*	Jaarrekening 2023
Opcenten motorrijtuigenbelasting	€ 229,8	€ 231,5	€ 234,9
Grondwaterheffing	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,7
Leges			
* WABO	€ 2,0	€ 1,8	€ 3,0
* overige leges	€ 1,5	€ 1,5	€ 1,8
Totaal	€ 234,1	€ 235,6	€ 240,4

---

5 Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Hier worden de verschilverklaringen toegelicht. Hierbij is -/- nadelig (meer lasten/minder baten/minder onttrekking/meer storting) en + voordelig (minder lasten/meer baten/meer onttrekking/minder storting).

Programma 1 Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1	Openbaar bestuur				
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	20.085	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-150	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	19.935	23.070	24.905	22.949	1.956
Stortingen reserves	2	3.043	3.043	3.043	0
Onttrekking reserves	-262	-395	-969	-943	-26
Resultaat	19.675	25.718	26.979	25.049	1.930

Verschillenanalyse programma 1

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 1	1.962	- 5	0	- 26	1.930
1.1.2 Gedeputeerde Staten		344			344
- In 2023 hoefde minder gestort te worden in de pensioenvoorziening als gevolg van een oplopend rentepercentage (waardoor de contante waarden van toekomstige pensioenverplichtingen lager wordt) en als gevolg van minder gedeputeerden.					

1.4.2 IPO De IPO bijdrage valt in 2023 € 0,5 mln. lager uit dan het bedrag dat in de begroting was opgenomen. - De te betalen bijdrage over 2023 is € 315.000 lager dan het bedrag dat hiervoor in de begroting was opgenomen. Dit komt doordat een deel van de IPO bijdrage van de Provincie dubbel was opgenomen in de begroting. - Daarnaast is het resultaat van het IPO over 2022 terugbetaald aan de provincie. Noord-Holland heeft hiervan € 160.000 ontvangen. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting 2023.	475				475
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	168				168
Overige verschillen afzonderlijk programma 1 ≤ € 250.000	975	- 5	0	- 26	943

Programma 2 Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2	Klimaat en Milieu				
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	56.426	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-3.891	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	52.535	46.947	71.278	65.402	5.876
Stortingen reserves	33.560	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-33.612	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	52.484	49.853	65.198	62.795	2.403

Verschillenanalyse programma 2

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 2	7.760	- 1.884	0	- 3.473	2.403
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen - Het RES-programma kampt met een overschot aan middelen, primair veroorzaakt door vertragingen bij het overdragen van opdrachten tussen communicatiebureaus. Dit heeft tot gevolg gehad dat de aanvang van werkzaamheden vertraagd is. Bovendien heeft de vertraging bij de opdracht van RDHV plaatsgevonden door langere duur van ondersteuningsvragen van gemeenten, waardoor niet alle taken in 2023 zijn voltooid.	588				588
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie - De voornaamste oorzaak van dit verschil is dat de lasten van Geothermie lager zijn uitgevallen (€ 200.000), veel kosten hiervan zijn terecht gekomen op operationeel doel 2.1.3.	255				255

2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur	1.611		- 1.743	- 132
<p>- De SON (Subsidie oplossingen bij netcongestie) 2023 is aangescherpt ten opzichte van 2022. Hierdoor zijn meer activiteiten uitgesloten en zijn er strengere eisen gesteld. Dit heeft geleid tot een daling van de uitgaven met € 917.000.</p> <p>- Voor de UVR waterstofprojecten zijn er minder aanvragen ingediend dan verwacht, wat heeft geleid tot lagere uitgaven van € 270.000.</p> <p>- Op verschillende gebieden zijn er ook lagere uitgaven geweest voor proceskosten: Waterstof, UVR Regievoering transformatorstations en tracés, Energie neutraal maken eigen organisatie, CO2 Impactanalyse, Data en monitoring. In totaal is er sprake van lagere uitgaven van € 424.000.</p> <p>- De uitgaven zijn lager dan verwacht en de oorspronkelijke schatting van onttrekkingen aan de Reserve Energietransitie was te hoog. Dit betekent dat het totale bedrag aan lagere uitgaven voor de Reserve Energietransitie € 1,7 miljoen is. Het verschil in de lasten en de onttrekking (€ -132.000) heeft te maken met een lagere uitgave op het exploitatiebudget.</p>				

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren:	906	592		1.498
<p>- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied kreeg in de loop van het jaar te maken met een hoger uurtarief i.v.m. een nieuwe cao. Hier is rekening mee gehouden in de begroting. Hoewel dit verwerkt is in de laatste factuur, heeft de omgevingsdienst als een gevolg van krapte op de arbeidsmarkt toch niet alle inzet kunnen geven. Hierdoor is de laatste factuur van 2023 lager uitgevallen dan verwacht.</p> <p>- Er zijn meer leges binnengekomen op de Wabo dan begroot was. Dit komt doordat er meer aanvragen zijn gedaan in december dan verwacht.</p>				

2.2.2 Gezonde leefomgeving:	1.013			- 547	466
- Voor luchtmeetnetten was € 360.000 begroot voor de vervanging van apparatuur (fijnstofmonitoren) van het luchtmeetnet en is niet tot besteding gekomen. De fijnstofmonitoren zijn niet vervangen omdat de nieuwe monitoren ongeschikt bleken voor de IJmondregio. Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve.					
- De lagere lasten hebben verder betrekking op de subsidie aan Hoogheemraadschap Rijnland, voor bodemsanering terrein van € 309.000 is niet verstrekt. Wordt nu in 2024 verstrekt.					
- Voor Actieplan geluid is een deel van de geplande werkzaamheden vertraagd door monumentenvergunningen en het overleiden van een bewoner, hierdoor zijn de lasten lager (€ 187.000). Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve.					
- Met betrekking tot milieubeleidsplan waren gedurende 2023 €157.000 minder lasten dan begroot. Dit komt omdat er minder activiteiten zijn uitgevoerd doordat er een capaciteitstekort was in 2023.					
2.2.3 - Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren:	2.880	- 2.369		- 552	- 41
- Lagere (subsidie)lasten met betrekking tot SPUK-gerelateerde subsidie-uitgaven, met name CINDU en diffuus lood kinderspeelplaatsen zorgen voor lagere lasten van € 2,328 miljoen.					
- € 552.000 lagere (subsidie)lasten aan bodemsaneringsprojecten waaronder subsidieregeling diffuus lood (voornamelijk lagere subsidieaanvragen).					
- € 2,369 miljoen lagere baten uit SPUK omdat minder (subsidie)lasten met betrekking tot deze SPUK gerealiseerd zijn, met name voor Cindu en diffuus lood kinderspeelplaatsen.					
- € 552.000 lagere onttrekking uit de reserve Bodemsanering vanwege lagere (subsidie)lasten bodemsanering.					
Capaciteitskosten	12				12
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.					
Overige verschillen afzonderlijk programma 2 ≤ € 250.000	495	- 107	0	- 631	- 243

Programma 3 Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3					Ruimte en Water
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	35.039	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-14.939	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	20.101	17.279	33.467	24.068	9.399
Stortingen reserves	25.320	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-22.927	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	22.494	25.259	24.159	26.988	-2.829

Verschillenanalyse programma 3

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 3	12.720	-3.321	-2.500	-9.729	-2.829
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens Bijdragen aan de optimalisatie van het openbaar vervoer hebben geresulteerd in een lastenvermindering van € 2,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag. De belangrijkste redenen hiervoor zijn als volgt: - Voor Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord Fase 1 is een subsidieaanvraag van € 1,2 miljoen niet tijdig ingediend voor subsidieverstrekking in 2023. - Van de verwachte 8 aanvragen voor ketenreis projecten is er in 2023 slechts 1 tijdig ontvangen, wat resulteerde in een bedrag van € 657.000. De andere gemeenten hadden meer tijd nodig. - De proceskosten zijn € 305.320 lager uitgevallen dan begroot.	2.184			-2.131	53
3.2.2 - Luchtvaart: - Gedurende het jaar zijn door vertraging minder opdrachten uitgezet dan verwacht, waardoor de lasten lager zijn uitgevallen.		290			290

<p>3.2.3 - Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen:</p> <p>- Baten: In 2023 is het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP) afgerond, hierdoor is in totaal € 276.000 ten gunste gekomen van het resultaat van de provincie. Hiermee was geen rekening gehouden in de begroting.</p> <p>- Lasten : De subsidie voor het project Walstroomvoorziening Nieuwe Diepkade Den Helder is eind 2023 ingetrokken.</p>	196	276	-196	276
<p>3.2.5- Grondbeleid:</p> <p>- Twee verkopen vanuit de Beheergrondbank (Beemster en Westzaan) aan pachter en verkoop van een stuk grasland te Weesp zijn doorgeschoven naar 2024, totaalbedrag ca. € 1,5 mln.</p> <p>- Een verkoop van twee percelen ten Venhuizen in kader van een ruiling zijn niet doorgegaan. Hierdoor is de bate € 1 miljoen lager. Daarmee samenhangend is de afwaardering ook lager (€ 350.000).</p>	349	-2.520		-2.171
<p>3.3.2 - Woningbouw:</p> <p>- Er zijn meer subsidies verstrekt voor versnelling woningbouw, doordat aan het eind van het jaar meer aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Hierdoor zijn er € 380.000 hogere lasten en is een hoger bedrag onttrokken aan de reserve.</p> <p>- In de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van € 0,6 mln. aan Baten vanuit de specifieke uitkering Flexibele inzet woningbouw. Echter, omdat het een regeling betreft waarbij de provincie de middelen doorzet aan gemeente Amsterdam voor de uitvoering hiervan lopen de inkomsten en uitgaven niet via de exploitatie van de provincie. Dit leidt tot € 0,6 mln. aan lagere lasten dan begroot in 2023 en een correctie van € 0,5 mln. aan baten over 2022.</p>	-380	-1.168	380	-1.168
<p>3.4.2 - Meekoppelkansen:</p> <p>- In 2023 is rekening gehouden met een betaling van € 15 miljoen voor de SOK (Samenwerkingsovereenkomst) Meekoppelkansen, echter is € 9,6 miljoen van dit bedrag een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat een lagere onttrekking uit de reserve.</p> <p>- Voor de subsidie realisatie bereikbaarheid oeverdijk en stadsstrand aan de gemeente Hoorn is in de begroting de overheveling van de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling naar de subsidie reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling niet het volledige subsidiebedrag opgenomen. Conform de financiële verordening vindt deze overheveling alsnog plaats. Het betreft een verschil van € 2,5 mln.</p>	9.645	-2.500	-7.145	0

3.4.3 - Klimaatadaptatie: - Er zijn een aantal uitvoeringsregelingen fysieke opdrachten vertraagd. Hierdoor zijn er lagere lasten en een lagere onttrekking. Deze worden in 2024 opgepakt.	355			-355	0
3.5.1 - Schoon en voldoende grondwater bevorderen: - Het verschil tussen de opbrengsten van de grondwaterheffing en de daaraan gerelateerde kosten, wordt met de voorziening grondwater afgerekend. Ten tijde van de begroting waren nog niet alle lasten bekend en is de storting in de voorziening niet meegenomen.	-340				-340
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	53				53
Overige verschillen afzonderlijk programma 3 ≤ € 250.000	368	91	0	-282	177

Programma 4 Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4						Bereikbaarheid
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil	
Lasten	259.687	249.355	245.483	233.847	11.635	
Baten	-19.974	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064	
Saldo van baten en lasten	239.713	227.921	223.817	225.245	-1.428	
Stortingen reserves	128.851	60.245	95.171	120.430	-25.260	
Onttrekking reserves	-154.532	-76.033	-70.821	-96.053	25.231	
Resultaat	214.032	212.133	248.166	249.622	-1.456	

Verschillenanalyse programma 4

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 4	11.635	- 13.064	- 25.260	25.231	- 1.456
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen - Er is incidenteel ten behoeve van capaciteit een bedrag van € 450.000 meer besteed en daarvoor € 450.000 meer onttrokken uit de reserve. Dit is veroorzaakt door meer inhuur voor het project werkgeversaanpak. Het bedrag van € 450.000 is ook gestort vanuit OD 4.1.2.	- 443		- 450	450	- 443

<p>4.1.2 - Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren: uitvoeren Mobiliteit</p> <p>De hogere lasten van € 14.3 miljoen worden voor € 6 miljoen verklaard door een te lage begroting, zoals op 6 december 20023 met brief 2123420/2154883 aan PS is gemeld.</p> <p>De overige hogere lasten van € 8,3 miljoen worden veroorzaakt door: De subsidieregelingen voor infrastructuur voor o.a. gemeenten en regio's zijn succesvol en kwamen sneller dan verwacht tot concrete aanvragen en goedgekeurde beschikkingen. Tegenover de hoger dan begrote lasten van ruim € 4 miljoen staat een even grote hogere onttrekking aan de reserve, die daarvoor is bedoeld.</p> <p>Ook een aantal grotere projecten voor mobiliteitsbeleid OV vanuit de reserve zijn sneller tot besluitvorming gekomen dan nog verwacht bij de LBW. Het betreft o.a. € 1,8 miljoen voor Pont Velsen en € 0,49 voor de Uithoornlijn en diverse kleinere projecten.</p> <p>Daarnaast zijn er lagere lasten van € 0,7 omdat in MRA-verband laadpalen door efficiëntie door meer plaatsingen goedkoper kunnen worden geplaatst. Dit is neutraal met de lagere baten van € 0,7.</p> <p>De hogere storting in de reserve van € 11,4 miljoen betreft een overheveling binnen het operationele doel volgens onze financiële verordening waarbij subsidies >1,5 miljoen in een aparte reserve per OD worden ondergebracht. In het bedrag van de hogere onttrekking van € 24,7 wordt deze €11,4 miljoen ook onttrokken. Dit betreft dus een neutrale mutatie. Daarnaast speelt hier de eerder gemelde te lage begroting voor € 6 miljoen mee.</p> <p>Daarmee blijft een € 7,3 miljoen hogere onttrekking over. Deze hangt samen met de bij lasten genoemde overbestedingen die conform het vastgestelde beleid ten laste van deze reserve zijn gebracht. Hierin is ook de overheveling naar OD 4.1.1 opgenomen t.b.v. inhuur.</p>	- 14.310	- 782	- 11.482	24.701	- 1.873
<p>4.1.3 - Investeringsstrategie en meerjarenprogramma:</p> <p>- Er is sprake van hogere lasten doordat er meer studieopdrachten zijn gedaan.</p> <p>- Er is een extra bedrag aan baten binnengekomen van € 319.000 van HHS Hollands Noorderkwartier welke niet was begroot.</p>	- 356	319			- 37

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen: openbaar vervoer projecten: Er is een bedrag van € 7 miljoen minder besteed dan was begroot door: - Lagere lasten bij OV concessies van € 6 miljoen door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem IJmond waar maar 85% van de dienstregeling is gereden. - Boeteoplegging BVOV 2023, € 1,5 miljoen hogere baten - 2 buurtbussen minder geleverd ad € 220.000; (resterende 2 worden in 2024 geleverd) - Lagere lasten marketingkosten ad € 100.000 - Lagere lasten doordat de plaatsing van Laadinfra door Liander is vertraagd ad € 100.000. - Er is € 6,5 miljoen minder onttrokken aan de reserves. Dit wordt verklaard door de aanvullende onttrekking in de reserves van € 3,8 miljoen naar aanleiding van de BVOV afrekening 2021/2022 en een boete oplegging BVOV 2023. Hiernaast is er een besparing van € 2,7 miljoen op basis van de gemaakte afspraken die voortvloeien uit Transitieplan OV (8 november 2022 door GS).	8.681	1.631	- 6.557	3.756
---	-------	-------	---------	-------

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer - Voor brugbediening was in 2023 € 330.000 minder nodig dan begroot, mede als gevolg van het aansluiten van objecten op de bediencentrale. - Lagere uitgaven ter hoogte van € 433.000 voor het Regionaal Data Team en RiT. Dit betreft verschillende activiteiten van de teams waarvoor de ambitie hoger was dan gerealiseerd kon worden. Voor 2024 is daarom voorgesteld de bijdragen van de deelnemende partijen te verlagen. - € 1,6 miljoen lagere lasten gladheidsbestrijding als gevolg van de zachte winters. - € 1,7 miljoen lagere lasten aan Verkeersmanagement als gevolg van het langzamerhand uitfaseren van de 'oude' verkeersmanagementsystemen, met name een afname van de kosten van technisch beheer. - Hogere energiekosten van € 1,4 miljoen als gevolg van het aflopen van het vaste contract in het voorjaar van 2023. Inmiddels is weer een vast contract gesloten. - Als gevolg van meer dan verwachte inzet voor incidentmanagement zijn de lasten € 500.000 hoger dan begroot. - € 466.000 hogere baten als gevolg van het niet begroot zijn van het verrekenen van de uitgaven RDT/RiT met de daarvoor in 2022 en 2023 toegekende Specifieke Uitkering voor het Regionaal iVRI Team (RiT).	1.907	466		2.373
---	-------	-----	--	-------

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten: - Er is € 9,8 miljoen meer onttrokken uit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur. Dit is voornamelijk veroorzaakt door de onttrekking voor kapitaallasten. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2023 zouden worden afgerond. Dit betreft onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was. Note: Zodra een project is opgeleverd, wordt gestart met afschrijven (dit zijn kapitaallasten). De totale kapitaallasten ten laste van de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur bedragen € 11,9 mln waarvan € 10,7 mln kapitaallasten OV- infrastructuur en € 1,2 mln kapitaallasten Weginfrastructuur. Vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur wordt € 11,9 miljoen gedekt. Zie ook de stortingen bij 4.4.4. -De extra baten ad € 818.000 ontvangen voor Getsewoude van de VRA waren niet begroot	818	9.806	10.624
---	-----	-------	--------

4.4.4 - Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten: De kapitaallasten zijn hoger dan begroot, dit betreft; - Kapitaallasten kunstwerken € 1,5 miljoen, omdat de afschrijving van de projecten MRL-07 en 24BB-95 met ingang van 2023 plaatsvindt terwijl in de begroting uitgegaan was van 2026. - Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) ad € 0,4 miljoen. Betreft een uit diverse investeringswerken bestaande hogere kapitaallast t.o.v. de begroting, enerzijds omdat werken eerder in gebruik zijn genomen en anderzijds a.g.v. de techniek van berekening De stortingen in de reserves kapitaallasten zijn €11,9 mln hoger dan begroot. Dit is afkomstig uit de reserve ontwikkeling proviniale infrastructuur, ten behoeve van de Kapitaallasten Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Bovenstaande hangt samen met de investeringen van onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum. (zie ook 4.4.2).	- 1.953	- 11.858	- 13.811
---	---------	----------	----------

4.4.5 - Infrastructuur beheren en in stand houden:	14.833	- 14.586	- 2.375	- 2.128
<p>- Er is € 2,4 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud wegen doordat er minder uitgaven aan variabel onderhoud zijn gedaan dan geprogrammeerd. Deze uitgaven schuiven door naar volgend jaar.</p> <p>- Met betrekking tot het project Zaanbrug zijn de baten € 14,3 miljoen lager en de lasten € 13,4 miljoen lager dan begroot. De uitgaven aan de Zaanbrug zijn opgenomen op de balanspost Subsidieverplichtingen. Deze lasten worden nu daaruit betaald. Deze balanspost is eind 2020 gevormd ten laste van de reserve Mobiliteitsbeleid Derden. Omdat in de begroting nog wel rekening werd gehouden met deze lasten en baten treedt deze afwijking op.</p> <p>- Er is € 1 miljoen minder uitgegeven aan baggeren bermsloten, € 0,5 miljoen minder uitgegeven aan verduurzamen infrastructuur, € 485.000 niet uitgegeven aan objectbeheer overig en € 0,5 miljoen niet uitgegeven aan objectbeheer kunstwerken.</p> <p>- Er zijn minder schades aan wegen geweest waardoor er ook minder uitkeringen waren aan de baten kant. Dat resulteert in € 323.000 lagere baten.</p> <p>- De werkelijke indexatie voor gebiedscontracten was € 431.000 hoger dan begroot.</p>				
4.4.6 - Vaarwegen beheren en in stand houden:	2.062	- 300	- 1.287	476
<p>- Er zijn lagere lasten variabel onderhoud van € 1,287 miljoen als gevolg van niet (tijdig) uitgevoerd variabel onderhoud. Dit betreft onder andere de nog niet uitgevoerde nulmeting voor de Sluis Purmerend, uitstel van baggeren van de Amstel, van het verwijderen van de oude palenrij van de Rolpaalbrug, van het tegengaan van oneigenlijk gebruik bij vlotbruggen en nog niet geheel uitgevoerde herstelmaatregelen van remming en geleide werken. Daarom is ook € 1,287 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen.</p> <p>- Aan beheer en vast onderhoud van de vaarwegen is € 775.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit betreft ook nog niet tot uitvoering gekomen werkzaamheden voor het ligplaatsenbeleid.</p> <p>- Er is een bedrag van € 300.000 ten onrechte begroot als leges/baten ligplaatsen. Deze baten worden in programma Bedrijfsvoering verantwoord.</p>				

4.4.7 - Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren: Er is sprake van lagere lasten van € 756.000 welke is veroorzaakt door: - Lagere lasten Smart Mobility van € 644.000. Dit betreft vooral lager dan verwachte projectvoortgang ten aanzien van duurzame gebiedsontwikkeling, slimme logistiek en werken, evenementen en recreatie. - Aan Solaroad € 280.000 minder besteed als gevolg van het besluit de BV te ontbinden waardoor het pilotproject is vertraagd. Er is € 1,5 miljoen meer gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke lasten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project LED-verlichting en zonnefietspad N201 betreffen investeringen. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De gerealiseerde investeringen zijn vooralsnog lager dan het krediet waardoor de overheveling van de kapitaallasten lager is. Er is € 526.000 meer onttrokken aan de reserves: - Als gevolg van bovengenoemde € 1,5 miljoen hogere storting in de reserve kapitaallasten is er ook € 1,5 miljoen meer onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit. - Als gevolg van bovengenoemde lagere lasten Smart Mobility en Solaroad is er € 924.000 minder onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit.	756		- 1.469	526	- 187
Capaciteitskosten: Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	416				416
Overige verschillen afzonderlijk programma 4 ≤ € 250.000	43	- 630	0	- 33	- 620

Programma 5 Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Groen Bedrag verschil
Lasten	113.904	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-9.828	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	104.076	127.868	109.103	104.611	4.491
Stortingen reserves	67.948	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-69.922	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	102.102	84.580	95.404	97.180	-1.777

Verschillenanalyse programma 5

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 5	8.912	-4.421	1.664	-7.932	-1.777

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden:

<p>- Voor een tweetal groenprojecten viel de realisatie lager uit omdat het najaar van 2023 te nat was waardoor plannings niet gehaald zijn. Dit geldt voor project Schil Naardermeer (€ 150.000) en project Groene Schakel (€ 350.000). Een derde grote afwijking zit bij de bestedingen van Verbinden en Ontsnippen (€ 140.000). Deze lagere uitgaven hebben een lagere onttrekking van de reserve Groen tot gevolg.</p> <p>- Lagere lasten en lagere onttrekking uit de reserve Groen van € 626.000 voor KRW (Kader Richtlijn Water) omdat het project "vispasseerbaar maken van de provinciale sluizen" later wordt uitgevoerd dan gepland. Dit project zal nu in 2024 plaatsvinden.</p> <p>- Lagere storting van € 1,6 miljoen in de reserve kapitaallasten Groen. Hetzelfde bedrag is minder onttrokken aan de reserve Groen. Dit voornamelijk als gevolg van het nog niet tot uitvoering gekomen zijn van faunapassage N201.</p> <p>- Een te hoge raming van de onttrekking uit de reserve Groen voor capaciteitskosten van € 2 miljoen.</p>	1.266	1.620	-4.886	-2.000
<p>- Lagere lasten en baten van € 2,9 miljoen uit SPUK L16 (Programma Natuur) omdat de subsidies die via de B-regeling aan medeoverheden zijn verstrekt via de balans ontvangen en doorbetaald worden, zonder dat de baten en lasten worden geraakt (kassiersfunctie).</p> <p>- Er zijn nog geen uitgaven gedaan uit de SPUK middelen voor de Ronde Hoep (L25) en hierdoor zowel lagere lasten als lagere baten van € 413.000. De oorzaak hiervan is dat het proces om uit te zoeken of dit via een opdracht of via een subsidie verstrekt kan worden langer duurt dan verwacht. Daarnaast moet er nog een staatssteuntoets plaatsvinden.</p> <p>- Het Rijk heeft een Spuk ter beschikking gesteld voor voorbereidingskosten PPLG van € 2,4 miljoen per provincie. Gedurende het jaar werd duidelijk dat dit bedrag onvoldoende was om de kosten te dekken. In december 2023 heeft LNV een aanvullend bedrag ter beschikking gesteld. Daarom zijn de baten € 804.000 hoger uitgevallen.</p>	3.355	-2.551		804
<p>- Lagere lasten binnen het budget Onderzoek & Advies Groen van € 778.000. Er was rekening gehouden met diverse proceskosten en kosten voor onderzoeken die uiteindelijk t.l.v. andere budgetten konden worden gebracht. Daarnaast zijn kosten voor diverse opdrachten doorgeschoven naar Begrotingsjaar 2024 omdat projecten een langere doorlooptijd hadden dan verwacht.</p>	778			778

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren - Subsidieverstrekking buitenplaats Trompenburg heeft maar voor € 748.000 plaatsgevonden in plaats van voor de begote € 1,8 miljoen. Lagere lasten van € 1.052.000. - Overige verschillen in uitgaven met name met betrekking tot Entrée Muiden West leveren per saldo lagere lasten van € 427.000 op.	1.479	-1.479	0
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren: - De afkoopsom voor het toekomstig beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten, waarvoor bij de Laatste Begrotingswijziging 2023 een bedrag aan baten van € 1,5 miljoen opgenomen was, is nog niet in rekening gebracht bij Rijkswaterstaat. Dit kan pas bij de laatste factuur en als we de accountantsverklaring hebben. - De voornaamste oorzaak van de lagere lasten van € 1,6 miljoen in het budget Natuur- en Landschapsbeheer is dat we voor de ANLB (Agrarisch Natuurbeheer) een hogere EU bijdrage van € 1,3 miljoen toegepast is. Hiernaast is de factuur van RVO voor de uitvoeringskosten 2023 € 125.000 lager uitgevallen dan in de offerte opgenomen.	1.640	-1.485	155
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes: Lagere lasten van totaal € 291.000. De voornaamste oorzaken hiervan zijn: - Er zijn minder subsidies beschikt uit de UVR Groen: Uitbreiding Wandelnetwerk NH'23. Lagere lasten van € 115.000; - Minder uitgaven van € 117.000 uit het budget voor Recreatie bestemmingsmanagement omdat een aantal opdrachten niet tijdig afgerond zijn in 2023.	291		291
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren: - Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2023 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 16,2 miljoen. Hiernaast is er in 2023 nog een nabetaling over 2022 ontvangen van € 69.000 zodat de uitgaven in 2023 uitkomen op € 16,3 miljoen. Hierdoor hogere lasten voor een bedrag van € 2 miljoen.	-2.037		-2.037
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven: - Lagere lasten en een lagere onttrekking uit de reserve Cofinanciering Waddenzee van € 736.000. Een subsidieaanvraag voor het project Wij&Wadvogels was ruim € 500.000 lager dan voorheen door de aanvrager was aangegeven. Een vervolgaanvraag wordt ingediend in 2024. Een aanvraag voor het project Waakvogels (€ 200.000) werd pas eind 2023 ingediend en kon dien ten gevolge niet meer in 2023 worden beschikt. Verlening vindt plaats in 2024.	736	-736	0

Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5. Groen wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	100				100
Overige verschillen afzonderlijk programma 5 ≤ € 250.000	1.304	-385	44	-831	132

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6	Economie, cultuur en welzijn				
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	51.341	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	-5.071	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	46.270	40.832	47.462	32.271	15.191
Stortingen reserves	16.358	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-18.109	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	44.519	40.033	41.081	40.024	1.057

Verschillenanalyse programma 6

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 6	11.224	3.967	0	- 14.134	1.057
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - Herstructureren bedrijfsterreinen. - Voor HIRB Plus is het subsidieplafond van € 1,5 miljoen niet gehaald. Er zijn 7 subsidieaanvragen voor totaal € 1,2 miljoen toegekend. Hierdoor zijn de lasten voor dit onderdeel € 297.000 lager uitgevallen. - HIRB Duurzaamheid 2023. Er zijn heel veel subsidieaanvragen binnen gekomen. Het is echter niet op tijd gelukt om de subsidietoekenning nog in 2023 af te handelen. Hierdoor zijn de lasten € 867.000 lager uitgevallen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Herstructureren bedrijventerreinen. (€ 1,1 miljoen)	1.164			- 1.147	17

6.1.2 - Een innovatief klimaat bevorderen	- 758	3.722	- 3.655	- 691
<ul style="list-style-type: none"> - Dit betreffen de baten van diverse SPUKS MKB die niet zijn opgenomen in de begroting. Hierdoor is er een verschil van € 3,7 miljoen ontstaan. - De MIT-Haalbaarheidsprojecten 2023 en de MIT R&D projecten 2023 zijn niet verleend in 2023. Deze subsidies worden verleend in 2024. Hierdoor is er € 3,5 miljoen minder onttrokken uit de reserve MKB. - Voor de deelname in de ROM InWest is een verliesvoorziening getroffen van € 1,5 mln. - Voor de deelname in PDENH heeft een terugname van de herwaardering plaatsgevonden van € 1,2 mln. - De beheerkosten voor het participatiefonds Duurzame Economie vallen € 0,5 mln. hoger uit door transitiekosten om het management van PDENH over te dragen naar de ROM. 				
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren	1.738		- 2.033	- 295
<ul style="list-style-type: none"> - Door de bijdrage van de het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord ten behoeve van de cofinanciering LEADER (POP3-programma) zijn de lasten voor de provincie per saldo lager uitgekomen (€ 738.000). - Cofinanciering NSP (Nationaal Strategisch Plan) en uitvoeringskosten NSP: Dit betreft de cofinanciering van de provincie voor de subsidieregelingen van het NSP en de uitvoeringskosten bij RVO. Het NSP-programma heeft vertraging opgelopen. Hierdoor zal de provincie pas in 2024 facturen ontvangen van RVO, lagere lasten € 1 miljoen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Europese projecten Landbouw. (€ 2 miljoen) 				
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.868		- 6.538	330
<ul style="list-style-type: none"> - In 2023 is het door technische problemen niet mogelijk geweest om de beschikkingen van de UVR restauratie rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen worden in 2024 alsnog verstrekt (€ 5,7 miljoen). - Door lagere vaststellingen van subsidies van voorgaande jaren is er circa € 1,1 miljoen teruggekomen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Monumenten (€ 6,5 miljoen) 				
6.4.2 - Stelling van Amsterdam:	760	0	0	- 760
<ul style="list-style-type: none"> - Een subsidie van € 400.000 aan gemeente Weesp is niet verleend, waardoor de lasten en onttrekking lager zijn. - Een subsidie aan de gemeente Gooise meren is lager uitgevallen dan was begroot € 360.000. 				

Capaciteitskosten	162				162
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6. Economie, cultuur en welzijn wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.					
Overige verschillen afzonderlijk programma 6 ≤ € 250.000	1.290	245	0	- 1	1.534

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7	Economisch herstel en duurzaamheid				
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	12.329	16.617	14.207	14.185	22
Baten	-669	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	11.660	16.617	13.409	13.218	191
Stortingen reserves	0	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-11.776	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	-116	292	-8.718	-8.688	-30

Verschillenanalyse programma 7

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 7	22	169	144	- 365	- 30
Capaciteitskosten		63			63
Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7. Economisch herstel en duurzaamheid wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.					
Overige verschillen afzonderlijk programma 7 ≤ € 250.000	- 41	169	144	- 365	- 93

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering				
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	65.530	102.300	91.527	79.512	12.015
Baten	-505.045	-513.294	-535.079	-541.905	6.826
Saldo van baten en lasten	-439.515	-410.994	-443.552	-462.393	18.841
Stortingen reserves	9.155	3.620	5.105	8.425	-3.320
Onttrekking reserves	-49.441	-28.845	-84.555	-83.082	-1.473
Resultaat	-479.801	-436.218	-523.001	-537.050	14.049

Verschillenanalyse programma 8

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 8	12.015	6.826	-3.320	-1.473	14.049
8.1.1 - Provinciale heffingen: - De extra opbrengst uit opcenten wordt verklaard door het feit dat een Leasemaatschappij medio 2023 het wagenpark heeft verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Deze verhuizing is niet meegenomen in de begrote cijfers.		3.395			3.395

8.1.2 Uitkering Provinciefonds (algemene uitkering): - De algemene uitkering van het provinciefonds is afgenomen met € 5,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere aftrek van de opbrengst opcenten (zie 8.1.1.). Hoe hoger het bedrag per opcent, hoe hoger de aftrek in het provinciefonds. - De eindafrekening over het jaar 2022 zorgde voor een lagere uitkering van € 0,6 miljoen in 2023.	-5.934	-5.934
8.1.2 Uitkering Provinciefonds (decentralisatie-uitkeringen): - In de decembercirculaire van het provinciefonds zijn een aantal decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,4 miljoen. Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen wordt voorgesteld om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen en om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve. In 2024 kunnen deze middelen dan ten laste van de algemene reserve ingezet worden voor het doel waarvoor ze in 2023 zijn toegekend.	10.441	10.441
8.1.3 Dividend: - De hogere dividendopbrengst van € 276.000 wordt veroorzaakt door een hoger dan geraamd dividend van Alliander ad € 64.000 en hoger dividend van Life Science fund ad € 212.000.	276	276

8.1.8 Overhead:	2.562	-1.465	1.097
<p>Binnen de bedrijfsvoering zijn minder ICT-lasten gemaakt in verband met :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minder beheerwijzigingen van ICT-systemen in afwachting van een nieuwe ICT-leverancier per medio 2024 (€ 490.000); - Minder gebruik van AWS-cloud dan verwacht. Omdat daarbij betaald wordt voor daadwerkelijk gebruik, leidde minder gebruik tot lagere lasten (€ 350.000); - Het budget voor de Wet Open Overheid is niet volledig besteed, omdat het landelijk platform voor publicatie van overheidsinformatie (PLOOI) er niet is gekomen. Daardoor zijn er ook nog geen kosten gemaakt voor ICT voorzieningen voor de aansluiting op dit platform (€ 257.000); - De geplande vervanging van beeldschermen is doorgeschoven naar 2024 als gevolg van een uitgestelde collectieve aanbesteding vanuit het IPO (€ 984.000). Omdat deze lasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 984.000 minder onttrokken aan de reserve; - Het project PNH Connect (waarbij het ICT-netwerk op alle locaties van de provincie vervangen wordt) liep vertraging op door een aantal taai technische issues. Dit heeft geleid tot uitstel van kosten naar 2024 (€ 481.000). Omdat de kosten voor dit project worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 481.000 minder onttrokken aan de reserve. 			
- Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering (€ 3,3 miljoen).		-3.320	-3.320
- Doordat het personeel in de laatste maanden van het jaar meer bovenwettelijk verlof heeft opgenomen dan geraamd is de aanvullende storting in de voorziening verlofsparen lager uitgevallen dan begroot (€ 615.000) ;	615		615
8.2.1 Stelposten:	2.706	-2.150	556
<p>- De doorschuif BTW is hoger uitgevallen dan begroot. De doorschuif BTW is geboekt als negatieve lasten, terwijl ze begroot waren als baten. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen naar de provincie wordt doorgeschoven en die de provincie kan declareren bij het BTW-compensatiefonds.</p>			

8.2.4 Afrekeningsverschillen :	1.067			1.067
- In de jaarrekening 2022 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Deze afrekeningsverschillen hebben in 2023 geleid tot een aanvullend voordeel van € 1,2 miljoen ;				
- In 2023 is de RON ontbonden. De ontbinding van deze deelneming levert een boekverlies op van € 150.000 (zie ook de paragraaf Verbonden partijen).				
Alle OD's samen :	3.456			3.456
- Lagere toerekening van capaciteitskosten aan het programma. Zie hiervoor de paragraaf Bedrijfsvoering (€ 3,5 miljoen);				
Overige verschillen afzonderlijk programma 8 ≤ € 250.000	1.609	798	-8	2.400

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

Nr Programma	LASTEN			BATEN			SALDO		
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1 Openbaar bestuur	23.129	24.973	23.011	-59	-68	-63	23.070	24.905	22.949
2 Klimaat en Milieu	51.727	78.269	70.509	-4.780	-6.991	-5.107	46.947	71.278	65.402
3 Ruimte en Water	24.328	48.037	35.317	-7.049	-14.570	-11.249	17.279	33.467	24.068
4 Bereikbaarheid	249.355	245.483	233.847	-21.434	-21.666	-8.602	227.921	223.817	225.245
5 Groen	148.110	128.168	119.255	-20.242	-19.065	-14.644	127.868	109.103	104.611
6 Economie, cultuur en welzijn	40.832	47.247	36.023		215	-3.752	40.832	47.462	32.271
7 Economisch herstel en duurzaamheid	16.617	14.207	14.185		-798	-967	16.617	13.409	13.218
Saldo van baten en lasten	554.099	586.383	532.147	-53.564	-62.943	-44.384	500.535	523.440	487.764

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering inclusief BBV-overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien(x € 1.000)

Omschrijving	LASTEN		BATEN			SALDO				
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening	
Algemene dekkingsmiddelen										
Lokale heffingen	-	-	-	-229.100	-231.500	-234.895	-229.100	-231.500	-234.895	
Uitkering provinciefonds	-	-	-	-269.836	-285.524	-290.031	-269.836	-285.524	-290.031	
Dividend	-	-	-	-8.920	-10.444	-10.720	-8.920	-10.444	-10.720	
Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	-1.844	-2.514	-2.634	-1.558	-814	-943	
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	286	1.700	1.691	-509.700	-529.982	-538.280	-509.414	-528.282	-536.589	
Onvoorzien										
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vennootschapsbelasting										
Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-	-	-	1.216	247	434	
Totaal vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-	-	-	1.216	247	434	
Overhead										
Overhead	80.410	90.931	82.593	-205	-205	-386	80.205	90.726	82.207	
Totaal overhead	80.410	90.931	82.593	-205	-205	-386	80.205	90.726	82.207	
Overige programma-kosten programma 8										
Stelposten	19.287	-	-2.706	-2.150	-2.150	-	17.137	-2.150	-2.706	
Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-1.239	-2.742	-3.240	-138	-467	-950	
Decentrale arbeidsvoorwaarden	-	48	22	-	-	-	-	48	22	
Afrekeningsverschillen	-	-3.674	-4.812	-	-	-	-	-3.674	-4.812	
Overige Profit centers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Totaal generaal	102.300	91.527	79.512	-513.294	-535.079	-541.905	-410.994	-443.552	-462.393	

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Nr Programma	Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties		Saldo rekening
	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	
1 Openbaar bestuur	3.043	3.043	3.043	-395	-969	-943	2.648	2.074	2.100
2 Klimaat en Milieu	14.069	23.669	23.669	-11.163	-29.749	-26.276	2.906	-6.080	-2.607
3 Ruimte en Water	24.462	25.440	27.940	-16.482	-34.748	-25.019	7.980	-9.308	2.921
4 Bereikbaarheid	60.245	95.171	120.430	-76.033	-70.821	-96.053	-15.788	24.349	24.378
5 Groen	35.613	39.641	37.977	-78.901	-53.340	-45.408	-43.288	-13.699	-7.431
6 Economie, cultuur en welzijn	15.559	18.824	18.824	-16.358	-25.205	-11.071	-799	-6.381	7.753
7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	-16.325	-22.860	-22.495	-16.325	-22.127	-21.906
8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.620	5.105	8.425	-28.845	-84.555	-83.082	-25.225	-79.450	-74.658
Totaal mutaties reserves	156.611	211.626	240.897	-244.502	-322.247	-310.348	-87.891	-110.621	-69.451
Saldo van baten en lasten	813.010	889.536	852.557	-811.360	-920.269	-896.637	1.650	-30.733	-44.080

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		29.772	-4.401	25.371
Baten		-12.385	-573.904	-586.289
	1 Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2 Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3 Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4 Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5 Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6 Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten		42.157	569.503	611.660
	1 Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2 Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3 Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4 Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5 Groen	11.342	107.914	119.255
	6 Economie, cultuur en welzijn	2.478	33.545	36.023
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	2.837	11.348	14.185
	8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves		-102.357	32.906	-69.451
Baten		-308.962	-1.386	-310.348
	1 Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2 Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3 Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4 Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5 Groen	-45.338	-70	-45.408
	6 Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten		206.605	34.292	240.897
	1 Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2 Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3 Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4 Bereikbaarheid	120.430	0	120.430
	5 Groen	13.957	24.020	37.977
	6 Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8 Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal		-72.585	28.505	-44.080

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x
€ 1.000)

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten	Incidentele lasten	Totaal
1.4.2	Storting in reserve Cofinanciering EU voor diverse Europese projecten.	-	3.043	3.043
2.1.1	Storting en onttrekking aan reserve duurzame elektr. t.b.v. Regionale energie strategieën.	-3.363	2.867	-496
2.1.2	Storting betreft deels een overheveling vanuit reserve Economisch herstel en duurzaamheid t.b.v. reserve warmtetransitie en deels een reguliere storting aan de reserve warmtetransitie. De onttrekking aan de reserve is t.b.v. dekking diverse subsidies i.v.m. energiebesparing en warmtetransitie.	-12.406	12.867	461
2.1.3	Storting aan reserve energietransitie t.b.v. duurzame elektriciteit en klimaatneutraal maken van eigen organisatie en onttrekking aan reserve ter dekking lasten voorn. waterstofprojecten.	-4.615	3.967	-648
2.2.2	Lasten door het burgerplatform voor het meten van de leefomgeving in Noord-Holland	-	2.111	2.111
2.2.2	Storting en onttrekking aan reserve t.b.v. o.a. luchtmetingen en luchtmeetnetten	-2.589	3.300	711
2.2.3	Onttrekking aan reserve t.b.v. dekking diverse lasten bodemsanering	-1.915	-	-1.915
3.2.1	Storting t.b.v. reserve OV-fonds	-	6.200	6.200
3.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse OV-Knooppunten Poort van Hoorn en Gemeente Hilversum	-2.756	-	-2.756
3.2.3	Betreft overheveling uit reserve Uitv.Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen t.b.v. het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet.	-	11.062	11.062
3.2.4	Betreft lasten voor regionale samenwerking NZK en voor project Bloemendalerpolder Natuurcompensatiegebied.		1.103	1.103
3.2.5	Lasten zijn gemaakt t.b.v. planning gebiedsprocessen van het programma NatuurNetwerk	-	1.366	1.366
3.2.5	Baten uit verkoop grond Gemeente Haarlemmermeer	-4.999	-	-4.999
3.3.2	Storting aan reserve Woningbouw t.b.v. Aanjaagteam Wonen en onttrekking aan reserve Woningbouw t.b.v. kosten project Masterplan Wonen	-1.449	1.200	-249
3.4.2	Betreft voornamelijk lasten van meekoppelkansen bij het project fiets- en wandelverbindingen	-	8.682	8.682
3.4.2	Onttrekking aan reserve onder andere voor de Meekoppelkansen bij dijkversterking t.b.v. subsidie bruggen aan gemeente Hoorn en t.b.v. de overige lasten in OD 3.4.2.	-13.028	-	-13.028

3.4.2	Storting betreft overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en de onttrekking uit de reserve betreft dekking subsidie aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten.	-1.917	4.900	2.983
3.4.3	Storting aan reserve cf. Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve Klimaatadaptatie ter dekking kosten bijbehorende projecten	-1.377	1.500	123
3.5.3	Storting en onttrekking aan reserve Waterrecreatie t.b.v. bevordering waterrecreatie	-1.635	1.562	-73
4.1.1	Storting aan reserve Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen is ter dekking voor opdrachten, kennissessies en voorlichtingscampagne verkeersveiligheid en gedragsbeïnvloeding mede in het kader 'Samen bouwen een bereikbaarheid'	-	1.455	1.455
4.1.2	Lasten betreft inhuur personeel t.b.v. diverse projecten voor Mobiliteitsbeleid	-	1.542	1.542
4.1.2	Storting betreft voorn. aanvulling uit algemene reserve i.v.m. bijdrage aan doortrekken Noord-Zuidlijn en reservering voor stortingen voor derden voor fietsinfrastructuur en uitvoeren beleid. Onttrekking i.v.m. overheveling naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen en ter dekking van diverse infrastructurele projecten volgens uitvoeringsregeling.	-34.390	45.035	10.645
4.1.2	Storting aan reserve Verleende subsidies OD 4.1.2 t.b.v. hoogwaardig OV Huizen. en onttrekkingen aan reserve t.b.v. diverse lasten voor OD 4.1.2	-8.504	8.328	-176
4.1.2	Lasten betreft voor project Integraal inpassingsplan hoogwaardig OV Huizen	-	2.394	2.394
4.1.2	Kosten zijn gemaakt voor havenontwikkeling Boekelermeer	-	6.111	6.111
4.2.1	Boeteoplegging voor OV door de provincie.	-1.500		-1.500
4.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse kleinere OV-projecten	-3.441	-	-3.441
4.4.2	Lasten i.v.m. voorbereidingsfase diverse verbeterprojecten infrastructuur	-	1.617	1.617
4.4.2	Storting aan reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur cf. begroting en onttrekking t.b.v. overheveling naar reserve Kapitaallasten	-12.689	20.074	7.385
4.4.4	Storting aan reserve voorn. voor project hoogwaardig OV 't Gooi Huizen-Hilversum	-	11.857	11.857
4.4.5	Voornamelijk bijdragen aan gemeenten voor project vernieuwing Zaanbrug	-	-1.160	-1.160
4.4.5	Storting aan reserve Groot onderhoud wegen cf. begroting en deels overheveling vanuit reserve Groot onderhoud vaarwegen en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-25.783	23.787	-1.996

4.4.6	Storting aan reserve Groot onderhoud vaarwegen door omzetting voorziening in bestemmingsreserve en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-6.892	8.357	1.465
4.4.7	Lasten hebben voorn. betrekking op uitbesteed werk voor project Focus Smart Mob	-	1.138	1.138
4.4.7	Onttrekking aan reserve Innovatieprojecten mobiliteit t.b.v. reserve Kapitaallasten innovatieve projecten en t.b.v. uitgaven Smart Mob en Solaroad	-3.159	-	-3.159
4.4.7	Overheveling van reserve Innovatieprojecten Mobiliteit naar reserve Kapitaallasten innovatieve projecten	-	1.469	1.469
5.1.1	Lasten voor onder andere het masterplan biodiversiteit en proceskosten om te komen tot projecten voor natuurrealisatie (NNN).	-	4.249	4.249
5.1.1	Onttrekking aan reserve Groen t.b.v. verandering subsidieregeling kwaliteitsimpuls en landschap (SKNL) en voor diverse natuurherstelmaatregelen incl. grondaankopen en onttrekking aan reserve verl subsidies OD 5.1.1. Storting aan reserve groen conform onder andere het Coalitieakkoord en overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en reserve groene uitweg	-28.839	1.887	-26.952
5.1.2	Onttrekking aan reserve Groene Uitweg betreft deels dekking kosten gemaakt binnen programma en deels overheveling naar reserve Subsidies Groene Uitweg	-5.312	-	-5.312
5.1.2	Lasten reserve Subsidies Groene Uitweg t.b.v. kosten verleende subsidies	-	1.807	1.807
5.1.3	Baten betreffen bijdragen van gemeenten t.b.v. baggerwerkzaamheden op de Oostelijke Vechtplassen en lasten betreft diverse projecten aan de Loosdrechtse Plassen	-1.220	2.996	1.776
5.1.3	Storting aan reserve Oostelijke Vechtplassen grotendeels uit overheveling reserve Groen en onttrekking aan reserve t.b.v. lasten project baggeren fase1 Loosdrechtse Plassen	-2.114	4.058	1.944
5.1.4	Lasten voor IBP-Vitaal Platteland project Alkmaarder- en Uitgeestemeer	-	1.020	1.020
5.1.4	Onttrekking reserve Laag Holland t.b.v. subsidies buiten uitvoeringsregeling	-3.514	-	-3.514
5.3.2	Betreft bijdragen aan het Nationale Veenweide Innovatie Programma en de besteding aan diverse gemaakt kosten voor dit doel	-1.016	1.016	0
5.3.2	Storting in reserve Landschap cf. begroting en onttrekking aan reserve t.b.v. uitvoeringsregeling landschapontwikkeling Amstelscheg NH en deel uit i.v.m. overheveling naar reserve Stelling van Amsterdam	-3.180	4.000	820
5.3.3	Storting aan reserve Cofinanciering Waddenzee cf. begroting	-	2.000	2.000

6.1.1	Storting aan reserve Herstructurering Bedrijfsterreinen cf. begroting en onttrekkingen voor lasten die gemaakt zijn in het kader van HIRB-regelingen	-2.411	2.500	89
6.1.2	Storting en onttrekking aan reserve MKB innovatie-instrumenten t.b.v. diverse innovatieve MKB projecten	-4.866	5.672	806
6.4.2	Storting in reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed is afkomstig vanuit reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-	3.265	3.265
6.4.2	Storting aan reserve SvA/NHW Werelderfgoed betreft overhevelingen uit de reserves Landshap en Reserve Groene Uitweg en onttrekking heeft voorn. Betrekking op een overheveling naar reserve subsidies Werelderfgoed	-3.265	1.355	-1.910
7.1.1	Lasten ten behoeve van Subsidie verleend volgens provinciale beleid Warmtetransitie: Noord-Holland aanpak 2022-2023 buiten uitvoeringsregeling (BUVR) voor project Versenllen energietransitie Woningen in PNH		1.480	1.480
7.1.1	Onttrekking aan reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid t.b.v. van projecten binnen uitvoeringsregeling en een deel betreft overheveling naar reserve Energietransitie t.b.v. uitvoeringsregeling Energiebesparingsprogramma	-21.906	-	-21.906
8.1.8	Onttrekking aan reserve Bedrijfsvoering t.b.v. aanschaf en vervanging laptops en overig ICT-apparatuur en voor de kosten van het faciliteren voor thuiswerken van medewerkers.	-5.633	-	-5.633
8.2.4	Betreft afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren die conform BBV als incidenteel moeten worden aangemerkt	-	-4.810	-4.810
8.2.5	Algemene Reserve, dit betreft onder andere een onttrekking aan de reserve t.b.v. een overheveling naar de reserve Mobiliteitsbeleid voor Noord-Zuidlijn; onttrekking aan reserve ter dekking Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve t.b.v. kaderbrief 2024. De stortingen betreffen onder andere aan algemene reserve vanuit afkoopsom Rijkswaterstaat voor beheer 'Groene Uitweg', vanuit reserve investeringen kunstwerken i.v.m. gewijzigde dekking en t.b.v. dekking kosten deelname aan Regionale Ontwikkelmaatschappij InWest.	-76.588	3.685	-72.903
	Overige mutaties < € 1 miljoen	-13.076	14.848	1.972
	Eindtotaal	-321.347	248.762	-72.585

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele stortingen
5.1.1	Resv. Groen	24.020
6.4.1	Resv. Monumenten	5.532
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoerin	4.740
Eindtotaal		34.292

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
4.4.4	Resv. Kaplst. OV	-36
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-142
4.4.7	Resv. Kaplst. Innov	-376
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	-70
8.1.8	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		-1.386

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2023 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,-¹ (het algemeen bezoldigingsmaximum)².

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt³

Gegevens 2023				
bedragen x € 1	R.M. Bergkamp	H.J. Schartman	M.J.H. van Kuijk	K. Bolt
Funcțiegegevens⁵	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang ⁶ en einde functievervulling in 2023	01/01 – 30/04	01/05 – 31/05	01/06 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	1,11	1,0	1,0
Dienstbetrekking ⁸	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging⁹				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€59.104,-	€14.918,-	€93.447,-	€117.918,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€7.321,-	€1.830,-	€12.812,-	€20.876,-
<i>Subtotaal</i>	€66.426,-	€16.748,-	€106.259,-	€138.795,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€73.315,-	€18.940,-	€130.745,-	€223.000,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€66.426,-	€16.748,-	€106.259,-	€138.795,-
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ¹³	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022 ¹⁴				
bedragen x € 1	R.M. Bergkamp		K. Bolt	
Funcțiegegevens⁵	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	1,0
Dienstbetrekking ⁸	ja	ja
Bezoldiging⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.997	113.253
Beloningen betaalbaar op termijn	22.502	21.233
<i>Subtotaal</i>	183.499	134.486
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	216.000	216.000
Bezoldiging	183.499	134.486

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

Omschrijving		Ontwerp	Werkelijk	Vershil
		begroting 2023	2023	
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-89.541	-25.371	64.170
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	95.839	122.057	26.218
(2)	Mutatie voorzieningen	333	2.114	1.781
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	131	131
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4) EMU saldo		-185.047	-145.445	39.602

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste Activa	1.407.935	1.270.304
(1) Immateriële vaste activa	0	0
(2) Materiële vaste activa	1.120.038	997.981
a Investerings met een economisch nut	160.354	142.413
b Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	959.684	855.568
(3) Financiële vaste activa	287.897	272.323
a <i>Kapitaalverstrekkingen</i>	<i>187.505</i>	<i>171.803</i>
waarvan aan deelnemingen	187.498	171.796
waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b <i>Leningen</i>	<i>88.789</i>	<i>88.789</i>
waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
waarvan aan deelnemingen	55.589	55.589
c <i>Overige langlopende leningen</i>	<i>11.603</i>	<i>11.731</i>
Vlottende Activa	190.788	189.631
(4) Voorraden	175	44
Voorraad gronden	175	44
(5) Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	135.728	129.506
Vorderingen op openbare lichamen	100.079	87.827
Uitzettingen s'Rijkschatkist korter dan een jaar	30.238	35.367
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.268	4.457
Overige vorderingen	1.143	1.855
(6) Liquide middelen	458	456
Banksaldi	458	456
(7) Overlopende activa	54.427	59.624
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	0
- het Rijk	5.742	3.009
- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.065	3.114
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	45.620	53.501
Totaal	1.598.723	1.459.935
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Vaste passiva	1.014.476	1.037.732
(8) Eigen Vermogen	983.523	1.008.892
Waarvan Algemene Reserves	119.569	166.258
Waarvan Bestemmingsreserves	819.875	818.023
Gerealiseerd resultaat	44.080	24.611
(9) Voorzieningen	30.954	28.840
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	30.954	28.840
Vlottende Passiva	584.247	422.203
(10) Netto-vlottende schulden	152.573	18.728
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.658	2.810
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	100.000	0
Overige schulden	49.915	15.918
(11) Overlopende passiva	431.674	403.475
Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.132	219.108
Nog te betalen verplichtingen	72.995	69.777
<i>Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van</i>		
- Europese overheidsorganen	0	18
- het Rijk	124.238	103.411
- Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
Overige vooruitontvangen bedragen	220	241
Totaal	1.598.723	1.459.935
(11) GewaARBorgde geldleningen	0	0
Garantstellingen	6.310	8.986

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2023 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2023 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2023 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens jaarlijks lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn -tenzij hierna anders is vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale waarde c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Flottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2023 door Provinciale Staten is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid (als onderdeel van de nota Fraudebleid) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening en Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 8,5 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 400.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen indien de verantwoordingsgrens wordt overschreden.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12- 2022	Reclassificatie	Investerings 2023	Des- investeringen 2023	Bijdragen van derden 2023	Afwaarderingen 2023	Afschrijving 2023	Boekwaarde per 31-12- 2023
	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1. IMMATERIËLE ACTIVA								
bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA								
a. Investerings met een economisch nut	142.413	-	24.826	1.112	2.477	-	3.296	160.354
- Gronden en terreinen	84.737		23.163	1.112	2.477	-	-	104.311
- Bedrijfsgebouwen	57.523		231	-	-	-	3.296	54.458
- Machines apparaten installaties	153		1.432	-	-	-	-	1.585
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	855.568	-	133.987	-	15.886	-	13.985	959.684
(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	855.568		133.987		15.886		13.985	959.684
Totaal materiële vaste activa	997.981	-	158.813	1.112	18.363	-	17.281	1.120.038
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	997.981	-	158.813	1.112	18.363	-	17.281	1.120.038

Toelichting:

De bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 mln.) Voor meer informatie zie paragraaf Grondbeleid.

Voor de Machines, apparaten en installaties is er voor € 1,4 mln geïnvesteerd in netwerkvoorzieningen Buitenlocaties.

De grootste investeringen en bijdragen derden in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen:

Investerings PMI:

Wegen: N241 € 19,9 mln, N243 € 18,1 mln, N23 Westfrisiaweg € 1,2 mln, N247 Waterland € 1,5 mln, N231 Greenport € 1 mln..

Bruggen: Cruquisbrug € 4,0 mln, Ouderkerk € 1,6 mln.

HOV: HOV 't Gooi € 13,2 mln, HOV Aalsmeer € 4,6 mln, Knooppunt Aalsmeer Schiphol € 0,2 mln. (excl. Bijdragen derden).

Investerings PMO:

Wegen: € 21,7 mln. aan onderhoud en vervanging bij N-wegen waarvan € 6,9 mln voor de N243, € 7,2 CAB, € 4,6 MRL.

Bruggen: Cruquiusbrug € 5,3 mln, Brug Oudekerk € 4,8 mln, Brug Krommenie N203 € 2,4 mln, Visserbrug N250 € 0,7 mln, St. Maartensvlotbrug € 0,9 mln.

Waterwegen: € 11,6 mln voor onderhoud aan oevers en vaarwegen..

Sluizen: KVSS € 12,9 mln.

Bijdragen van derden:

Er zijn o.a. bijdragen ontvangen van gemeenten en overige overheden voor de N241 ad € 1 mln, de N247 ten behoeve van Bereikbaarheid Waterland ad € 4 mln, de N522 brug Ouderkerk aan de Amstel ad € 3,1 mln. en voor de HOV 't Gooi, knooppunt Schiphol en Aalsmeer ad € 6,7.

Afschrijvingen:

Ten behoeve van de jaarlijkse afschrijvingen is er voor eigen panden € 3,3 mln en voor geactiveerde projecten € 14,0 mln. in 2023 afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen in 2023	Desinvesteringen in 2023	Herwaardering in 2023	Afschrijvingen oninbaarheid in 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	171.795	16.322	318	301-	-	187.498
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	55.589	-	-	-	-	55.589
C. Overige langlopende leningen	11.731	640	128	640-	-	11.603
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	272.322	16.962	446	941-	-	287.897

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 7,4 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,92 mln in het Innovatiefonds Noord-Holland en € 8,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Overige langlopende leningen: Toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,64 mln.

Desinvesteringen

- Leningen aan deelnemingen: Door het ontbinden van de RON is de boekwaarde per 31.12 afgeboekt ad € 0,318 mln.
- Overige langlopende leningen: Aflossing ad € 0,128 mln door Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.
- Deelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,7 mln. Volgens de jaarrekening 2022 van Provincie Noord-Holland bedroeg de herwaardering € 12,4 mln. In 2023 is van deze herwaardering een bedrag van € 1,2 mln. teruggenomen. Daarnaast heeft er in 2023 een correctie op voorgaande jaren plaatsgevonden. Zowel het bedrag van de bruto-investering als het bedrag van de herwaardering zijn met € 1,5 mln. verhoogt. Deze correctie op voorgaande jaren heeft geen effect op de totale waardering (boekwaarde) van PDENH.

De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. In 2023 heeft geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

- Overige langlopende leningen: Aan de Stg. Voorbereiding Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 43,3 mln (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. In 2023 is er € 0,64 mln. toegevoegd aan de voorziening die hier tegenover staat. De gehele lening van € 43,3 mln is voorzien.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investerings met een economisch nut:											
<u>Gronden en terreinen</u>											
Krediet strategische grondaankopen	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
	320.000	20.000	340.000	48.525	2.554	22.550	73.629	266.371	24.062	7.975	16.088
<u>ICT</u>											
Krediet technische installaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
<u>Investerings Steunpunten B&U</u>											
Krediet gebouwen	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0
Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
	12.505	0	12.505	6.431	0	231	6.663	5.842	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	333.910	20.265	354.175	55.109	2.554	24.213	81.875	272.300	24.062	7.975	16.088

b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen

Krediet PMO kunstwerken - sluisen	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0
Krediet PMO wegen	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0
Krediet Innovatieve projecten	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
Krediet technische installaties	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0
	284.636	81.969	366.605	172.442	-27	61.904	234.320	132.286	0	0	0

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI kunstwerken - bruggen	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899
Krediet PMI kunstwerken - sluisen	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609
Krediet PMI openbaar vervoer	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799
Krediet PMI wegen	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172
Krediet Innovatieve projecten	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0
	735.557	23.563	759.120	518.037	13	71.869	589.919	169.202	213.229	181.750	31.479

Programma natuurontwikkeling

Krediet Groenprojecten	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
------------------------	-------	---	-------	-----	---	----	-----	-------	---	---	---

Totaal investeringen met een maatschappelijk nut

	1.022.265	105.532	1.127.797	690.724	-14	133.871	824.582	303.216	213.229	181.750	31.479
--	------------------	----------------	------------------	----------------	------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Totaal

	1.356.175	125.797	1.481.972	745.833	2.540	158.084	906.457	575.515	237.292	189.725	47.566
--	------------------	----------------	------------------	----------------	--------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Specificatie van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investerings met een economisch nut:											
<u>Gronden en terreinen</u>											
Krediet strategische grondaankopen											
P.00183 - Aankoop strategische gronden	28.996	1.088	30.084	24.990	0	5.093	30.084	0	0	0	0
P.00228 - Aankoop strategische gronden	0	1.672	1.672	0	0	1.672	1.672	0	0	0	0
Nog te besteden voorschotkrediet strategische gronden	11.004	17.240	28.245	0	0	0	0	28.245	0	0	0
Overige gronden rectificatie	0	0	0	-2.554	2.554	0	0	0	0	0	0
	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden											
P.00205 - Aankoop gronden Veenweiden (CO2 red.)	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden											
P.00182 - Grond aankopen NNN GROEN	249.353	0	249.353	23.528	0	15.785	39.313	210.040	6.062	6.062	0
NNN Gronden Oostelijke Vechtplassen	647	0	647	648	0	0	648	-1	0	0	0
	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
Totaal Gronden	320.000	20.000	340.000	48.525	2.554	22.550	73.629	266.371	24.062	7.975	16.088

ICT

Krediet technische installaties

P.00219 - Netwerkvoorziening buiten-werklocaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0

Totaal ICT

	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
--	--------------	------------	--------------	------------	----------	--------------	--------------	-----------	----------	----------	----------

Investerings Steunpunten B&U

Krediet gebouwen

P.00058 - Verbouwing steunpunt Vijfhuizen	915	0	915	328	0	15	342	573	0	0	0
P.00145 - Energie neutraal maken steunpunten	3.820	0	3.820	149	0	217	366	3.454	0	0	0
P.00144 - Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	1.800	0	1.800	0	0	0	0	1.800	0	0	0
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0

Krediet technische installaties

P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
Totaal Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0

Totaal Investerings Steunpunten B&U

	12.505	0	12.505	6.431	0	231	6.663	5.842	0	0	0
--	---------------	----------	---------------	--------------	----------	------------	--------------	--------------	----------	----------	----------

Totaal investeringen met een economisch nut

	333.910	20.265	354.175	55.109	2.554	24.213	81.875	272.300	24.062	7.975	16.088
--	----------------	---------------	----------------	---------------	--------------	---------------	---------------	----------------	---------------	--------------	---------------

b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen

Krediet PMO kunstwerken - sluisen

P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis

11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0

Krediet PMO kunstwerken - bruggen

P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	3.600	0	3.600	920	0	358	1.278	2.322	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	17.255	0	17.255	16.336	0	0	16.336	919	0	0	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	12.250	5.455	17.705	3.178	0	5.283	8.461	9.244	0	0	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaar Waterland,	3.600	0	3.600	1.403	0	158	1.561	2.039	0	0	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	7.674	0	7.674	8.043	0	0	8.043	-369	0	0	0
P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	17.525	0	17.525	11.723	0	2.702	14.424	3.101	0	0	0
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	22.810	0	22.810	17.224	0	4.746	21.971	839	0	0	0
P.00065 - VIK vervangen Broekhornerbrug	2.427	0	2.427	361	-27	107	441	1.986	0	0	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	11.600	14.100	25.700	2.301	0	428	2.728	22.972	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vvv 4/5/7	1.635	350	1.985	855	0	927	1.782	203	0	0	0
P.00189 - N248b-03, Vervanging Schagerbrug A	1.500	0	1.500	14	0	0	14	1.486	0	0	0
K1 Zijperbrug 14D30	4.600	-4.600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0

Krediet PMO vaarwegen en oevers

P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	840	0	840	840	0	0	840	0	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	1.065	0	1.065	1.064	0	0	1.064	1	0	0	0
P.00063 - K4/5/6a-01 Vervangen oevers vvv 18	7.973	0	7.973	5.365	0	186	5.551	2.422	0	0	0
P.00064 - K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vvv 21	4.800	0	4.800	3.703	0	746	4.449	351	0	0	0
P.00129 - K18a-01+K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 16	8.009	755	8.764	7.665	0	674	8.339	425	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vvv 4/5/7	6.200	1.320	7.520	3.469	0	3.257	6.726	794	0	0	0
P.00133 - K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	1.940	0	1.940	665	0	1.248	1.913	27	0	0	0

P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	1.600	0	1.600	1.547	0	0	1.547	53	0	0	0
P.00180 - K19o-a-01 - Vaarwegvak 32	1.600	0	1.600	0	0	0	0	1.600	0	0	0
P.00181 - K19o-b-01 K19o-b-01 Vaarwegvak 33	1.690	0	1.690	0	0	0	0	1.690	0	0	0
P.00197 - K20-z-b01 Vervanging vaarwegvak 13	1.000	11.205	12.205	1.188	0	3.985	5.172	7.033	0	0	0
P.00207 - K11-a-01 Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	204	0	204	0	0	0	0	204	0	0	0
P.00208 - K11-b-01 Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw	168	0	168	0	0	155	155	13	0	0	0
P.00209 - K18-a-02 Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00210 - K18-b-02 Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaa	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	0	1.285	1.285	0	0	105	105	1.180	0	0	0
P.00234 Vervanging afmeervoorziening Amstel	0	500	500	0	0	0	0	500	0	0	0
P.00235 Vervanging calamiteitensteiger NH kanaal	0	300	300	0	0	0	0	300	0	0	0
	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0

Krediet PMO wegen

P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	350	0	350	217	0	0	217	133	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	4.296	0	4.296	2.990	0	21	3.011	1.285	0	0	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	1.200	0	1.200	558	0	80	638	562	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	6.000	0	6.000	6.000	0	0	6.000	0	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	2.700	0	2.700	2.497	0	2	2.500	200	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	4.160	0	4.160	4.160	0	0	4.160	0	0	0	0
P.00057 - N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	4.680	0	4.680	3.339	0	8	3.348	1.332	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	17.600	0	17.600	17.638	0	0	17.638	-38	0	0	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	2.200	0	2.200	972	0	837	1.809	391	0	0	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	9.480	0	9.480	859	0	6.881	7.741	1.739	0	0	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	3.700	0	3.700	2.773	0	7	2.780	920	0	0	0
P.00122 - N240c-01 Herplant bomen N240	750	0	750	744	0	4	747	3	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.156	0	2.156	67	0	112	179	1.977	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	5.200	0	5.200	3.784	0	383	4.167	1.033	0	0	0
P.00169 - Herplant bomen langs traject N244	480	0	480	487	0	0	487	-7	0	0	0
P.00174 - N242a-05 - Vervangen geluidsschermen	1.500	0	1.500	471	0	526	997	503	0	0	0
P.00193 - 09D01-01 Visserbrug verv. remmingwerk	0	730	730	0	0	682	682	48	0	0	0
P.00195 - LED-verlichting 2e fase	5.950	0	5.950	0	0	0	0	5.950	0	0	0

P.00206 - SLS-01, vervanging- sleutelsysteem obj	1.400	500	1.900	21	0	68	89	1.811	0	0	0
P.00232 - N511a-04 Vervanging 5 paddentunnels	0	700	700	0	0	298	298	402	0	0	0
	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0

Krediet Innovatieve projecten

P.00121 - Samenwerking zonnefietspaden	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0

Krediet technische installaties

P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	23.149	0	23.149	22.699	0	103	22.801	348	0	0	0
P.00071 - K08 Hefbrug Oterleek-01 GO KW 19B45	99	0	99	65	0	28	93	6	0	0	0
P.00134 - Projecten Machinerichtlijn	4.820	0	4.820	964	0	182	1.146	3.674	0	0	0
P.00136 - Uitrol intelligente Verkeerslichten iVR	4.515	0	4.515	0	0	0	0	4.515	0	0	0
P.00137 - Vervanging observatiecamera's VRI	1.000	0	1.000	151	0	371	522	478	0	0	0
P.00138 - Vervanging Scada systeem	1.500	0	1.500	1.530	0	0	1.530	-30	0	0	0
P.00146 - K05 Roskamsluis zelfbediening Roskamslui	723	0	723	83	0	8	91	632	0	0	0
P.00215 - 24-uurs centrale bediening 2e deel	17.472	20.269	37.741	4.846	0	11.818	16.664	21.077	0	0	0
	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0

0

Totaal Vervangingsinvesteringen

284.636	81.969	366.605	172.442	-27	61.904	234.320	132.286	0	0	0
----------------	---------------	----------------	----------------	------------	---------------	----------------	----------------	----------	----------	----------

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI openbaar vervoer

P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	520	0	520	407	0	0	407	113	32	32	0
P.00084 - HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	42.426	3.500	45.926	44.921	0	173	45.094	831	36.617	36.617	0
P.00113 - Busbaan Wijckerpoort (velsertraverse-bus	19.600	4.950	24.550	3.687	0	592	4.280	20.270	950	0	950
P.00114 - HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum	138.084	0	138.084	104.640	11	13.226	117.877	20.207	17.175	17.829	-654

P.00115 - HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk	44.445	0	44.445	22.042	0	8	22.050	22.395	36.431	18.324	18.107
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	8.856	3.386	12.242	1.774	0	4.569	6.343	5.899	4.792	2.396	2.396
P.00143 - Bereikb H'mmermeer Bollenstreek (DPW)	4.800	0	4.800	1.080	0	0	1.080	3.720	483	483	0
	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799

Krediet PMI wegen

P.00026 - Smart Mobility Schiphol	2.075	710	2.785	2.096	0	0	2.096	689	113	113	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	13.192	0	13.192	15.528	-2.234	0	13.294	-102	5	5	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaar Waterland,	56.695	0	56.695	36.677	0	1.488	38.165	18.530	17.349	13.131	4.218
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	90	0	90	72	0	0	72	18	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	2.984	0	2.984	2.572	0	9	2.580	404	600	600	0
P.00042 - N208-05 aanl.fietsverb/pad Hlem/Bldaal	3.250	0	3.250	1.806	0	367	2.173	1.077	63	63	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	14.945	0	14.945	14.197	0	9	14.207	738	70	70	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	3.700	0	3.700	1.794	0	40	1.834	1.866	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	39.500	-375	39.125	38.493	0	0	38.493	632	23.858	23.858	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	260	0	260	299	0	0	299	-39	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	5.900	0	5.900	5.596	0	285	5.881	19	4.432	4.782	-350
P.00078 - N241, Herinrichting gedeelte N242-N248	48.000	0	48.000	45.674	0	74	45.747	2.253	10.273	10.273	0
P.00081 - N236-11 Reconst N236, deel 6 Noordereind	1.500	0	1.500	256	0	41	298	1.202	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	60.000	0	60.000	19.217	0	19.910	39.127	20.873	1.000	1.413	-413
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	5.750	400	6.150	6.613	0	1	6.614	-464	318	318	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	41.820	0	41.820	21.809	0	18.133	39.942	1.878	954	657	296
P.00088 - N509-05 km 1.48-2.45 Traj.benadering GO	600	0	600	609	0	8	617	-17	0	0	0
P.00089 - Kruispunt N525 Westerheide-oud postweg, P.00092 - N201, Trajectbenadering Heemstede- Fokker	2.006	0	2.006	1.522	0	186	1.707	299	6	6	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	8.300	0	8.300	8.156	0	0	8.156	144	3.437	3.437	0
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	1.270	0	1.270	1.107	0	1	1.109	161	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	1.760	1.102	2.862	488	0	1.074	1.562	1.300	813	406	406
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	460	0	460	0	0	25	25	435	0	0	0
P.00150 - Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	3.750	0	3.750	2.359	0	356	2.715	1.035	0	0	0
P.00196 - Trajectbenadering groot onderhoud N202a	1.800	0	1.800	141	0	0	141	1.659	0	0	0
P.00201 - Wadweg Waardpolder hoofdweg	660	0	660	398	0	139	537	123	30	0	30
P.00202 - N23 Westfrisiaweg Restwzh GBC	575	0	575	183	0	350	533	42	26	26	0
	7.700	0	7.700	2.869	0	1.221	4.090	3.610	850	126	724

P.00204 - N516-04 Ambacht-N516- Thorbeckeweg(AVANT)	15.167	0	15.167	0	0	0	0	15.167	0	0	0
P.00211 - N240-16: Aanleg bermverharding	75	625	700	0	0	692	692	8	102	173	-71
P.00223 - Alg-46 Bermmaatregelen Geb 6	0	2.700	2.700	0	0	913	913	1.787	530	169	361
P.00224 - N200-06-Korteterm.maateg.Kop vd Zeeweg	150	0	150	0	0	25	25	125	0	0	0
P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	400	0	400	0	0	471	471	-71	58	86	-29
P.00226 - N244-10 Aansluiting N244-N247	0	375	375	0	0	88	88	287	0	0	0
	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172

Krediet PMI kunstwerken - bruggen

P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	24.404	0	24.404	20.296	2.234	0	22.530	1.874	14	14	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	9.700	2.870	12.570	2.951	0	3.954	6.905	5.665	4.447	2.361	2.086
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	28.990	0	28.990	26.135	0	1.565	27.700	1.290	6.378	6.378	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	100	5.600	5.700	236	0	97	333	5.367	813	0	813
	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899

Krediet PMI kunstwerken - sluisen

P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	7.700	-5.980	1.720	1.716	0	0	1.716	4	0	0	0
P.00077 - Alg-29, Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.300	0	54.300	51.906	0	137	52.042	2.257	40.211	37.602	2.609
	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609

Krediet Innovatieve projecten

P.00157 - LED-verlichting	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0

Voorschotkrediet uit 10 miljoen

P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	500	0	500	175	0	62	237	263	0	0	0
P.00176 - N197a-01 Wateroverlast	60	0	60	53	0	6	60	0	0	0	0
P.00191 - VM-maatregelen N242	50	0	50	33	0	0	33	17	0	0	0
P.00192 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute	359	0	359	73	0	197	271	88	0	0	0
P.00194 - N501-03 Reconstructie kruispunt	130	0	130	50	0	42	91	39	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	0	1.400	1.400	0	0	61	61	1.339	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	150	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00221 - Vaarwegvak 1	0	1.000	1.000	0	0	758	758	242	0	0	0

P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	0	350	350	0	0	0	0	350	0	0	0
P.00227 - ALG-45 — kantmarkering fietspaden	0	200	200	0	0	29	29	171	0	0	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	0	900	900	0	0	176	176	724	0	0	0
	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0

Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen	735.557	23.563	759.120	518.037	13	71.869	589.919	169.202	213.229	181.750	31.479
--	----------------	---------------	----------------	----------------	-----------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Programma natuurontwikkeling

Krediet Groenprojecten

P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
---	-------	---	-------	-----	---	----	-----	-------	---	---	---

Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	1.022.265	105.532	1.127.797	690.724	-14	133.871	824.582	303.216	213.229	181.750	31.479
---	------------------	----------------	------------------	----------------	------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Totaal	1.356.175	125.797	1.481.972	745.833	2.540	158.084	906.457	575.515	237.292	189.725	47.566
---------------	------------------	----------------	------------------	----------------	--------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Flottende Activa

Vorraden	31-12-2023	31-12-2022
Voorraad gronden	175	44

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Vorraden per 01-01-2023	44	4.909
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	175	181
Verkopen	-44	-5.046
Vorraden per 31-12-2023	175	44

Toelichting

Afgelopen jaar is er grond in de regio Ouder-Amstel vanuit de MVA bestemd voor verkoop en voor een deel verkocht.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	31-12-2023 x € 1.000	31-12-2022 x € 1.000
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>		
Te vorderen omzetbelasting	74.635	61.365
Te vorderen Vennootschapsbelasting	104	239
Motorrijtuigenbelasting	19.826	19.447
Nog te ontvangen Provincies	20	64
Nog te ontvangen Rijksoverheid	70	75
Nog te vorderen Gemeenten	698	5.984
Overige nog te ontvangen	4.726	653
	100.079	87.827
<i>Uitzettingen in 's-Rijkschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>		
	30.238	35.367
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Groenfonds)</i>		
	4.268	4.457
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	1.047	1.597
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	12	5
Overige posten	84	253
	1.143	1.855
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	135.728	129.506

Toelichting

De toename van het bedrag aan vorderingen met circa € 6,2 mln. wordt grotendeels veroorzaakt door de terug te vorderen omzet belasting.

Nog te vorderen Gemeenten: In 2022 stonden de bijdragen van gemeenten open van de projecten HOV 't Gooi (€1,4 mln.) en project Hovasz (€ 3,1 mln.) Dit jaar stonden er geen grote bijdragen van gemeenten open.

Overige nog te ontvangen: De toename van € 4,1 mln. wordt vooral veroorzaakt door een grote vorderingen uit de vervoersovereenkomsten.

De uitzettingen Rijksschatkist zijn in 2023 gedaald met circa € 5 mln.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2023 is € 0,458 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,391 mln.), de BNG bankrekening (€ - 0,026 mln.) en de post kruisposten (€ 0,093 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2023			
(1)	Drempelbedrag	10.596			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	194	2.388	299	361
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.401	8.208	10.297	10.234
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	797.838			
(4b)	Begrotingstotaal kleiner dan 500 miljoen; drempelbedrag 1 miljoen. Begrotingstotaal groter dan 500 miljoen; drempelbedrag 10 miljoen.	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	297.838			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.596			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.487	217.294	27.489	33.245
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	194	2.388	299	361

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 5,2 mln. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de nog te declareren posten bij derden met circa € 5 mln.

Daarnaast heeft in 2023 een correctie op de 'Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen' plaatsgevonden van € 2,7 mln. Dit betreft een vordering op de Regeling Wilhelminasluis (E 72). Deze vordering was in 2022 geassocieerd onder de 'Nog te ontvangen bedragen'.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbruggingsjaar (E58)	1.400				1.400
Regionale MIT-regeling 2021 (F14)	1.209			1.209	
Regionale MIT-regeling (F12)	400			400	
Regeling Wilhelminasluis (E 37)		3.072			3.072
Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)			804		804
Regeling veilig, slim, doelmatig en duurzaam gebruik mobiliteitsinfrastructuur			466		466
Totaal Rijk	3.009	3.072	1.270	1.609	5.742
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.114	-	241	290	3.065
Totaal	6.123	3.072	1.511	1.899	8.807

**Overige nog te ontvangen en
vooruitbetaalde bedragen:**

	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	23.367	33.325
Overige vooruitbetaalde bedragen	<u>22.253</u>	<u>20.176</u>
	<u>45.620</u>	<u>53.501</u>

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2023	Resultaat-bestemming 2022	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2023
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	166.258	26.213	3.685	-	50.988	25.600	-	119.569
Totaal algemene reserves (a)	166.258	26.213	3.685	-	50.988	25.600	-	119.569
Bestemmingsreserves								
<i>Programma 1 Openbaar Bestuur</i>								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.618	-	3.043	-	747	-	196	3.718
<i>Programma 2 Klimaat en Milieu</i>								
Reserve Bodemsanering	25.724	-	319	-	1.915	-	-	24.128
Reserve Energietransitie	15.369	-	3.967	-	3.907	600	108	14.721
Reserve Circulaire economie	1.362	-	350	-	604	-	-	1.108
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1-	1	-	-	-	-	-	0
Reserve Gezonde leefomgeving	7.315	-	3.300	-	2.589	-	-	8.026
Reserve Duurzame elektriciteit	5.676	-	2.867	-	3.363	-	-	5.179

248

Reserve Warmtetransitie	5.801	-	3.267	9.600	12.406	-	-	6.262
Reserve Subsidies.Warmtetransitie	2.319	-	-	-	784	-	-	1.535
								-
<i>Programma 3 Ruimte en Water</i>								-
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.593	-	-	150	6.773	6.100	155	11.715
Reserve Waterrecreatie	3.458	-	1.562	-	1.485	150	-	3.385
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	11.617	-	6.200	-	135	-	-	17.682
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	4.074	-	-	11.062	448	-	-	14.688
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	341	-	-	0
Reserve Woonbeleid	2.670	-	-	-	691	-	-	1.979
Reserve Woningbouw	4.868	-	1.200	-	1.449	-	-	4.619
Reserve Klimaatadaptatie	1.243	-	1.500	-	1.246	-	131	1.366
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	16.693	-	-	1.366	-	-	-	18.059
Reserve subsidie Bloemendalerpolder	612	-	-	-	612	-	-	0
Reserve subsidie OV-fonds	8.095	-	-	-	2.756	-	-	5.339
Reserve Woningbouw subsidies	4.383	-	-	-	632	-	-	3.751
Reserve subsidies Meekoppelkansen bij Dijkversterking en Kustontwikkeling	-	-	-	4.900	1.917	-	-	2.983
								-
<i>Programma 4 Bereikbaarheid</i>								-
Reserve Mobiliteitsbeleid	2.792	-	800	655	641	-	-	3.606
Reserve Uitvoeren mobiliteit	68.996	-1.600	18.635	26.400	14.320	20.045	25	78.041
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	81.163	-	20.074	-	832	11.858	-	88.548
Reserve Groot onderhoud wegen	31.477	-	21.187	2.600	24.383	-	1.400	29.481
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.123	-	8.357	-	2.582	2.600	1.710	7.588
Reserve Investerings wegen	1	-1	-	-	-	-	-	0
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	15.590	-	-	-	1.690	1.469	-	12.431
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.612	-	67	-	2.641	800	-	16.238
Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	4.259	-	-	8.328	8.504	-	-	4.083

								-
<i>Programma 5 Groen</i>								-
Reserve Groen	113.814	-	24.020	1.887	19.521	5.464	-	114.736
Reserve Groene Uitweg	14.803	-	107	-	2.613	2.699	-	9.598
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	15.302	-	58	4.000	2.114	-	-	17.246
Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.040	-	2.000	-	969	-	-	6.071
Reserve Landschap	2.893	-	4.000	-	2.030	1.150	-	3.713
Reserve Laag Holland	4.303	-	-	-	3.514	-	-	789
Reserve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	21.025	-	-	-	3.854	-	-	17.171
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	6.762	-	-	-	505	-	-	6.257
Reserve subsidies Laag Holland	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve subsidies Groene Uitweg	-	-	-	1.807	905	-	-	902
								-
<i>Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn</i>								-
Reserve Herstructurering bedrijventerrein	3.061	-	2.500	-	2.411	-	-	3.150
Reserve MKB	12.254	-	5.672	-	4.866	-	-	13.060
Reserve Duurzame Landbouw	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	4.366	-	500	-	449	-	-	4.417
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	3.259	-	5.532	-	160-	-	-	8.951
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	8.222	-	-	1.355	-	3.265	-	6.312
Reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed	-	-	-	3.265	240	-	-	3.025
								-
<i>Programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering</i>								-
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	85.010	-	-	-	12.317	9.589	-	63.104
Reserve subsidie Economisch herstel en duurzaamheid	-	-	-	589	589	-	-	-
								-
<i>Programma 8 Economisch herstel & duurzaamheid</i>								-
Reserve Bedrijfsvoering	13.719	-	4.740	-	5.633	-	-	12.826

Reserve GO-Gelden	99	-	-	-	22	-	77	0
Reserve Huisvesting	12.196	-	-	-	762	-	-	11.434
								-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	30.182	-	-	1.199	142	-	-	31.239
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	74.542	-	-	10.658	36	-	-	85.164
Reserve Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	0-	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	5.593	-	-	1.469	376	-	-	6.686
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.733	-	-	98	70	-	-	3.761
Totaal bestemmingsreserves	818.023	-1.600	145.824	91.388	164.171	65.788	3.802	819.875
Totaal reserves(a + b)	984.280	24.613	149.509	91.388	215.159	91.388	3.802	939.442
Resultaat 2023								44.080
Totaal eigen vermogen								983.522

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging

In de laatste begrotingswijziging (LBW) zijn, als gevolg van een doublure, zowel de lasten als de onttrekkingen van de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid met € 6 mln. te veel naar beneden zijn bijgesteld en daardoor te laag begroot. De Provinciale Staten zijn hiervan afzonderlijk via een brief bij de behandeling van de LBW geïnformeerd.

Als gevolg van deze onjuistheid in de LBW is bij het opstellen van de jaarrekening een aanvullende analyse uitgevoerd op de juistheid van andere begrotingsmutaties in de LBW. Dit leidde tot een aantal boekhoudkundige correcties (in kostensoorten). Aanvullend op de doublure van €6 mln, geven deze correcties de volgende afwijkingen tussen begroting en realisatie:

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 1,25 mln.
- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln.
- Hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van €1,9 mln. en hogere onttrekkingen uit de reserve Verleende subsidie OD 4.1.2 als gevolg van het terugdraaien van een overheveling tussen deze reserves. Bij deze overheveling waren foutieve kostensoorten gebruikt. Daarnaast had geen overheveling, maar een onttrekking uit Reserve Subsidie OD 4.1.2 opgenomen moeten worden. Aangezien het hier gaat om een onttrekking voor lasten van subsidies > € 1,5 mln, is deze onttrekking op basis van artikel 6c. van de financiële verordening alsnog bij de jaarstukken gerealiseerd.

Algemene reserve

Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2022 is € 26,2 miljoen gestort in de Algemene reserve.

Stortingen:

In 2023 is € 3,7 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreft de volgende toevoegingen:

- € 1,5 miljoen: Voor het toekomstige beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten stort Rijkswaterstaat een afkoopsom van € 1,5 miljoen. Bij de Laatste begrotingswijziging 2023 is besloten om deze middelen te storten in de algemene reserve;
- € 1,2 miljoen: Bij de Eerste begrotingswijziging 2021 is besloten om € 175 miljoen uit kapitaallasten reserves vrij te laten vallen. Bij Begroting 2022 is besloten om hiervan € 1 miljoen uit de reserve investeringen kunstwerken te storten in de algemene reserve.
- € 1,0 miljoen: Bij Begroting 2022 is besloten om €1,0 miljoen te storten in de algemene reserve om hiermee mogelijke risico's van de deelneming in de Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te kunnen vangen.

Onttrekkingen:

In 2023 is € 76,6 miljoen aan de algemene reserve onttrokken of van overgeheveld. Dit bedrag bestaat onder andere uit:

- Een onttrekking van € 23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van € 23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevalen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;
- Een onttrekking van € 22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023;
- Een overheveling van € 24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de algemene uitkering van het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2023 bedraagt € 454 miljoen. 25% hiervan is € 113,5 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's € 29,2 miljoen voor het komende jaar zijn en € 33 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 113,5 miljoen moet zijn. Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt 119,5 miljoen. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Toelichting bestemmingsreserves

Reserve Landschap	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2023 € 4 miljoen in deze reserve gestort.

Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ruim € 2 miljoen uitgegeven. De middelen zijn besteed aan de Uitvoeringsregeling Landschapontwikkeling Westeinderscheg met een bedrag van € 861.000. Aan de UVR Landschapontwikkeling Amstelscheg NH is een bedrag van € 612.000 uitgegeven. Daarnaast zijn er twee subsidies buiten UVR verstrekt voor € 450.000 en zijn er proceskosten gemaakt voor een bedrag van € 109.000. Hiernaast is er € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,7 miljoen.

Reserve Gezonde leefomgeving

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op Hollandse Luchten (€ 0,8 miljoen), proceskosten (€ 0,6 miljoen), Actieplan geluid (€ 0,2 miljoen), uitvoeringsregeling complexe industrie (€ 0,5 miljoen), Scherpvergunning (€ 0,1 miljoen), capaciteit (€ 0,3 miljoen) en luchtmeetnetten (€ 0,1 miljoen).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 8 miljoen) worden ingezet voor onder andere gezondheidsonderzoeken, monitoring omgevingskwaliteit en diverse uitvoeringsregelingen.

Reserve Klimaatadaptatie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	<ul style="list-style-type: none"> -Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2023 is conform het Coalitieakkoord € 1,5 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (€ 976.000) en proceskosten (€ 115.000). Daarnaast is er aan capaciteitskosten € 154.000 onttrokken aan de reserve. Tenslotte is er een bedrag van € 131.000 vrijgevallen ter dekking van de kosten van 2 FTE voor intensivering van het VTH beleid. De kosten van deze 2 FTE moesten uit de eigen begroting gevonden worden. Het overige deel van de kosten voor de 2 FTE is betaald uit de reserve Meekoppelkansen.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 1,37 miljoen) worden ingezet conform de doelen van klimaatadaptatie en betreffen voornamelijk subsidieverleningen.

Reserve Kapitaallasten Investerings Havencomplexen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Er is niks onttrokken in 2023.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 is nihil.

Reserve Oostelijke Vechtplassen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 4,1 miljoen in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een overhevelingen vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 2,1 miljoen hebben voornamelijk betrekking gehad op Baggeren 1e fase Loosdrechtse Plassen.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 17,2 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

Reserve Bodemsanering	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	Storting van € 319.000 ten behoeve van capaciteitskosten.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 1,9 miljoen ten behoeve van de uitgaven bodemsanering 2023. Dat valt uiteen in een onttrekking van € 0,6 miljoen voor capaciteitskosten en een onttrekking van € 1,3 miljoen ten behoeve van de uitvoering van bodemsaneringsprojecten.

Toelichting stand De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 24,1 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

Reserve Groen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2023 een bedrag van € 25,9 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: <ul style="list-style-type: none"> · € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; · € 7,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); · € 2,5 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; · € 981.000 opbrengsten uit grondverkoop van SGG gronden; · € 4,9 miljoen overige stortingen ten behoeve van de uitvoering van diverse projecten. Hiernaast is onder andere vanuit de reserve Meekoppelkansen € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Groen voor het Natuurproject Polder IJdoorn.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen van totaal € 25 miljoen hebben naast de kosten voor diverse uitvoeringsprojecten van € 1,7 miljoen betrekking gehad op voornamelijk: <ul style="list-style-type: none"> · € 5,8 miljoen voor Functieverandering SKNL; · € 3,7 miljoen voor Natuurherstelmaatregelen; · € 3,3 miljoen capaciteitskosten; · € 1 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; · € 549.000 voor Masterplan Biodiversiteit; · € 709.000 voor KRW projecten; · € 773.000 proceskosten Regiebureau.T Hiernaast is er € 1,4 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en € 4 miljoen naar de reserve OVP.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken, vanaf 2024 zal dit opgenomen worden in het PPLG. Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 114,7 miljoen.

Reserve Openbaar Vervoer Projecten

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 2,6 miljoen onttrokken aan deze reserve in 2023.

Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen, aanpassingen aan OV knooppunten en om uitgestelde projecten door corona te kunnen realiseren. Stand eind 2023 bedraagt € 16,2 miljoen
-------------------	---

Reserve Huisvesting

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedraagt eind 2023 € 11,4 miljoen. In de komende 15 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 15 jaar volledig besteed.

Reserve Groene Uitweg

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Ter dekking van interne capaciteitskosten is € 107.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Conform begroting is €1.807.000 overgeheveld naar de reserve Subsidies Groene Uitweg voor de verleende subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West. Ook is € 687.000 overgeheveld naar de reserve Groen ten behoeve van faunapassages Maxisweg en A1. Ook is € 205.000 volgens begroting overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam voor het project 'Verder met de vesting'. Voor in de realisatie gemaakte lasten is € 2.612.680,70 onttrokken.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 9,6 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

Reserve Cofinanciering Waddenzee

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2023 € 2 miljoen gestort in de reserve.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 969.000 hadden betrekking op: In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds zijn de lasten uitgekomen op € 220.000. Buiten UVR is er 1 subsidie verleend van € 264.000. Aan proceskosten voor met name het IKW (Investeringskader Waddengebied) is € 303.000 uitgegeven. Daarnaast is er aan capaciteitskosten ten behoeve van inhuur een bedrag van € 183.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 6,1 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied.

Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode (2019-2023) wordt jaarlijks € 2,5 mln. gestort in de reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 2.411.283,- onttrokken uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen. Dit geld is uitgegeven aan: <ul style="list-style-type: none"> • HIRB plus (€ 1.202.927) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2023 (€ 425.000) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 247.231) • HIRB duurzaamheid 2023 (€ 182.598) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 155.112) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2022 (€105.139) • Overige kleinere subsidies (€ 93.276)
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 3,1 mln. Deze middelen worden naast de jaarlijkse stortingen ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen.

Reserve Cofinanciering Europese projecten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 3.043.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 943.000 onttrokken aan de reserve. Het betreft € 747.000 ter dekking van gerealiseerde kosten voor Kansen voor West, Just transition fund en React-EU. Daarnaast is € 196.000 vrijgevalen vanuit de reserve op basis van de taakstelling op de reserves zoals besloten bij de kaderbrief en de begroting 2021.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,7 miljoen) zullen worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.

Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.5
Toelichting stortingen	In de kaderbrief 2022 is € 500.000,- opgenomen als storting in de Reserve Europese projecten landbouwsubsidies.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 449.156,- onttrokken. Dit geld is uitgegeven aan de uitvoeringskosten RVO. Er is minder uitgegeven dan vooraf begroot. Dit komt omdat het NSP-programma vertraging heeft opgelopen, hierdoor is een deel opgeschoven naar 2024.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 is 4,4 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3/NSP subsidie regelingen.

Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,5 miljoen gestort in de Reserve Monumenten. Dit was ten behoeve van de UVR Rijksmiddelen monumentenzorg
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er €160.349,- teruggekomen in de reserve vanwege lagere subsidie vaststellingen. Er is dus feitelijk niks onttrokken aan de reserve, de reden hiervoor is dat het door technische problemen niet mogelijk is geweest om de beschikkingen van de UVR Restauratie Rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen van 2023 worden begin 2024 alsnog besteed.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is in de reserve nog € 9,0 miljoen beschikbaar dit geld zal worden ingezet voor programma behoud en herbesteding monumenten.

Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is € 45 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 26,4 miljoen overgeheveld uit de algemene reserve. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen

Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2023 is € 34,3 miljoen. Hiervan is € 14,3 miljoen onttrokken voor diverse bestedingen en enkele administratieve correcties en € 20 miljoen overgeheveld naar de reserve ontw. Havencomp O.D. 3.2.3 en 25K vrijgevallen. De overige onttrekkingen bestaan uit diverse projecten die in 2023 zijn uitgevoerd voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Boerenverdietsluis, de HOV Huizen, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten. Stand eind 2023 is € 78 miljoen.

Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 20 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is een onttrekking van € 11,9 miljoen gedaan betrekking hebbend op de netto investeringen van een vijftal werken. Met name omdat een paar grote projecten in afronding zijn is het bedrag dat daarvoor in deze reserve stond opgenomen overgeheveld naar de reserve kapitaallasten. Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum en Trajectbenadering N243a.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelmeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen. Eind stand 2023 bedraagt € 88,5 miljoen.

Reserve Mobiliteitsbeleid

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 800.000 gestort en € 655.000 gestort vanuit andere reserve in deze reserve in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2023 € 641.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit. Eindstand 2023 bedraagt € 3,6 miljoen.

Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 1,5 miljoen naar de reserve Kapitaallasten innovatieve projecten voor kapitaallasten LED-verlichting en zonnepietspad N201. Overige onttrekking van € 1,7 miljoen ten behoeve van de uitgaven aan Smart Mobility en Solaroad.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 12,4 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit als Smart Mobility, Solaroad en circulaire provinciale infrastructuur.

Reserve Energietransitie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3
Toelichting stortingen	In 2023 is er in totaal € 3.967.000 gestort in de Reserve Energietransitie. Dit geld is als volgt opgebouwd: <ul style="list-style-type: none"> • € 2.867.000 verdeling van de € 9 miljoen die is afgesproken in het klimaatakkoord. • € 1,1 miljoen voor het klimaat neutraal maken van de eigen organisatie.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er in totaal € 3,2 miljoen onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1,2 miljoen uitgegeven aan de UVR Waterstofprojecten, € 0,6 miljoen UVR Oplossingen nestcongestie (SON) en € 0,4 miljoen aan het Energieneutraal maken van de eigen organisatie. De overige items bestaan uit kleinere subsidies en proceskosten. Tot slot is er nog € 731.147 onttrokken uit de Reserve Energietransitie voor Capaciteitskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 14,7 miljoen. In 2022 is de reserve Energietransitie gesplitst in drie reserves: Resv. Energietransitie, Resv. Warmtetransitie, Resv. Duurzame Elektriciteit.

Reserve Circulaire Economie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie "We maken het rond" uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.4
Toelichting stortingen	In 2023 is € 350.000,- in de reserve Circulaire Economie gestort vanuit de afspraken die zijn gemaakt in het Coalitieakkoord 2019-2023
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 een totaal van € 604.137 onttrokken uit de Reserve Circulaire Economie. Aan de hand van de actieagenda Circulaire Economie is een kas raming opgenomen. Bij de LBW is hier op af geraamd met € 150.000 voor de UVR Stimuleren Grondstof / productieketens waarop geen aanvragen zijn binnen gekomen.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 1,1 miljoen.

Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 141 3429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Conform overheveling van een reserve is er 6,2 miljoen in deze reserve gestort in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor het Ov fonds is in 2023 een onttrekking van circa € 135.000 voor de optimalisering van het OV.
Toelichting stand	Het resterende saldo van deze reserve wordt onder andere ingezet voor de Poort van Hoorn, Alkmaar Noord en voor een OV knooppunt in de gemeente Hilversum. Eindstand bedraagt € 17,7 miljoen.

Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 341.000 onttrokken ter dekking voor het project Ruimtelijk structuur versterken.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve eind 2023 bedraagt € 0,00 euro

Reserve Kapitaallasten Groen	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2023 is € 98.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven aan Faunapassages N201 vanuit de reserve Groen
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.

Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten. Eindstand bedraagt € 3,8 miljoen.
-------------------	---

Reserve Kapitaallasten OV

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	Voor project HOV 't Gooi Huizen-Hilversum is in 2023 € 10,1 miljoen gestort in de reserve, voor het project N197 Busbaan Wijckerpoort is € 592.000 gestort.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de afschrijvingen is in 2023 € 36.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve € 85,1 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen in het Openbaar Vervoer

Reserve Groot Onderhoud Wegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.5
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 21,1 miljoen conform begroting, daarnaast conform begroting een overheveling uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 2,6 miljoen.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking wegens vrijval van € 1,4 miljoen, daarnaast de onttrekking van € 24,4 miljoen ten behoeve van het uitvoering van variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur.
Toelichting stand	Stand van € 29,5 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen aan variabel onderhoud.

Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 8,4 miljoen conform begroting.
Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 2,6 miljoen naar reserve Groot Onderhoud wegen conform begroting. Onttrekking wegens vrijval van € 1,7 miljoen. Daarnaast de onttrekking van € 2,6 miljoen voor het uitgevoerde variabel onderhoud.

Toelichting stand   Stand van € 7,6 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen.

Reserve Waterrecreatie	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.3
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,5 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 1,2 miljoen. Hiernaast is er € 273.000 uitgegeven aan subsidies buiten UVR. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten. Hiernaast is er € 150.000 overgeheveld naar de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,4 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 plaatsvinden.

Reserve Bedrijfsvoering	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.319.518 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we onder andere de kosten van aanschaf van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen. In 2023 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 1,546 miljoen). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2023 ging het om een bedrag van € 4,010 miljoen. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2023 bedroegen de kosten € 76.863.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 12,8 miljoen is voor projecten in het I-domein € 5,4 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen is € 2,5 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere ten behoeve van het hybride werken) is € 3,7 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,6 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3

Toelichting stortingen	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 447.566,00 dit geld is uitgegeven aan LSBU Den Helde: Boerenverdrietbrug & jacht/museumhaven.
Toelichting stand	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen. De stand per 31-12-2023: € 14,7 miljoen.

Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen. Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Waterrecreatie is € 150.000 gestort in de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken wat opgenomen is in de samenwerkingsovereenkomst.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: overhevelingen naar andere reserves voor een bedrag van € 6,1 miljoen, de lasten exploitatie van € 6,8 miljoen en er heeft een vrijval plaatsgevonden voor € 155.000 naar operationeel doel VTH taken.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 11,7 miljoen) worden ingezet conform de samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken.

Reserve Kapitaallasten Wegen

Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 1,2 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van het investeringsprojecten N231-17 OLV Greenport en Fietsknelpunt N208

Toelichting onttrekkingen	Er is € 142.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve nog € 31,2 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

Reserve Go-gelden

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.3
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). Deze regeling had een beperkte looptijd. Aanvragen konden worden ingediend tot oktober 2022. In 2023 zijn de laatste betalingen voor de betreffende opleidingen gedaan. Het restant van de reserve (€ 77.602,78) is eind 2023 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.
Toelichting stand	De reserve is per eind 2023 opgeheven.

Reserve MKB innovatie-instrumenten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,7 miljoen gestort in de Reserve MKB, € 4,9 miljoen voor de MIT-Regelingen en € 750.000,- voor GO NH & PIM
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 4,9 miljoen onttrokken uit de Reserve MKB. Dit geld is besteed aan: <ul style="list-style-type: none"> • MIT 2022 R&D projecten (€ 2.998.740) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2023 (€ 791.809) • PIM opdrachten (€ 477.778) • GO-NH opdrachten (€ 206.000) • European digital innovation hub (€ 150.000) • Innovatiefonds PNH beheerskosten (€ 142.500) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2022 (€ 99.932) • MIT 2018 Haalbaarheidsonderzoek (€ 19.824) • Lagere vaststelling subsidies MIT voorgaande jaren (€ -420.274,-) • Capaciteit (€ 399.458,-)
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is de reserve nog €13,1 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT-regelingen 2023 en de uitvoeringskosten van de MIT regelingen.

Reserve Woonbeleid

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.1
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zien voornamelijk op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 0,5 miljoen) en opdrachtverlening voor woonvisie (€ 0,2 miljoen). Verder is er € 48.000 onttrokken voor capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 2 miljoen) zullen voornamelijk worden ingezet voor uitvoeringsregelingen.

Reserve Woningbouw

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 0,5 miljoen), en opdrachtverlening (€ 0,1 miljoen). Daarnaast zijn subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend aan de gemeente Amsterdam: € -0,2 miljoen MRA en voor MRA flexibele schil € 0,4 miljoen onttrokken. Verder is er gedurende het jaar € 0,6 miljoen besteed aan capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 4,6 miljoen) zullen worden ingezet voor de uitvoeringsregeling, flexibele schil en woonzorg visie en instandhouding.

Reserve SvA/NHW Werelderfgoed

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Landschap (€ 1.150.000) en de Reserve Groene Uitweg (€ 205.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit een overheveling naar de Reserve Werelderfgoed (€ 3,3 miljoen).
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

Reserve Laag Holland

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 3,5 miljoen uitgegeven aan met name subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland).
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 789.000

Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Overheveling van € 1,5 miljoen vanuit de reserve Innovatieve projecten Mobiliteit t.b.v. dekking van kapitaallasten van projecten LED-verlichting en zonnefietspad N201.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 376.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde innovatieve mobiliteitsprojecten.
Toelichting stand	Stand per 31-12-2023 van € 6.7 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van innovatieve mobiliteitsprojecten.

Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.5
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 1.366.000 uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst. Stand per 31-12-2023 is € 18,1 miljoen.

Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Niet van toepassing

Toelichting onttrekkingen	<p>Er is in totaal €21,9 mln. onttrokken aan de reserve Economisch Herstel & Duurzaamheid. € 12,3 mln hiervan is besteed in 2023 en € 9,6 mln. is overgeheveld naar andere reserves. Hieronder zijn de grootste uitgaven in beeld gebracht.</p> <ul style="list-style-type: none"> ·UVR Versterken Maatschappelijke sector (€ 2,6 mln.) ·UVR verduurz. sportaccommodaties N-H 2021 (€ 1,8 mln.) ·LSBU TNO, Contingenten aanpak (€ 1,5 mln.) ·Verduurzaming culturele instellingen (€ 1,3 mln.) ·UVR verduurz dorps-buurthuizen (€ 1,0 mln.) ·UVR imp. innovatie cultuur-erfgoedorg NH (€ 1,0 mln.) ·Overige kleinere subsidies en proceskosten (€ 2,5 mln.) ·Capaciteitskosten (€ 0,6 mln.) <p>Naast de onttrekkingen is er nog een bedrag van € 9.589.000,- overgeheveld. Hiervan is € 9.000.000,- gegaan naar de Reserve Energietransitie voor de UVR Energiebesparingsprogramma. Het restant is gegaan naar de Resv. Subs. eco. Herstel & Duurzaamheid.</p>
Toelichting stand	<p>De eindstand per 31-12-2023 is € 63,1 mln. Hiervan is € 53 mln. bestemd voor de Reserve Coalitieakkoord de overige middelen zijn voor regelingen die doorlopen in 2024. Voor een verdere uitleg zie ook brief Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.</p>

Reserve Duurzame Elektriciteit

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is de Reserve Energietransitie verdeeld in drie reserves, waaronder de Reserve Duurzame Elektriciteit. Hierdoor is de storting 1/3 (€2,9 miljoen) van de afgesproken € 9 mln. in het coalitieakkoord 2019-2023.
Toelichting onttrekkingen	<p>Er is in totaal € 3,4 miljoen onttrokken aan de reserve Duurzame Elektriciteit. Dit geld is besteed aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • UVR Zonne-energieleverend parkeert 2023 (€ 0,8 miljoen) tevens middelen terug gekomen voorgaande jaren (€-0,2 miljoen) • Regionale energiestrategieën (€ 0,8 miljoen) • RES Middelen (€ 0,7 miljoen) • ET Wind proceskosten (€ 0,3 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,2 miljoen) • Capaciteit (€ 0,7 miljoen)
Toelichting stand	Het eindsaldo 31-12-2023 is € 5,2 miljoen. In 2022 is de totale reserve Energietransitie opgedeeld in drie reserves; Energietransitie, Warmtetransitie en Duurzame Elektriciteit. Voor elk reserves is een apart bestedingsplan gemaakt.

Reserve Warmtetransitie

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2

Toelichting stortingen	In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in 3 verschillende reserves, gekoppeld aan 3 verschillende operationele doelen. De stortingen in de reserves voor 2022 en verder worden verdeeld over deze 3 operationele doelen. Het bedrag is € 3.266.666 in 2023. Ook is er in 2024 een bedrag van € 9,6 miljoen overgekomen. Hiervan is € 9 miljoen afkomstig van het programma 7 : Reserve Economische Herstel en Duurzaamheid. € 600.000 is afkomstig van de Reserve Energietransitie.
------------------------	---

Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 12,4 miljoen onttrokken aan de reserve Warmte transitie dit geld is voornamelijk besteed aan diverse subsidies: <ul style="list-style-type: none"> • UVR energiebesparingsprogramma NH (€ 9 miljoen) • UVR SEB Noord-Holland 2021 (€ 1,3 miljoen) • Servicepunt Duurzame Energie (€ 0,7 miljoen) • LSBU Gemeente Zaanstad, SEB (€ 0,3 miljoen) • UVR Warmte transitie gebouwde omgeving (€ 0,3 miljoen) • Warmte transitie proceskosten (€ 0,2 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,6 miljoen) • Capaciteit (0,1 miljoen)
---------------------------	---

Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is apart een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.
-------------------	--

Reserve Subsidies Warmtetransitie

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	Niet van toepassing Niet van toepassing
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er voor € 0,8 miljoen onttrokken uit de Reserve Subsidie Warmtetransitie, dit geld is uitgegeven aan de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is: € 1,5 miljoen. De reserve wordt enkel gebruikt voor de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.

Reserve subsidies OV fonds

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen.
Toelichting onttrekkingen	Voor werkzaamheden in de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied en Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn is in 2023 een bedrag van € 2,7 miljoen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze subsidiereserve gaat het onder andere om de subsidie voor het stationsgebied Hilversum en de subsidies voor de Poort van Hoorn. Eindstand in 2023 bedraagt € 5,3 miljoen.

Reserve subsidie Bloemendalerpolder

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	Niet van toepassing.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is een subsidie van € 2,5 miljoen verleend aan GEM Bloemendalerpolder. De lasten worden verdeeld over de jaren. In 2023 is hiervoor het resterende bedrag van € 612.319 onttrokken uit de Reserve Subsidie Bloemendalerpolder.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 0,-.

Reserve verleende subsidies OD 4.1.2

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Door overheveling is € 8,3 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Door een administratieve correcties is de totale onttrekking € 8,5 miljoen.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt:

Reserve verleende subsidies OD 5.1.1

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 3,9 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies die in 2022 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2022 beschikt zijn.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 17,2 miljoen. Dit is bestemd voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

Reserve subsidies Laag Holland

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Geen, er zijn binnen het operationeel doel Gebiedsprogramma Laag Holland nog geen subsidies van meer dan € 1,5 miljoen verstrekt uit de reserve Laag Holland.

Reserve verleende subsidies woningbouw

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening aan Weesp bloemendaalder polder (346.480) en subsidie gemeente Zaanstad (285.000).

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,8 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.
-------------------	--

Reserve verleende cofinanciering Waddenzee

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 505.000 heeft betrekking op de subsidie Waddenbaai fase I.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 6,3 miljoen. Dit bedrag is voor de subsidie Waddenbaai fase I.

Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling

---

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Meekoppelkansen (€ 4,9 miljoen).
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking uit subsidiereserve Meekoppelkansen voor lasten € 1,9 miljoen in 2023.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam / NHW Werelderfgoed

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde storting betreft de overheveling uit de Reserve SvA/NHW Werelderfgoed (€ 3.265.000).
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 240.000 onttrokken, dit geld is besteed aan subsidie vesting Muiden.
Toelichting stand	De reserve (€ 3 miljoen) is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel. De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Vanuit de Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid is er € 0,6 mln. overgeheveld naar deze reserve op basis van verleende subsidies groter dan € 1,5 mln.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er € 0,6 mln. onttrokken uit de Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid. Dit geld is besteed aan de lasten die volgen uit de eerder verleende subsidie vanuit de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijk sector Amsterdam.

Toelichting stand	De eindstand van deze reserve is nihil.
Reserve Subsidies Groene Uitweg	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Groene Uitweg is € 1.807.000 overgeheveld ter dekking van de verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.
Toelichting onttrekkingen	Voor subsidie Buitenplaats Trompenburg is € 905.358 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 901.642. Deze middelen worden ingezet ter dekking van verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2023
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675	1.970			4.645
Voorziening Pensioenen leden GS	9.120	240	504		8.856
Voorziening Grondwaterheffing	3.272	45			3.317
Voorziening Bodembeheertaken	1.993		514		1.479
Voorziening sanering Parnassia	1.960		510		1.450
Voorziening Agriport	5.000				5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	4.819	4.166	2.780		6.205
Totaal voorzieningen	28.840	6.421	4.308	-	30.953

Toelichting voorzieningen

Voorziening Financiële Risico's	
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De stand is het saldo van (teveel) ontvangen heffing, deze is de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Maar als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincie is de verwachting dat dit saldo geleidelijk zal afnemen. Daarnaast is er ook een buffer nodig voor onvoorziene schade of bij compenseren van negatieve gevolgen. Er is dan meestal sprake van grote bedragen.

Voorziening Bodembeheertaken

Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
	514.000	1.479.000

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking die gedaan is ter dekking van de kosten binnen het project GBG 't Gooi die voor 2023 zijn gedaan.
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2023 is bedoeld de aankomende jaren voor de uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.

Voorziening Bodemsanering Parnassia

Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
	510.000	1.450.000

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zijn ten behoeve voor de dekken van de kosten die gemaakt zijn voor de sanering in 2023. De onttrekkingen zijn de bijdragen die voor 2023 zijn gedaan.
Toelichting stand	

Voorziening Agriport

Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid

Looptijd Ingesteld op: Juni 2021
Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
		5.000.000
Toelichting stortingen	n.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.	
Toelichting stand	De huidige stand is bedoeld voor de kosten van het kruispunt. Dit wordt de komende jaren gerealiseerd.	

Voorziening Bovenwettelijk verlof

Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
4.166.000	2.780.000	6.205.000
Toelichting stortingen	In 2023 is er voor € 4,1 mln aan extra verlof gekocht door de medewerkers binnen de provincie. Dit is volgens de regels van het BBV opgenomen als verplichting in de voorziening.	
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is voor € 2,8 miljoen aan bovenwettelijk verlof opgenomen door de medewerkers. Dit is volgens de regels van het BBV als onttrekking uit de voorziening verantwoord.	
Toelichting stand	Voorziening is gevormd op basis van de uitspraak van de commissie BBV (2022) en gebaseerd op de verlofregistratie voor bovenwettelijk verlof. Het bedrag in de voorziening is het saldo verlof per 31 december.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2023 x € 1.000	31-12-2022 x € 1.000
<i>Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen (Nazorgfonds)</i>	2.658	2.810
<i>Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	100.000	0
<i>Overige schulden</i>		
Crediteuren	33.841	169
Nog af te dragen loonheffing	5.262	4.697
Nog af te dragen omzetbelasting	839	2.119
Nog af te dragen Vennootschapsbelasting	0	0
Nog af te dragen pensioenpremies	1.750	1.614
Nog te betalen Rijk	6.844	7.152
Nog te betalen rentelasten	416	0
Overige nog te betalen	963	167
	<u>49.915</u>	<u>15.918</u>
Totaal netto-vlottende schulden	<u>152.573</u>	<u>18.728</u>

In 2023 is er sprake geweest van meerdere kortlopende kasgeldlening die einde balansdatum nog open stonden. Deze zijn begin 2024 afgelost en waren nodig om aan de betaalverplichtingen op dat moment te kunnen voldoen. Voor meer inzicht verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is voor een kortere betalingstermijn gekozen. Hierdoor was de openstaande post laag, omdat er direct werd betaald. Per 2023 is de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen aangehouden, uitzondering daar gelaten, waarbij direct wordt betaald.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
<i>Nog te betalen subsidieverplichtingen</i>	219.131	219.108
<i>Nog te betalen verplichtingen</i>	72.995	69.777
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
<i>Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen</i>		
Europese overheidsorganen	0	18
het Rijk	124.239	103.411
Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
Overig	220	241
	139.547	114.590
Totaal overlopende passiva	431.673	403.475

De overlopende passiva zijn gestegen. Dit komt voornamelijk door de vooruitontvangen bedragen voor de doeluitkeringen (toename € 25 mln), die in het volgende overzicht 'Nog te besteden voorschotbedragen per doeluitkering' te zien zijn. Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. Daarnaast bestaat een stijging in de doeluitkeringen/bijdragen van overige overheden (€ 4,2 mln).

Door gedeeltelijke doorstorting van deze subsidiegelden aan derden, is het gevolg dat ook een stijging te zien is voor de te betalen (subsidie)verplichtingen die hiermee mee samenhangen (€ 3,2 mln).

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
<i>EU</i>					
North Sea	18	-	-	18	-
Totaal Europese overheidsorganen	18	-	-	18	-
<i>Rijk</i>					
SHIP	56	-	-	56	-
Interprovinciaal overleg	-	-	375	-	375
Regionale Samenwerking en Data Top 15	77	-	-	77	-
SPUK Bermmaatregelen (E12)	1.415	-	-	559	856
SPUK IBP-Vitaal Platteland (L7)	3.905	-	-	2.238	1.667
SPUK Culturele voorzieningen Provincies (C26)	281	-	4	285	-
SPUK Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	15.377	-	-	1.016	14.361
SPUK Novi-gebieden (C59)	91	-	-	91	0
SPUK Novex gebieden (C112)	-	-	320	-	320
SPUK (E1 09)	-	-	100	-	100
SPUK Capaciteit Natuurmonitoring (L29)	-	-	149	-	149
SPUK Regionale MIT-regeling (F12)	-	94	100	66	72

SPUK i-Diensten Mobiliteit (E34)	479	-	-	-	479
SPUK Flexibele inzet woningbouw (C41)	3.130	-	-	1.963	1.167
SPUK Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638
SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	1.022	-	-	689	333
SPUK Beschikb.verg. reg. OV-concessies (E52)	1.428	-	-	318	1.110
SPUK Snelfietsroutes (E10)	1.118	-	-	199	919
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.226	-	-	-	1.226
SPUK Regionale MIT-regeling 2021(F14)	-	-	130	367-	497
SPUK Aank. Veehouderijen bij nat.gebied (L8)	6.864	-	-	6.864	0
SPUK Programma Natuur (L16)	17.210	-	17.244	8.504	25.950
SPUK Doelm. duurz. gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	-	300
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	402	-	-	50	352
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	6.917	-	-	91	6.826
SPUK Woondeals (C81)	506	-	-	50	456
SPUK OV-concessies (E86)				1.092-	1.092
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	2.444	-	-	314	2.129
SPUK Regionale MIT-regeling (F25)	518	298	3.818	4.054	580
SPUK Flex.inz.onderst.woningb. (C210)	6.644	-	1.464	-	8.108
SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed tweede tranche (C86)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)	18	-	80	11	87
SPUK (Water)bodemsanering 2022 (E94)	-	-	5.000	-	5.000
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E84)	485	-	-	-	485
SPUK Programma Aanpak Stikstof (PAS)- melders (L24)	1.165	-	1.165	2.330	0
SPUK Versn.voorst. trans. landelijk gebied (L25)	377	-	1.726	1.165	938
SPUK Uitbreiding capaciteit OD NZKG (F39)	-	-	3.000	500	2.500
SPUK Deltaprogramma (E87)	-	-	204	-	204
SPUK Capaciteit klimaat-en energiebeleid (F28)	-	-	2.547	-	2.547
SPUK Nat. Progr. Lokale Warmtetransitie (C95)	-	-	2.084	-	2.084
SPUK Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (C117)	-	-	7.024	-	7.024
SPUK. NGF Toekomstbest. Leefomgeving (C104)	-	-	127	-	127
SPUK Reg. Aanpassing Laadinfrastructuur (E106)			1.579		1.579
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)			1.583		1.583
SPUK Woondeals 2de tranche (C103)	-	-	978	-	978
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)	-	-	-	-	-
Totaal Rijk	103.411	204	50.800	30.176	124.239
<i>Overige Nederlandse overheidsorganen</i>					
Fietspad Markermeerdijk	-		2.215		2.215
Bodemsanering het Gooi	1.965	-	-		1.965

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Bedrijfsvoering

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: **x € 1.000**

Eurest multiservice (outsourcing)	3.482
Leaseplan (lease van het wagenpark)	878
TBO (technisch beheer kantoren)	6.964
Canon (printers)	1.658
Fujitsu (outsourcing ICT)	32.057
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	488
Maas (koffiemachines)	238
Niet uit de balans blijvend recht Huuropbrengsten Elan wonen	545

Beleid en Beheer

Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen: **x € 1.000**

Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen: 91.142

Nog te storten Agio PDENH:

Het door PDENH op te vragen Agio aan de hand van Capital Calls bedraagt volgens de opgave van PDENH op balansdatum ongeveer € 7 mln. Na ontvangen en uitbetalen van deze Capital Calls, worden de werkelijke agiostortingen in de jaarstukken van Provincie Noord-Holland verwerkt in de totale activering van de deelneming PDENH (Financiële Vaste Activa).

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 20,3 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 13,2 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 6,6 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als Last genomen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2024:

Per 2023 is het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start gegaan. Agrariërs binnen het NNN krijgen met ingang van beheerjaar 2023 nog eenmaal de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van maximaal zes jaar. De beschikkingen voor ANLb zijn gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Deze nieuwe beschikkingen zijn in 2023 aangegaan. De Europese Unie draagt (op basis van het IPO advies van 7 april 2022) vanaf 2023 gemiddeld 65% bij aan het ANLb.

In totaal is er de komende jaren (2024 - 2028) voor € 50,8 miljoen beschikt, waarvan naar verwachting € 17,8 miljoen ten laste van de provincie.

De uitbetaling aan RVO in 2024 is al vastgelegd in 2023 omdat het beheer in 2023 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2023		Rekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-285.524	0	-290.031
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-231.500	0	-234.895
0.3 Geldleningen en uitzettingen	1.700	-2.514	1.691	-2.634
0.4 Deelnemingen	0	-10.444	150	-10.720
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	771	-4.889	-1.927	-3.240
0.6 Overhead	90.931	-205	82.593	-386
0.7 Vennootschapsbelasting	247	0	434	0
0.8 Mutaties reserves	211.626	-322.247	240.897	-310.348
1.1 Provinciale Staten	5.259	0	5.248	0
1.2 Gedeputeerde Staten	3.393	0	2.944	0
1.3 Kabinetszaken	2.920	-43	2.616	-43
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.786	0	7.339	0
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	34	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.359	-25	1.118	-19
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	4.887	-3	4.388	0
2.1 Landwegen	150.638	-20.418	145.221	-5.880
2.2 Waterwegen	20.321	-1.248	18.145	-1.091
2.3 Openbaar vervoer	72.459	0	68.068	-1.631
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.436	0	1.337	0
3.1 Waterkeringen	21.831	0	11.642	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	637	-284	566	-231
3.3 Kwantiteit grondwater	2.122	-1.120	2.185	-954
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	3.811	0	2.968	0
3.5 Kwaliteit grondwater	1.061	-285	751	-60
4.1 Bodembescherming	4.404	-2.575	1.789	-458
4.2 Luchtverontreiniging	33	0	0	0
4.3 Geluidhinder	249	0	160	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	29.034	-3.400	28.104	-4.030
4.5 Ontgroningen	0	-55	0	-18
4.6 Duurzaamheid	37.136	-2.685	35.526	-2.475
4.9 Milieu, overige baten en lasten	4.531	0	3.835	-50
5.1 Natuurontwikkeling	62.396	-12.617	55.930	-9.490
5.2 Beheer natuurgebieden	36.320	-4.314	34.516	-3.633
5.3 Beheer flora en fauna	19.903	-440	21.748	-443
5.9 Natuur, overige baten en lasten	2.552	-413	2.031	0
6.1 Agrarische aangelegenheden	6.562	0	4.321	-175
6.2 Logistiek	9.256	-93	7.415	-368
6.3 Kennis en innovatie	13.713	400	14.106	-3.322
6.4 Recreatie en toerisme	12.580	-70	11.463	-63
6.9 Regionale economie, overige baten en	2.800	0	2.057	0
7.1 Cultuur	15.578	-185	7.412	-255
7.2 Maatschappij	7.652	0	6.525	0
8.1 Ruimtelijke ordening	10.097	-12.453	9.708	-9.926
8.2 Volkshuisvesting	3.778	-620	4.076	229
8.3 Stedelijke vernieuwing	5.737	0	3.431	0
Resultaat (taakveld 0.9)	889.536	-920.269	852.557	-896.637

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E86: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023. Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.
2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen;
3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan:
“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: C13/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/02</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/03</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/04</i>	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/05</i>	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/06</i>
			€ 688.917	€ 1.614.946	140	80	151	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/07</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C13/08</i>	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) <i>Aard controle R Indicator: C13/09</i>			
			Ja	Nee				
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise <i>Aard controle R Indicator: C41/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle R Indicator: C41/02</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle R Indicator: C41/03</i>	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t Indicator: C41/04</i>	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle n.v.t Indicator: C41/05</i>	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle n.v.t Indicator: C41/06</i>
			€ 0	€ 3.301.985	€ 0	15	33	76.700
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C41/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t Indicator: C41/08</i>				
			Nee	Nee				

BZK	C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T-1)	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1)	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: C59/01	Aard controle R Indicator: C59/02	Aard controle n.v.t Indicator: C59/03	Aard controle n.v.t Indicator: C59/04	Aard controle R Indicator: C59/05	Aard controle n.v.t Indicator: C59/06	
			€ 227.273	€ 90.909	€ 318.182	Ja	€ 0	Ja	
			Eindverantwoording? (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t Indicator: C59/07						
			Nee						
BZK	C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: C81/01	Aard controle n.v.t Indicator: C81/02	Aard controle n.v.t Indicator: C81/03	Aard controle n.v.t Indicator: C81/04			
			€ 83.654	2	Ja	Nee			
BZK	C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
				Aard controle R Indicator: C86/01	Aard controle n.v.t Indicator: C86/02	Aard controle n.v.t Indicator: C86/03	Aard controle n.v.t Indicator: C86/04	Aard controle n.v.t Indicator: C86/05	Aard controle n.v.t Indicator: C86/06
				€ 277.955	€ 277.955	33	6	7	Ja
				Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle n.v.t Indicator: C86/07	Aard controle n.v.t Indicator: C86/08	Aard controle n.v.t Indicator: C86/09	Aard controle n.v.t Indicator: C86/10			
			Ja	Ja	Nee				
BZK	C95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: C95/01	Aard controle n.v.t Indicator: C95/02	Aard controle n.v.t Indicator: C95/03	Aard controle n.v.t Indicator: C95/04	Aard controle n.v.t Indicator: C95/05		
			€ 0	€ 0	Nee	nog niet gestart	Nee		
BZK	C103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C103/01	Aard controle n.v.t Indicator: C103/02	Aard controle n.v.t Indicator: C103/03				
			€ 0	Ja	Nee				

BZK	C104	Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C104/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C104/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C104/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C104/04</i>			
			NGFTLSP01	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C112	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: C112/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C112/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C112/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C112/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C112/05</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee		
BZK	C117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C117/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C117/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C117/03</i>				
			1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0				
			2 Handhaving	€ 0	€ 0				
			3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNE	€ 0	€ 0				
			4 Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0				
			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle R Indicator: C117/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C117/05</i>					
			€ 0	Nee					
BZK	C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: C210/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C210/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/06</i>	
			€ 0	€ 0	0	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/07</i>						
			Nee						

IenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Aard controle R Indicator: E10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
		Provincies	1 subsidie Velsen S	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject
			2 Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. De aanvraag is in 2023 ontvangen.
			100 Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. Dit project zit nu in de studiefase, de verwachting is dat de uitvoeringsfase in 2024 start.
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ijm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Aard controle D1 Indicator: E10/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Aard controle R Indicator: E10/11	
			1 Subsidie Haarlem	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			2 #VERWI!	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			100 Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Ja	Ja	€ 0	
IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
		Provincies	Aard controle R Indicator: E12/01	Aard controle R Indicator: E12/02	Aard controle R Indicator: E12/03			
			€ 2.198.185	€ 3.661.793	Nee			
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E12/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle D1 Indicator: E12/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/07		
			1 N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee		
			2 N243 (0,6-14,4)	Nee	27600 13800	Nee		
			3 N243 (14,8-15,7)	Nee	1800	Nee		
			4 N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee		
			5 N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee		
			6 N506 (25,0-33,2)	Nee	16400	Nee		
			7 N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee		
			8 N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee		
			9 N205 (17,4-17,5)	Nee	100	Ja		
			10 N205 (21,0-22,8)	Nee	1800	Ja		
			11 N205 (22,8-21,3)	Nee	1500	Ja		
			12 N205 (13,8-16,0)	Nee	2200	Ja		
			13 N240 (1,3-6,6)	Nee	5300	Ja		
			14 N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee		
			15 N201 (33,5-34,0)	Nee	500	Ja		
			16 N203 (56,3-60,15)	Nee	2750	Ja		
			17					
			18					
			19					
			20					

lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> Indicator: E20/01	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: E20/03	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 47.672	€ 23.836	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/05	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/06	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/07	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E20/08		
1	Aanbrengen van kant- en asmarkeringen op fietspaden	Nee	3.650					
2								
50								
lenW	E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> Indicator: E34/01	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E34/02	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E34/03			
			€ 0	€ 141.625	Ja			
			Projectnaam/nummer	Contractbedrag				
			<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E34/04	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E34/05				
1	inzet experts		€ 194.885					
2	inzet tbv medeoverheden		€ 0					
10								
lenW	E37	Regeling Wilhelminasluis Besluit infrastructuur Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T)	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T)	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T)	Besteding (jaar T)	Eindsaldo (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> Indicator: E37/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: E37/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: E37/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: E37/04	<i>Aard controle R</i> Indicator: E37/05	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E37/06
			-€ 11.919.905	€ 0	€ 27.181	€ 131.383	-€ 12.024.107	Nee
lenW	E43	Energiehaven IJmond	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting		
			<i>Aard controle R</i> Indicator: E43/01	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E43/02	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E43/03	<i>Aard controle n.v.t</i> Indicator: E43/04		
			€ 0	€ 0	Nee	Project is nog niet van start gegaan		

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060362 Gemeente Amstelveen	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1 060362 Gemeente Amstelveen	nvt	Nee			
			2					
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1 060362 Gemeente Amstelveen	nvt	nvt	Nee		
			2					
			15					
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikingsnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 SPUKLA-22-03318341	€ 10.545	€ 42.390	2-5-2022	31-12-2024	Nee
			2 SPUKLA-23-03591102	€ 0	€ 0	1-1-2023	31-12-2024	Nee
			15					
			Kopie beschikingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>				
			1 SPUKLA-22-03318341	2022				
			2 SPUKLA-23-03591102	2023				
			15					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>					
			Nee					

lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E58/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06</i>
			1 Diffuus verspreid lood: sanering	€ 0	€ 380.724	Ja	€ 0	Ja
			2 PFAS: onderzoek aandachtslocaties en grondwater, sanering Crailo en plagsel in kuststrook	€ 0	€ 296.783	Ja	€ 0	Ja
			3 Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 59.980	€ 81.175	Ja	€ 0	Nee
			4 Aanvullende sanering van de landbodern van de voormalige locatie Cindu	€ 91.983	€ 174.793	Ja	€ 0	Nee
			5 Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodern in de Amstel	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07</i>					
			Nee					

lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05</i>
			1 Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 0	Nee	€ 0	€ 0
			2 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 0	Ja	€ 0	€ 174.150
			3 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 5.565	Ja	€ 0	€ 65.565
			4 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 0	Nee	€ 0	€ 0
			25				
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>	
			1 Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee	
			2 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee	
			3 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee	
			4 Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Nee	
			24				
			25				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>				
			Nee				

IenW	E84	Regeling stimuleringsverkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04	€ 0	€ 0
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h/aantal in meters	Nee	0			
			2 360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h/aantal in Stuks	Nee	0			
			3 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in Stuks	Nee	0			
			4 380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur weg/aantal in Meters	Nee	0			
			50					
IenW	E86	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-3 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Optelling bedrag verstrekte subsidies concessievrerlener (jaar 2022) conform concessie - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
			Aard controle n.v.t. Indicator: E86/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E86/02	Aard controle R Indicator: E86/03	Aard controle R Indicator: E86/04	Aard controle R Indicator: E86/05	Aard controle R Indicator: E86/06
			1					
			2					
			3					
			10					
			Kopie naam concessie	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E86/07	Aard controle R Indicator: E86/08	Aard controle R Indicator: E86/09	Aard controle R Indicator: E86/10	Aard controle R Indicator: E86/11	
			1					
			2					
			3					
			10					

lenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01	Aard controle R Indicator: E87/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03	Aard controle R Indicator: E87/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			10 Kopie beschikingsnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09			
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	Nee			
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	Nee			
			10					
lenW	E94	Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan	Toelichting Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E94/01	Aard controle R Indicator: E94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E94/06
			1 IENW/BSK-2022/307565	€ 0	€ 0	Nee	Projecten zijn nog niet gestart	Nee
			2					
			3					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E94/07					
			Nee					
lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
			1 BSK-2021/329852	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			2					
			25 Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09		
			1 BSK-2021/329852	Nee	Project nog niet gestart	Nee		
			2					
			25					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10					
			Nee					
lenW	E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E106/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E106/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E106/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E106/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

lenW	E109	Gezamenbeheerplan Omgeving Schiphol	Besteding (jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E109/01</i>					
			€ 0					
EZK	F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F12/01</i>	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F12/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F12/03</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F12/04</i>		
			-€ 65.926	€ 8.428.095	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking		
EZK	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F14/01</i>	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F14/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F14/03</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F14/04</i>		
			-€ 367.441	€ 3.965.070	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking		
EZK	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F25/01</i>	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F25/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F25/03</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F25/05</i>
			1 1300033152	€ 3.084.963	€ 4.451.020	Nee		
			2 1300034466	€ 968.705	€ 968.705	Nee		
			3					
			4					
			5					
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/01</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/02</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/03</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/04</i>	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F28/05</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/07</i>					
			Nee					
EZK	F39	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F39/01</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F39/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F39/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F39/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F39/05</i>	
			€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee	

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01</i>	Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R Indicator: L7/02</i>	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 <i>Aard controle R Indicator: L7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05</i>	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06</i>
			1 Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 114.162	Nee	Nee	
			2 Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 175.368	Nee	Nee	
			3 Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Nee	
			4 Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 53.224			Bestedingen worden deels door provincie gedragen
			5 IJperveld 1559639/1621839	€ 479.500	€ 752.000	Ja	Nee	
			6 Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
			7 Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 0	€ 17.000	Ja	Nee	
			8 Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 0	€ 276.000	Ja	Nee	
			9 Natuurmonumenten 2006102/2116593	€ 958.000	€ 958.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
			10 Staatsbosbeheer 1924272/2105147	€ 800.000	€ 800.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L10/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L10/05</i>	
			1 Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 0	€ 266.300	Nee		
			2 Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933	€ 8.264	€ 18.264	Nee		
			3 Inhuur adviseur Regionale Veeuweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Ja		
			4 Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 0	€ 300.000	Nee		
			5 Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 0	€ 29.835	Ja		
			6 Aankoop gronden veenweiden	€ 0	€ 1.912.431	Nee		
			7 Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 10.000	€ 30.000	Nee		
			8 Cofinanciering Prov. Zuid-Holland VIP-NL	€ 960.482	€ 960.482	Nee		
			9 Bodem/klimaattraject CONO boeren (Wij Land) 1767728/1927723	€ 37.004	€ 37.004	Nee		
			10					

LNV	L16	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01	Aard controle R Indicator: L16/02	Aard controle R Indicator: L16/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06
			1 PN01. 'Versnelling binnenduintrand kansen'	€ 2.905.377	€ 7.630.965		Ja	Nee
			2 PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 0	€ 6.382		Ja	Nee
			3 PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 0	€ 21.277		Ja	Nee
			4 PN05. Dynamisch kustbeheer Texel	€ 50.326	€ 50.326		Ja	Nee
			5 PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 0	€ 17.192		Ja	Nee
			6 PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 0	€ 10.188		Ja	Nee
			7 PN08. Bos-/omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 537.464	€ 562.084		Ja	Nee
			8 PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 0	€ 250.000		Ja	Nee
			9 PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 0	€ 425.000		Ja	Nee
			10 PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 0	€ 232.500		Ja	Nee
			11 PN12. mineralengift heide	€ 0	€ 742.500		Ja	Nee
			12 PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 675.469	€ 757.663		Ja	Nee
			13 PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€ 209.530	€ 209.530		Ja	Nee
			14 PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosriellanden	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			15 PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 0	€ 42.553		Ja	Nee
			16 PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 0	€ 97.872		Ja	Nee
			17 PN19. Emissie verlaging overgangzone incl pilots	€ 139.770	€ 173.953	€ 34.183	Ja	Nee
			18 PN20. Natuurimpuls IJperveld en Eilandspolder	€ 0	€ 700.000		Ja	Nee
			19 PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 0	€ 7.472		Ja	Nee
			20 PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemberbos, Waarderhout, Grootte Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 1.000.000	€ 1.012.766		Ja	Nee
			21 PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			22 PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 25.187	€ 107.832		Ja	Nee
			23 PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)	€ 260.172	€ 260.172		Ja	Nee
			24 PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 239	€ 45.239		Ja	Nee
			25 PN29 Afkoppelen nutriëntenrijk water	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			26 PN30 defosfatering water Vechtplassen	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			27 PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 0	€ 22.417		Ja	Nee
			28 PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 0	€ 2.128		Ja	Nee
			29 PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			30 PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 0	€ 913.266		Ja	Nee
			31 Bossenstrategie / boscompensatie	€ 24.587	€ 49.174		Ja	Nee
			32 PN99	€ 129.378	€ 129.378		Ja	Nee
			100					

	Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09
1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'		Ja
2	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland		Ja
3	PN04. Vernatten natuur duinen Texel		Ja
4	PN05. Dynamisch kustbeheer Texel		Ja
5	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)		Ja
6	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum		Ja
7	PN08. Bos-/omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen		Ja
8	PN09. Revitalisering bos Leyduin		Ja
9	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi		Ja
10	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen		Ja
11	PN12. mineralengift heide		Ja
12	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)		Ja
13	PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland		Ja
14	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden		Ja
15	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras		Ja

16	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan		Ja
17	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots		Ja
18	PN20. Natuurimpuls IJperveld en Eilandspolder		Ja
19	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel		Ja
20	PN23. vernatseren bossen, Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Grootte Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen		Ja
21	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering		Nee
22	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen		Ja
23	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)		Ja
24	PN27. hydrologische verkenning Gooi		Ja
25	PN29 Afkoppelen nutriëntenrijk water		Nee
26	PN30 defosfatering water Vechtplassen		Nee
27	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen		Ja
28	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin		Ja
29	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers		Ja
30	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel		Ja
31	Bossenstrategie / boscompensatie		Nee
32	PN99		Ja
100			

LNV	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			Aard controle R Indicator: L24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L24/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L24/03			
			€ 3.292.234	€ 3.292.234	Ja			
LNV	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01	Aard controle R Indicator: L25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03	Aard controle R Indicator: L25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05	
			1 Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?					
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06					
			Nee					
LNV	L29	Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T)	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: L29/01	Aard controle R Indicator: L29/02				
			0	€ 0				
LNV	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01	Aard controle R Indicator: L32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04		
			1 Werkafspraken	€ 0	€ 0	Nee		
			2					

5.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 8,5 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
BBB	8
VVD	8
Groen Links	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
Volt	2
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
ChristenUnie	1

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: [klik hier](#). Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

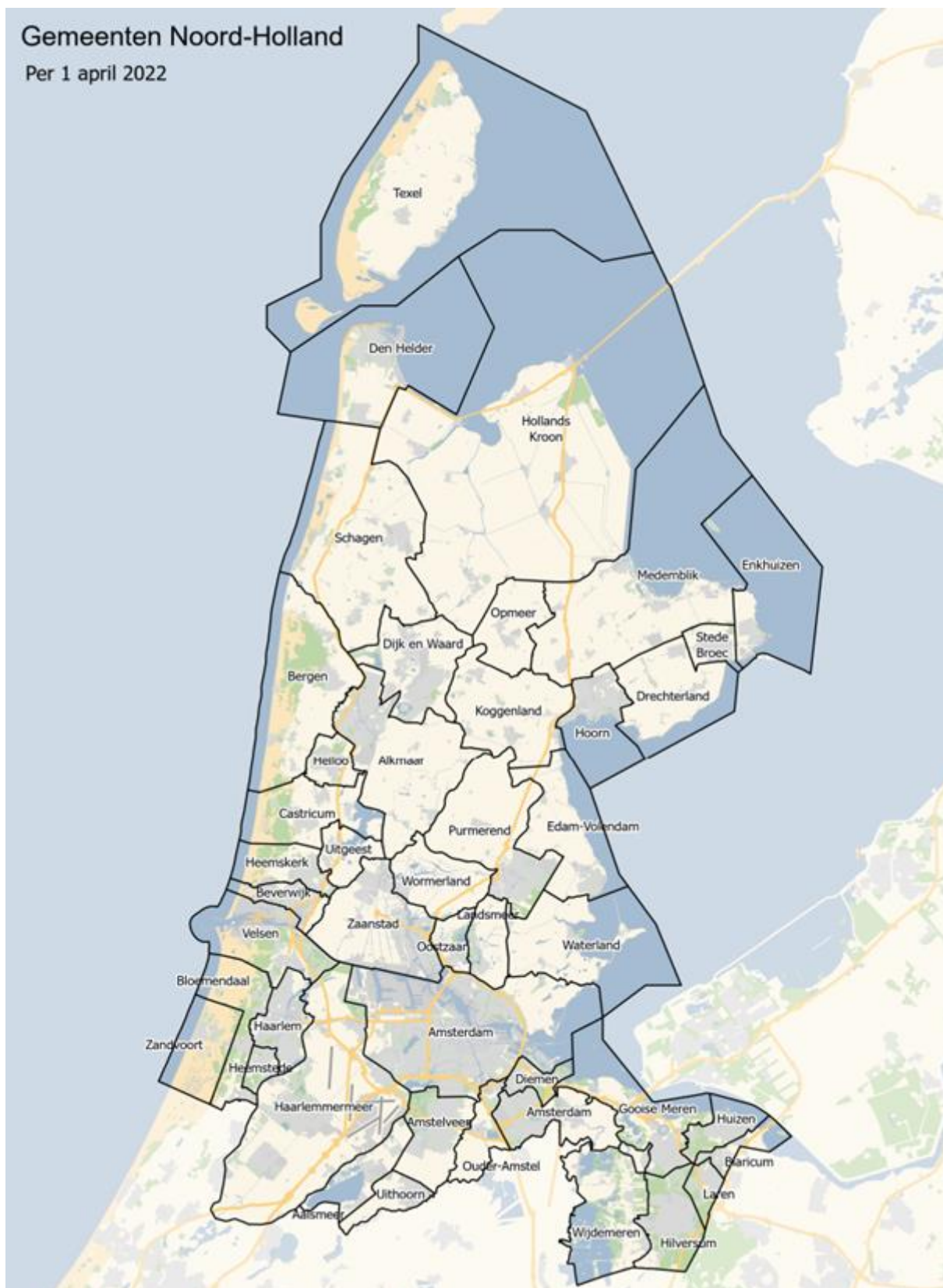
Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Laren
B	M
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Dijk en Waard	Stede Broec
Drechterland	T
E	Texel
Edam-Volendam	U
Enkhuizen	Uitgeest
G	Uithoorn
Gooise Meren	V
H	Velsen
Haarlem	W
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Wijdmeren
Heemstede	Wormerland
Heiloo	Z
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	
